

สัญญาเลขที่ RDG58S0010

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่า อยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล”

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2559

โดย

1. นายชำนาญ	สุดสอาด	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายสำราญ	แก้วขุนทอง	ทีมวิจัย
3. นายโกเมศร์	คงชู	ทีมวิจัย
4. นางสาวลัดดาพร	อนุพงศ์	ทีมวิจัย
5. นางสาวใจ	เคียรอุ่น	ทีมวิจัย
6. นางบุญนาฏ	แช่หลี	ทีมวิจัย
7. นางพนิตพร	อ่อนขวัญ	ทีมวิจัย
8. นางคำนึ่ง	ไชแป้น	ทีมวิจัย
9. นางสมใจ	จันทร์เพชร	ทีมวิจัย
10. นางสาวณดี	แช่หลี	ทีมวิจัย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าสนใจให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้น จุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พูดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างมาก ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

โครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ฝ่ายเพื่อท้องถิ่น เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย

จากการดำเนินการวิจัย **โครงการนี้** ได้มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน รวมถึงการศึกษาข้อมูลในส่วนที่ข้องกับโครงการโดยตรง คือในส่วนข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ ประเภท แหล่งที่มา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในพื้นที่ และข้อมูลในด้านการจัดการขยะ ของหน่วยงาน ทั้งโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จากนั้นก็จะนำข้อมูลรวบรวมประกอบการดำเนินงานวิจัย และในงวดที่ 2 จะเป็นการวิเคราะห์ ออกแบบการจัดการขยะ โดยทีมต้องมีคัดเลือกบ้านต้นแบบ เพื่อนำมาออกแบบ และจัดทำแผนงานการจัดการขยะในพื้นที่ พร้อมสื่อประชาสัมพันธ์ในการจัดการขยะ

สาระสำคัญของรายงาน **ฉบับสมบูรณ์** ฉบับนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่ 1 ความเป็นมาโครงการวิจัย ส่วนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินงาน ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน และส่วนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินงานในครั้งนี้นั้นจนสำเร็จลุล่วงได้ในระดับหนึ่ง

นายชำนาญ สุธะอาด และทีมวิจัย
โครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล”

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด ร่วมกัน ซึ่งเป็นงานที่เกิดขึ้นจากแนวคิดที่จะจัดการแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้

ซึ่งที่ผ่านมาตำบลน้ำผุด ประสบปัญหาเรื่องการจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทั้งๆที่ขยะบางส่วนสามารถกำจัดเองได้ในครัวเรือน เช่น ซากพืช ซากสัตว์ ปัญหาขยะในสถานที่ท่องเที่ยว (น้ำตกวังสายทอง – ล่องแก่ง) ล้นถัง คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและขาดความรู้ในการจัดการขยะ โดยถูกวิธี นอกจากนี้ปัญหาขยะยังส่งผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ภูมิทัศน์ไม่สวยงาม ส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน เกิดมลพิษ

และข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด เรื่องการจัดการขยะในปีงบประมาณ 2556 พบว่างบประมาณในการจัดการขยะเกินงบประมาณที่ตั้งไว้ในแต่ละปี รายรับน้อยกว่ารายจ่าย ส่งผลกระทบต่องบประมาณการพัฒนาและแก้ไขในระดับตำบลในส่วนอื่นๆ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการจัดการขยะเพิ่มขึ้น จึงทำให้งบประมาณอื่นน้อยลง เช่น งบประมาณโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณด้านสาธารณสุข

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงได้มีแนวคิดที่จะจัดการขยะในชุมชน โดยร่วมกับแกนนำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน พ่อค้าแม่ค้า และหน่วยงานในชุมชนทั้งในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด ซึ่งการดำเนินงานนั้น กลุ่มเป้าหมายข้างต้นล้วนเป็นส่วนสำคัญสำคัญในการให้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์โครงการ และยังช่วยในการขับเคลื่อนด้านการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้วอย่างเป็นระบบ

การดำเนินงานโครงการเป็นการศึกษาข้อมูลโดยการขอข้อมูล สอบถาม สัมภาษณ์ ค้นคว้า การวิเคราะห์ ออกแบบการจัดการขยะ ซึ่งจากการดำเนินงานทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานชุมชน ทั้งเรื่องประชากร อาชีพ ลักษณะชุมชน อาณาเขต การปกครอง สถานที่สำคัญ และของมูลขยะในพื้นที่หมู่ที่ 5 ในเรื่องประเภทขยะ ปริมาณแหล่งที่มาของขยะ ข้อมูลพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในชุมชน ด้านทัศนคติ มุมมอง ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการขยะตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน วิธีการจัดการขยะในระดับครัวเรือน การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์สินค้า และรวมไปถึงจัดการขยะของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ เรื่องระบบจัดการขยะ และสอบถามจากคนในชุมชน เมื่อได้ข้อมูล ขยะก็มีการระดมความคิดในเรื่องผลกระทบต่อภูมิทัศน์และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ว่าขยะส่งผลอย่างไรบ้าง

เมื่อองค์ความรู้ที่ได้ศึกษานำมารวบรวมสรุป และนำมาวิเคราะห์ จัดตั้งระบบการดำเนินการ กลุ่มจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว และออกแบบแผนงานการจัดการขยะและข้อตกลงร่วมกันในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว โดยร่วมกันระหว่างแกนนำ ชาวบ้าน ตัวแทนร้านค้า ตัวแทนตลาดนัด และส่วนราชการในพื้นที่ ทำให้ได้แผนและข้อตกลงการจัดการขยะแยกเป็น 4 ส่วนตามพื้นที่ คือ ที่ตลาดนัด ที่ราชการ และที่สำคัญ ที่สาธารณะ และที่บ้านเรือน นอกจากแผนงานและข้อตกลงที่ได้ออกแบบยังการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ต่อกันด้วย โดยสื่อที่ใช้มี 3 แบบ คือ 1.หนังสือเล่มเล็กเกี่ยวข้อมูลความรู้เรื่องขยะใน

พื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว 2.ไวนิลความรู้เรื่องขยะ 3.ไวนิลแผนงานที่ชุมชนจะขับเคลื่อนร่วมกันต่อไปในอนาคต
4.ป้ายข้อตกลงการจัดการขยะที่จะนำไปติดตามจุดต่างๆในชุมชน

ผลการดำเนินการวิจัยในเบื้องต้นทำให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาขยะในชุมชน แต่เมื่อได้มาวิจัย ทำให้เห็นถึงความร่วมมือจากคนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆให้ความสนใจ และร่วมดำเนินการไปด้วยกัน เพื่อพัฒนากลไกการจัดการขยะในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว และนอกจากนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ยังนำแผนงานและข้อตกลงจากการทำวิจัยไปเป็นต้นแบบในการขยายผลการจัดการสู่ชุมชนอื่นๆในตำบลน้ำผุดอีกด้วย

บทคัดย่อ

ในการดำเนินงานโครงการ ต้นแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์โครงการเพื่อศึกษาข้อมูลและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย

การดำเนินงานโครงการต้นแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล โครงการวิจัย ในงวดที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูล และในงวดที่ 2 จะเป็นการวิเคราะห์ ออกแบบการจัดการขยะ โดยทีมต้องมีคัดเลือกบ้านต้นแบบ เพื่อนำมาออกแบบ และจัดทำแผนงานการจัดการขยะในพื้นที่ พร้อมสื่อประชาสัมพันธ์ในการจัดการขยะ

ซึ่งจากดำเนินโครงการทำให้ได้รู้ข้อมูลพื้นฐานชุมชน ทั้งเรื่องประชากร อาชีพ ลักษณะชุมชน อาณาเขต การปกครอง สถานที่สำคัญ และของข้อมูลขยะในพื้นที่หมู่ที่ 5 จากการศึกษาทำให้ได้รู้ประเภทขยะ ปริมาณแหล่งที่มาของขยะ ข้อมูลพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในชุมชน ด้านทัศนคติ มุมมอง ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการขยะตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน วิธีการจัดการขยะในระดับครัวเรือน การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์สินค้า

นอกจากนั้นก็ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ เรื่องระบบจัดการขยะ และสอบถามจากคนในชุมชน เมื่อได้ข้อมูลขยะก็มีการระดมความคิดในเรื่องผลกระทบต่อภูมิทัศน์และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ว่าขยะส่งผลอย่างไรบ้าง

จากการไปศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบบ้านหน้าเขา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนบ้านหน้าเขา ที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นร่วมกันจัดการปัญหาขยะที่มีมาอย่างยาวนาน นอกจากนั้นการแลกเปลี่ยนยังทำให้เห็นทิศทางความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งโรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลว่าร่วมกันดำเนินงาน และหนุนเสริมกันอย่างไร

การศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ ทีมวิจัยได้กลับมาเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบ้านต้นแบบในชุมชน เพื่อนำเอาวิธีการจัดการของบ้านแต่ละแบบมาออกแบบสร้างกระบวนการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต โดยได้แบ่งประเภทบ้านออกเป็น 4 แบบ ได้แก่บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว บ้านเด็กอ่อน ซึ่งจากข้อมูลทำให้เห็นถึงพฤติกรรมจัดการขยะของคนในครัวเรือน ที่ไม่ได้มองแค่ความสะดวก แต่ครอบคลุมไปถึงเรื่องสุขภาพ และความพอใจของคนในครอบครัว

เมื่อองค์ความรู้ที่ได้ศึกษานำมารวบรวมสรุป และนำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบแผนงานการจัดการขยะและข้อตกลงร่วมกันในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว โดยร่วมกันระหว่างแกนนำ ชาวบ้าน ตัวแทนร้านค้า ตัวแทนตลาดนัด และส่วนราชการในพื้นที่ ทำให้ได้แผนและข้อตกลงการจัดการขยะแยกเป็น 4 ส่วนตามพื้นที่ คือ ที่ตลาดนัด ที่ราชการ และที่สำคัญ ที่สาธารณะ และที่บ้านเรือน นอกจากแผนงาน และข้อตกลงที่ได้ออกแบบยังการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ต่ออีกด้วย โดยสื่อที่ใช้มี 3 แบบ คือ 1.

หนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับข้อมูลความรู้เรื่องขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว 2.ไวนิลความรู้เรื่องขยะ 3.ไวนิล
แผนงานที่ชุมชนจะขับเคลื่อนร่วมกันต่อไปในอนาคต 4.ป้ายข้อตกลงการจัดการขยะที่จะนำไปติดตามจุด
ต่างๆในชุมชน

จากการจัดเวทีนำเสนอทำให้เห็นทิศทางความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์การบริหารส่วน
ตำบลน้ำผุด ที่จะนำแผนงานที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาสู่แผนของหน่วยงาน และนำข้อตกลงการจัดการ
ขยะในที่ต่างๆ ไปพัฒนาให้ข้อบัญญัติของตำบลน้ำผุดต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ง
ส่วนที่ 1 ความเป็นมาโครงการวิจัย	1
ส่วนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
ส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	22
ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน	30
ส่วนที่ 5 สรุปผลการวิจัย	55
อ้างอิง	58
ภาคผนวก	59

ส่วนที่ 1

ความเป็นมาของโครงการ

ความเป็นมาและความสำคัญ

บ้านทุ่งนางแก้วหมู่ที่ 5 ต.น้ำผุด อ.เภอลงู จ.หวัดสตูล ตั้งอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด อพยพมาจากจังหวัดพัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอลงูไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 25 กิโลเมตร ตามถนนสายลงู – ทุ่งนางแก้ว หมู่บ้านทุ่งนางแก้วแยกตัวมาจากหมู่ที่ 7 ตำบลเขาขาว มาตั้งตำบลใหม่เป็นตำบลน้ำผุด ก็เปลี่ยนมาเป็นหมู่ที่ 5 มีชื่อเดิมว่า “บ้านลำพร้าวไม่จม” ที่มีชื่อเรียกแบบนี้เนื่องจากว่าในลำห้วยของหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามาเยี่ยมหมู่บ้านได้ตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ว่าบ้านทุ่งนางแก้วโดยมีนายอิม ศิริสม เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

ที่ตั้ง อานาเขต ทิศเหนือติดต่อกับบ้านทุ่งขมิ้น หมู่ที่ 6 ต.ป่าแกบ่อหิน ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านหนองราโพ หมู่ที่ 6ต.น้ำผุดทิศใต้ ติดต่อกับบ้านลานเสือ หมู่ที่ 7 ต.น้ำผุดทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านป่าแกบ่อหิน หมู่ที่ 1 ต.ป่าแกบ่อหิน

บ้านทุ่งนางแก้ว มีประชากรทั้งหมด ประมาณ 1,100 คน ประชากรร้อยละ 94 นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวนครัวเรือน 471 ครัวเรือนมีนายทัน จันหวั่น เป็นกำนันนายระดับ คงแก้วเป็นสารวัตรกำนัน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3 คน คือ นายเดชา อันดำ นายอุเณต์ ไชยแป้น นายประเสริฐ แสงแก้ว

สถานที่สำคัญ ประกอบไปด้วยโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว อยู่ห่างจากรพ.สต.น้ำผุดประมาณ 300 เมตร มีผู้อำนวยการชื่อนายบุญส่ง เอียดสุข เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวนนักเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ห่างจากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว ประมาณ 2 กิโลเมตร มีนายกสนั่น ศิริสม รองนายก 2 คน นายประทีป คำอ่อน นายฐาปกรณ์ ราเหม และมีเลขา 1 คนนายนิดินนธ์ ราโอบ มีสมาชิกอบต.จำนวน22คน รับผิดชอบ 11 หมู่บ้านคือบ้านทุ่งไหม้ หมู่ที่ 1 บ้านหัวควน หมู่ที่ 2 บ้านหนองสร้อย หมู่ที่ 3 บ้านวังสายทอง หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 บ้านหนองราโพ หมู่ที่ 6 บ้านลานเสือ หมู่ที่ 7 บ้านหนองยุง หมู่ที่ 8 บ้านหนองหอยโขง หมู่ที่ 9 บ้านวังนาใน หมู่ที่ 10 บ้านวังยาว หมู่ที่ 11วัดบ้านทุ่งนางแก้วห่างจากโรงเรียนประมาณ 500 เมตร มีปลัดณัฐพงศ์ เป็นเจ้าอาวาส พระสงค์ 4 รูป สามเณร 18 รูปรพ.สต.น้ำผุด อยู่ห่างจากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว ประมาณ300 เมตร มีนายรุ่งศักดิ์ จอสกุล เป็นผู้อำนวยการมีพื้นที่รับผิดชอบ 6 หมู่บ้าน ดังนี้ บ้านวังสายทอง หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 บ้านหนองราโพ หมู่ที่ 6 บ้านหนองหอยโขง หมู่ที่ 9 บ้านวังนาใน หมู่ที่ 10 บ้านวังยาว หมู่ที่ 11

กลุ่มองค์กรในชุมชน มี 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มกองทุนหมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 5 มีสมาชิกประมาณ300กว่าคน มีการฝากเงินสัจจะจะมีการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกดอกเบี้ยต่ำกลุ่ม

แม่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 5 มีการทำผลิตภัณฑ์ส่งขายเช่น กลุ่มไม้จันทร์ กลุ่มทำดอกไม้ไยบัว และรับผูกผ้าในงานพิธีต่างๆ กลุ่มไม้ผล ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 5 ต.น้ำผุด มีการรวมกลุ่มขายผลไม้

ณ ปัจจุบัน ต.น้ำผุด ประสบปัญหาเรื่องการจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทั้งๆที่ขยะบางส่วนสามารถกำจัดเองได้ในครัวเรือน เช่น ซากพืช ซากสัตว์ ปัญหาขยะในสถานที่ท่องเที่ยว(น้ำตกวังสายทอง – ล่องแก่ง) ล้นถึง คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและขาดความรู้ในการจัดการขยะโดยถูกวิธี นอกจากนี้ปัญหาขยะยังส่งผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ภูมิทัศน์ไม่สวยงาม ส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน เกิดมลพิษ

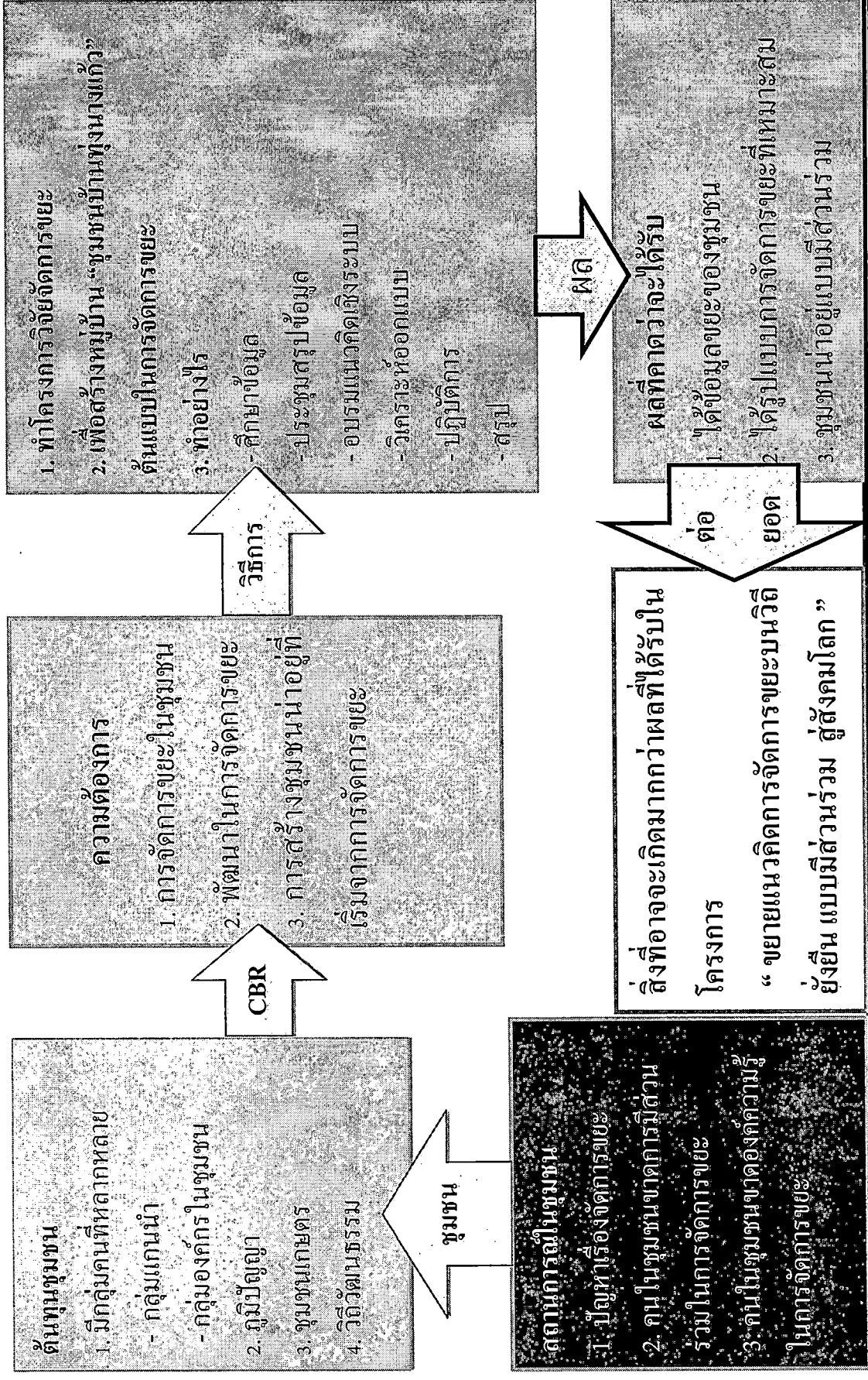
ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด เรื่องการจัดการขยะในปีงบประมาณ 2556 พบว่างบประมาณในการจัดการขยะเกินงบประมาณที่ตั้งไว้ในแต่ละปี รายรับน้อยกว่ารายจ่าย ส่งผลกระทบต่องบประมาณการพัฒนาและแก้ไขในระดับตำบลในส่วนอื่นๆ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการจัดการขยะเพิ่มขึ้น จึงทำให้งบประมาณอื่นน้อยลง เช่น งบประมาณโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณด้านสาธารณสุข เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มผู้นำชุมชนได้ระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา และจัดทำโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละลุ จังหวัดสตูล” เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาของขยะในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว
4. เพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่ โดยใช้ประเด็นการจัดการขยะ ในการสร้างการมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิด “โครงการรูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำพุ อำเภอลี้สูง

คำถามวิจัย

คำถามหลัก

รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

คำถามย่อย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับขยะในหมู่ที่ 5 เป็นอย่างไร
 - ขยะมีอะไรบ้าง ประเภทไหนบ้าง ปริมาณเท่าไร
 - แหล่งที่มาของขยะมาจากไหน อย่างไร
2. พฤติกรรมในการจัดการขยะของคนหมู่ที่ 5 เป็นอย่างไร
 - ทักษะคติ มุมมอง ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการขยะตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันเป็นอย่างไร
 - พฤติกรรมการทิ้งขยะเป็นอย่างไร
 - วิธีการคัดแยกขยะเป็นอย่างไร
 - การใช้บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ เป็นอย่างไร
3. ขยะมีผลกระทบต่อภูมิทัศน์และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนอย่างไร
4. วิธีการจัดการขยะของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันเป็นอย่างไร (ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน หน่วยงานในชุมชน นอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง)
5. รูปแบบและวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมเป็นอย่างไร
 - การลด การแยก การทำลาย
 - การใช้ประโยชน์
 - การสร้างจิตสำนึก
 - กฎระเบียบในการจัดการ
6. วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดการขยะ เป็นอย่างไร
 - ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมีใครบ้าง
 - บทบาทของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างไร
7. การสร้างชุมชนน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการขยะเป็นอย่างไร

วิธีการศึกษา

- 1 ขั้นศึกษา เพิ่มเติมความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - หาข้อมูลหน่วยงาน
 - สัมภาษณ์ สอบถาม
 - สังเกต สัมภาษณ์
 - ค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
 - ศึกษาชุมชนต้นแบบ

- ประชุมสรุปรวบรวมข้อมูล
- อบรมแนวคิดเชิงระบบ
- อบรมพลังกลุ่มและความสุข

2 ขั้นวิเคราะห์ออกแบบ

- ประชุมวิเคราะห์ หาทิศทางการจัดการขยะ(หลายทิศทาง)
- ประชุมทำแผนการจัดการขยะ(ลงรายละเอียด)

3 ขั้นปฏิบัติ

- ปฏิบัติการจัดการจัดการขยะตามแผนที่วางไว้

4 ขั้นสรุปและรายงาน

- จัดเวทีเผยแพร่ผลงานเชื่อมโยงกับการพัฒนา
- มหกรรม (เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์)
- ถอดบทเรียนนักวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ชาวบ้านในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว
2. แกนนำชุมชน
3. หน่วยงานในชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด)

พื้นที่การศึกษา

หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงวิจัย

1. ได้ทราบข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว (วิธีการจัดการ จำนวนผู้ใช้ถังขยะ พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดขยะ ผลกระทบ ทศนคติ)
2. เกิดรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว

เชิงพัฒนา

1. เกิดความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดเกิดมีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. เกิดการขยายแนวคิดการจัดการขยะบนวิถียั่งยืน แบบมีส่วนร่วม
3. เกิดความร่วมมือของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในการบูรณาการการทำงานเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดเกิดมีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บทที่ 2

ทุนเดิม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนการดำเนินงานโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” ต้องมีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งมีเอกสารที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน 2 การศึกษาข้อมูลพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะ โดยมีเนื้อหาข้อมูลดังนี้

ประวัติความเป็นมา

ในอดีตพื้นที่ ตำบลน้ำผุดแห่งนี้ เป็นที่ตั้งของพรตคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทำให้ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงไม่กล้าเข้ามาบุกเบิกพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ทำมาหากิน พออำนาจคอมมิวนิสต์ดังกล่าวเริ่มเสื่อมลง ก็ทำให้มีชาวบ้านเริ่มเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ทำมาหากิน

เดิมตำบลน้ำผุด แห่งนี้เป็นหมู่ที่ 3 ของตำบลเขาขาว โดยได้แยกออกมาเป็นตำบลเมื่อปี พ.ศ.2518 ซึ่งชื่อของตำบลน้ำผุด มาจากในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งไหม้ ตำบลน้ำผุด เนื่องจากหลังฤดูโบร (ที่ฝั่งศพ) จะมีน้ำผุดขึ้นมาจากใต้ดินตลอดเวลา ไม่ว่าสภาพอากาศจะแห้งแล้งขนาดไหนก็ตาม จึงใช้ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติดังกล่าว ตั้งชื่อเป็นตำบลน้ำผุด

ส่วนในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านนางแก้ว ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่านานาชนิด ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านจาก ตำบลเขาขาว เข้ามาบุกเบิกเป็นที่ทำมาหากิน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการปลูกข้าวเป็นหลัก เมื่อมีการเข้ามาทำมาหากินในพื้นที่แห่งนี้ ก็เริ่มมีการเข้ามาสร้างที่อยู่อาศัย ซึ่งในระยะแรกมีเพียงไม่กี่หลังคาเรือน และเป็นชาวบ้านที่นับถือศาสนาอิสลาม และต่อมาไม่นานก็มีการอพยพเข้ามาอยู่ ของชาวบ้านจาก จังหวัดพัทลุง โดยส่วนใหญ่่นับถือศาสนาพุทธ โดยชาวบ้านเหล่านั้นได้ขอซื้อที่ดินต่อจาก คนเก่าและปึกหลักทำมาหากินที่นี่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้มีคนอพยพเข้ามาอยู่อย่างต่อเนื่องโดยมีชาวบ้านจากจังหวัดตรัง และ นครศรีธรรมราช อพยพมาอยู่ ทำให้มีประชากรเพิ่มมากขึ้น ก็มีการสร้างวัด โรงเรียน และตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านลำพร้าวไม่จมน้ำ” ที่มีชื่อเรียกแบบนี้เนื่องจากว่าในลำห้วยของหมู่บ้าน มีปลาอาศัยอยู่มากมาย จนกระทั่งว่าโยนด้ามพร้าวลงไปก็ไม่จมน้ำ ต่อมาผู้ว่าราชการเข้ามาเยี่ยมเยียนหมู่บ้าน และให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ ให้มีความสวยงาม ชาวบ้านจึงช่วยกันคิดชื่อ และได้ชื่อใหม่ว่า “ทุ่งนางแก้ว” โดยชาวบ้านได้ให้ความเห็นว่า ครั้งแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ที่นี่ ได้พบว่าบริเวณนี้เป็นทุ่งกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ เหมือนกับได้มาพบแก้วอันมีค่า ทำให้เข้ามาปักหลักทำมาหากิน ซึ่งในระยะแรกหมู่บ้านทุ่งนางแก้ว แยกตัวมาจากหมู่ที่ 7 ตำบลเขาขาว มาตั้งเป็นหมู่ที่ 9 ตำบลเขาขาวและเมื่อตำบลน้ำผุดได้แยกตัว

ออกจาก ตำบลเขาขาวทั้งตำบล ก็ได้เปลี่ยนบ้านทุ่งนางแก้วเป็นหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล จนถึงปัจจุบัน

ในทางวัฒนธรรม นายฉาด เส้นหีละ ซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี และเป็นผู้ที่มีที่ดินมากพอสมควรในสมัยนั้น โดย นายฉาด ได้บริจาคเนื้อที่ประมาณ 18 ไร่เพื่อสร้างเป็นวัดทุ่งนางแก้วขึ้นในปี พ.ศ.2514 เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีพระภิกษุสงฆ์รูปแรก คือ พระสว่าง สิริภักโต หรือ พระครูสุเขต นราธร ซึ่งได้มรณภาพไปแล้ว ในอดีตเป็นเพียงสำนักสงฆ์ ต่อมานายสาธิต ฤทธิ์ ได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นวัด โดยในวัดประกอบด้วยศาลาการเปรียญ 1 หลัง เมรุเผาศพ 1 หลัง ศาลาเอนกประสงค์ 1 หลัง ห้องน้ำ 3 ห้อง ภูมิเจ้าอาวาส ศาลาฉันท์ภัตตราหาร ภูมิพระสงฆ์ 9 หลัง และยังมีศาลาตาหลวงซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้าน เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนของพระ ครูสุเขต นราธร เจ้าอาวาสรูปแรก และในขณะนี้กำลังสร้างโบสถ์ ซึ่งใช้งบประมาณจากการบริจาคของชาวบ้านและเงินจากการทอดกฐิน และทอดผ้าป่าในแต่ละปี

อาชีพ

ประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุ่งนางแก้วนั้น ได้อพยพถิ่นฐานโดยส่วนใหญ่มาจาก จังหวัดพัทลุง ตรังและนครศรีธรรมราช โดยได้ชักชวนญาติพี่น้องมาอยู่ด้วย เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพ การจับจองที่ดินนั้นถือว่าใครมาก่อนก็จะมีสิทธิ์ที่ดิน โดยการปักไม้ไผ่เพื่อเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งอาชีพหลักของคนในอดีตนั้นคือการปลูกยางพารา ทำนาปลูกข้าว ปลูกผักและเลี้ยงวัว ซึ่งช่วงนั้นราคายางพาราคงต่ำมาก รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการขายข้าว ที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือนเช่นเดียวกันกับผัก นอกจากจะปลูกไว้กินในครัวเรือนก็นำบางส่วนไปขายเป็นรายได้เสริม สมัยก่อนรอบๆบ้านส่วนใหญ่เป็นนาข้าว พอถึงฤดูกาลทำนาชาวบ้านก็จะออกไปดำนาโดยใช้วัวไถนา กับข้าวสมัยนั้นก็ไม่ต้องซื้อเพราะได้มาจากผักที่ปลูกไว้กินเอง ปลูกก็หาได้ง่ายเพราะบ้านทุ่งนางแก้วนั้นมีปลาชุกชุมอยู่แล้ว ต่อมาราคายางพาราดีขึ้นทำให้ชาวบ้านเริ่มมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และยังคงยึดอาชีพปลูกสวนยางพารามาจนถึงปัจจุบัน

โดยปัจจุบัน ร้อยละ 95 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ สวนยางพารา เป็นหลัก สวนปาล์ม น้ำมัน สวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์และทำนาเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ร้อยละ 5 ประกอบอาชีพข้าราชการ ค้าขาย รับจ้าง ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 23,182 บาทต่อปี

ทรัพยากรในสมัยอดีตนั้นอุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ ในท้องทุ่งนามีข้าว ในน้ำมีปลาชุกชุม พืชผักปลอดสารพิษ โดยใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ที่เลี้ยงเอาไว้และในป่าก็จะมีสัตว์หลากหลายชนิด ซึ่งในปัจจุบันได้สูญพันธุ์ไปหมดแล้ว เนื่องจากการบุกรุกที่อยู่ของสัตว์ป่าเพื่อเป็นที่ทำมาหากินและอยู่อาศัย

การเมืองการปกครอง

หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในการเลือกผู้นำชุมชนนั้น ชาวบ้านใช้การเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย ผลจากการเลือกตั้งเสียงส่วนมากมาจากญาติพี่น้องของผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้ที่เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านเป็นเครือญาติของผู้นำโดยส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันผู้นำชุมชนนั้น จะได้รับการเลือกจากผลงานและความสามารถในการทำงานเป็นทีมรวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆในชุมชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม

ทำเนียบผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว มีดังนี้

1) นายอิม	ศิริสม
2) นายดำ	เศียรอุ่น
3) นายลอย	ชุมจุน
4) นายเลื่อน	ศิริสม
5) นายประจวบ	สาวินา
6) นายทัน	จันทัน

ทำเนียบคณะกรรมการบริหารชุมชนหมู่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ปัจจุบันมีดังนี้

1) นายทัน	จันทัน	ประธานกรรมการ
2) นายสมหมาย	อ้นดำ	รองประธาน
3) นางเชื่อน	จันทัน	กรรมการกิจการสตรี
4) นางอารีย์	เศียรอุ่น	กรรมการกิจการสตรี
5) นายสุพร	เพชรรักษ์	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
6) นายจิน	เรืองหนู	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
7) นายชำนาญ	สุดสะอาด	กรรมการสาธารณสุข
8) นางพนิตพร	อ่อนขวัญ	กรรมการสาธารณสุข
9) นายพิจิตร	บุญคง	กรรมการปกครอง
10) นายโกเมศ	คงชู	กรรมการปกครอง
11) นายแผ้ว	ชูช่วย	กรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม
12) นายประดับ	คงแก้ว	กรรมการการคลัง
13) นายจิตร	เศียรอุ่น	กรรมการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
14) นายลาก	ศิริสม	กรรมการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
15) นายจเร	เพชรรักษ์	กรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม
16) นายสมจิตร	พรหมแก้ว	กรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม
17) นายสมชาย	น้ำเอื้อง	ที่ปรึกษา
18) นายนพกฤต	น้อยฤทธิ์	ที่ปรึกษา

ระบบสาธารณสุข

ในเรื่องของประวัติศาสตร์สาธารณสุขของบ้านทุ่งนางแก้ว ในอดีตชาวบ้านนอกจากจะรับการรักษาแบบพื้นบ้านในหมู่บ้านแล้ว ยังมีการไปรับการรักษาที่ “สุขศาลา” ซึ่งตั้งอยู่ที่ อ.ละงู ถ้ารับการรักษาไม่หายก็จะไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลสตูล ในสมัยก่อนชาวบ้านยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพและหลักสุขภาพที่ควร เมื่อมีการเจ็บป่วยก็จะรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพร ที่สืบทอดต่อกันมาเป็นรุ่นๆ เช่นว่านหางจระเข้ใช้ทาบรรเทาอาการในแผลพุพอง ใบสบสายนำมาชงยี้แล้วประคบที่แผลสดเพื่อห้ามเลือด

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว เดิมเป็นที่ราชพัสดุซึ่งดูแลรับผิดชอบโดยโรงเรียนบ้านนางแก้วมีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ เริ่มต้นก่อสร้างโดยใช้ชื้อสถานีนามัยบ้านนางแก้ว เมื่อปี พ.ศ.2520 เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวรับผิดชอบตำบลน้ำผุดทั้งตำบลซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2533 ได้มีการก่อสร้างสถานีนามัยบ้านทุ่งใหม่ เพื่อลดภาระการรับผิดชอบ จึงได้แบ่งเขตรับผิดชอบใหม่ จากเดิมทั้ง 11 หมู่บ้านของตำบลน้ำผุดเป็น 6 หมู่บ้าน เนื่องจากสถานีนามัยเดิมคับแคบไม่สะดวกต่อการให้บริการ ในปีพ.ศ.2544 ได้รับงบประมาณการก่อสร้างเป็นจำนวนเงิน 1,775,998 บาท เพื่อเป็นสถานีนามัยทดแทนและทางสถานีนามัยน้ำผุดร่วมกับประชาชน ได้ร่วมกันพัฒนาสถานีนามัยอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นชุมชนที่มีสุขภาพ พลานามัยที่สมบูรณ์ อย่างต่อเนื่องและในปี พ.ศ.2553 ได้รับงบประมาณไทยเข้มแข็ง เพื่อต่อเติมอาคารชั้นล่างและยกฐานะเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด

ปัจจุบันโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลน้ำผุด มีเจ้าหน้าที่ประจำ 7 คน คือ

1.นายรุ่งศักดิ์	จอสกุล	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
2. นาง เสาวภา	กุลนวงศ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
3.นายเสนาะ	ภูระหงษ์	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน
4. นายเจษฎา	ปานแจ่ม	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน
5.นางสาวอานีชะห์	วาเฮง	พยาบาลวิชาชีพ
6.นางสาวจุ้ยนิย	องศารา	พยาบาลวิชาชีพ
7.นางสาวจินรี	เส้นหมาน	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

ในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขนั้น นอกเหนือจากบุคลากรทางด้านสาธารณสุขแล้ว ยังมีกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ในการช่วยเหลืองานทางด้านการสาธารณสุขซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เข้าถึงชุมชนและเป็นคนในชุมชนอย่างแท้จริง กลุ่มบุคคลนั้นคือ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 มีดังนี้

รายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1.นายชำนาญ	สุดสอาด	ประธาน อสม.
------------	---------	-------------

2.นางพนิตพร	อ่อนขวัญ	รองประธาน
3.นางคำนึ่ง	ไชยแป้น	รองประธาน
4.นางอารี	เศียรอรุ่น	เหรัญญิก
5.นางสายใจ	เศียรอรุ่น	กรรมการ
6.นายวินิตยศักดิ์	แสงนัย	กรรมการ
7.นางบุญนาฏ	แซ่หลี่	กรรมการ
8.นางปริ่ม	จันมาก	สมาชิก
9.นางนงเยาว์	กร็ทอง	สมาชิก
10.นางอัญชลี	ทองสม	สมาชิก
11.นางติม	ทองไย	สมาชิก
12.นางปานิสรา	กิตติกฤษฎา	สมาชิก
13.นางสุภาณดี	แซ่หลี่	สมาชิก
14.นางสาวเพ็ญ	ไชยแป้น	สมาชิก
15.นายประเสริฐ	แสงแก้ว	สมาชิก
16.นางสาววิยดา	ชัยศิริ	สมาชิก
17.นางทศารัตน์	ประพงษ์	สมาชิก
18.นางอารียา	คงจ้อย	สมาชิก
19.นายเทพบุตร	จันทร์ปาน	สมาชิก
20.นางสมใจ	จันทร์เพชร	สมาชิก
21.นางสาวฉวีวรรณ	จันทร์สุวรรณ	เลขานุการ

การศึกษา

ในหมู่บ้านทุ่งนางแก้วมีสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งที่คอยให้ความรู้แก่ลูกหลานชาวชุมชน ทุ่งนางแก้วและหมู่บ้านใกล้เคียง คือโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส มีจำนวนนักเรียน 248 คน มีจำนวนครู 19 คน

ประวัติโรงเรียนบ้านนางแก้ว

ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยมีนายเอียด ชูช่วยเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานทางภาครัฐ ทางภาครัฐก็ให้นายเอียด ชูช่วย ทำการหาครูเพื่อที่จะมาสอนเพราะในสมัยนั้นมีครูน้อยมาก นายเอียด ชูช่วยก็ได้ติดต่อนายผัน ชูช่วย ซึ่งเป็นพี่ชายของเขาเอง เดิมเป็นครูสอนอยู่ที่จังหวัดพัทลุงอยู่แล้วและก็ได้ย้ายมาประจำการที่โรงเรียนบ้านนางแก้ว และชาวบ้านก็ได้ช่วยกันสร้างอาคารเรียน โดยมีลักษณะคล้ายกับศาลา ซึ่งโรงเรียนบ้านนางแก้วเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 โดยมีนายผัน ชูช่วย เป็นผู้อำนวยการและเป็นเพียงครูคนเดียวของโรงเรียนในสมัยนั้น (ผู้ให้ข้อมูล นายเอียด ชูช่วย)

ทำเนียบผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางแก้ว

1.นายผัน	ชูช่วย
2.นายสมนึก	เพชรรักษ์
3.นายผัน	ชูช่วย
4.นายสมพร	สิทธิโกศล
5.นายสมาด	มินขาว
6.นายอนันต์	หิมปอง
7.นายบุญส่ง	เอียดสุย

ระบบสาธารณูปโภค

ระบบไฟฟ้าในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ได้เข้ามาในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งในสมัยนั้นมีชาวบ้านเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ไฟฟ้าเพราะเนื่องจากไม่มีความจำเป็นเท่าที่ควรแต่จะใช้เป็นตะเกียงไฟจากน้ำมันก๊าดแทนในการให้ความสว่าง ต่อมาไฟฟ้าก็ได้มีความจำเป็นมากขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่งชาวบ้านได้เปลี่ยนจากตะเกียงมาเป็นไฟฟ้าทุกหลังคาเรือน

ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ ตำบลน้ำผุด มีไฟฟ้าใช้ประมาณ 92% แต่ยังมีบางครัวเรือนที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้อีกประมาณ 155 ครัวเรือน คิดเป็น 8% ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดกำลังประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้วปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ครอบคลุมทุกครัวเรือน

ระบบประปาในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ในปี พ.ศ. 2538 ก็ได้มีระบบประปาหมู่บ้านซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนและชาวบ้านของหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้วและใช้ภายในหมู่บ้านทุ่งนางแก้วเท่านั้น จนถึงเมื่อปี พ.ศ. 2550 ก็ได้มีประปาโครงการพระราชดำริของในหลวงภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดซึ่งตั้งอยู่บนภูเขาในหมู่ที่ 4 บ้านวังสายทองและสามารถใช้ได้ทั้งตำบล หลังจากนั้นก็ได้มีการใช้น้ำประปาหมู่บ้านดังกล่าวเรื่อยมา แต่น้ำก็มีปัญหาในเรื่องของน้ำที่ยังไม่ผ่านคุณภาพเกณฑ์มาตรฐาน โดยฤดูแล้งน้ำจะใสสะอาดดี ส่วนช่วงฤดูฝนน้ำจะขุ่น มีตะกอน ทำให้ไม่สามารถอุปโภคบริโภคได้

ประชาชนในพื้นที่ ตำบลน้ำผุด ร้อยละ 75 ของครัวเรือน มีน้ำใช้ตลอดปีโดยอาศัยน้ำบ่อน้ำบาดาลและน้ำประปาหมู่บ้านซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดกำลังขยายและจัดสร้างเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล สำหรับประปาในหมู่บ้านคุณภาพของน้ำเป็นไปตามสภาวะการณ์และฤดูกาล ถ้าช่วงฤดูแล้งน้ำจะใสแต่มีน้อยไม่ทั่วถึง ส่วนฤดูฝนน้ำจะมีสีแดงขุ่นเนื่องจากตะกอน ทำให้ไม่สามารถทำการอุปโภคบริโภคได้ และคุณภาพน้ำยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งขณะนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด กำลังเร่งแก้ไขปัญหานี้ให้พี่น้องประชาชนต่อไป

การคมนาคมในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว มีถนน รพช.สต.11040 (บ้านโกตา – บ้านนางแก้ว) แยกมาจากทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4078 ขึ้นมาทางเหนือผ่านตำบลเขาขาวเข้าสู่ตำบลน้ำผุดผ่านหมู่ที่ 2 1 9 6.5 มุ่งตรงไปยังตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ถนนทางหลวงชนบท สต.11023 (บ้านทุ่งนางแก้ว – บ้านวังยาว) แยกมาจากทางหลวงชนบท สต.110040 ที่หมู่ที่ 5 บ้านนางแก้วไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านหมู่ที่ 6 บ้านหนองราโพธิ์หมู่ที่ 4 บ้านวังสายทอง สิ้นสุดที่หมู่ที่ 10 บ้านวังนาโน

ตำบลน้ำผุดอยู่ห่างจากตัวเมืองสตูล ประมาณ 75 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากตัวเมืองละงู ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 25 กิโลเมตร ตามถนนสาย ละงู-ทุ่งนางแก้ว การเดินทางในปัจจุบันมีความสะดวกทั้งทางรถจักรยานยนต์และรถยนต์และมีรถตู้สาย หาดใหญ่ – ทุ่งหว้าผ่านเส้นทางนี้ตั้งแต่เวลา 06.00 – 17.00 น. เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในหมู่บ้านในการที่จะเดินทางเข้าสู่ตัวเมือง

มีถนน เร่งรัดพัฒนาชนบทสตูล (รพช.สต.) จำนวน 2 สาย ถนนทางหลวงชนบทจำนวน 5 สาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นถนนลาดยาง 2 ช่องทางสัญจร ซึ่งการคมนาคมส่วนใหญ่ของประชาชนจะใช้รถส่วนตัว เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ เป็นต้น

สภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพ

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนภายในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูลสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ มีการตั้งถิ่นฐาน กระจายอยู่ริมสองฝั่งถนน หรือเส้นทางการคมนาคม และบ้านที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรม เช่น บ้านอยู่ในสวนยางพารา บ้านอยู่ในสวนปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

บ้านที่อยู่ติดริมสองฝั่งถนนนั้นส่วนใหญ่จะความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือญาติกัน เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ของประชาชนบ้านทุ่งจะเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งจะสร้างบ้านใกล้กัน คือ บ้านของตัวเองซึ่งมีครอบครัวแล้ว จะแยกออกมาสร้างบ้านบริเวณเดียวกันกับบ้านเดิมของพ่อกับแม่ บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมสองฝั่งถนนนี้มีความได้เปรียบในเรื่องของการค้าขายหรือการประกอบธุรกิจต่างๆ เพราะมีทำเลที่ตั้งสะดวกเหมาะสำหรับการเปิดร้านและค้าขายกับผู้คนที่สัญจรไปมา เช่น ร้านขายของชำ ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ร้านเสริมสวย เป็นต้น ส่วนบ้านที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมนั้นมีความสะดวกตรงที่ไม่ต้องเดินทางไปทำสวนเพราะบ้านอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมอยู่แล้วและไม่มีเสียงรบกวนจากยานพาหนะเหมือนกับบ้านที่อยู่ริมเส้นทางการคมนาคม

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการตั้งถิ่นฐาน

ในที่ราบจะมีการตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกและการตั้งถิ่นฐานแบบริมเส้นทางการคมนาคมเนื่องด้วยสะดวกแก่การคมนาคมและง่ายต่อการเดินทางติดต่อกับเพื่อนบ้าน ซึ่งการตั้งบ้านเรือนจะตั้งกลาง

สวนยางพาราด้วยเหตุที่ง่ายต่อการประกอบอาชีพ แต่ด้านสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือน และหมู่บ้านจะน้อยกว่า

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะ ภูมิประเทศโดยทั่วไป ของหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลน้ำผุด เป็นที่ราบเชิงเขา มีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ถนนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางและถนนลูกรังเป็นบางส่วน ลักษณะดินเป็นดินร่วน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ มีบางส่วนอาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมของตัวเอง เนื่องด้วยพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับทำการเกษตรกรรมและเพาะปลูก อาทิเช่น สวนผลไม้ สวนยางพารา ไร่นาสวนผสม เป็นต้น พื้นที่ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ นอกจากทำสวนยางพาราแล้วยังมีการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจและเป็นรายได้หลักของประชาชน

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลน้ำผุด เป็นแบบมรสุมเขตร้อนตลอดฤดูกาล อุณหภูมิเฉลี่ย 29.50 องศาเซลเซียส แบ่งออกเป็น 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน ช่วงนี้จะมีอากาศร้อนมาก และชาวสวนยางจะหยุดกรีดยางกัน เนื่องจากต้นยางพาราจะผลัดใบ ทำให้น้ำยางมีปริมาณน้อยไม่เหมือนกับฤดูฝน และจะเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตมาทำอาชีพปลูกพืชผักสวนครัวขาย เช่น แตงกวา ข้าวโพด เป็นต้น ซึ่งจะปลูกพืชเหล่านี้ริมคลองหรือลำธาร และไม่ค่อยมีเวลาว่างเหมือนกับช่วงฤดูฝน เพราะจะต้องเข้าไปรดน้ำผักในสวนอยู่ตลอดทุกวัน

ฤดูฝน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง กล่าวคือ

ช่วงแรกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม ช่วงนี้ฝนจะเริ่มตก เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และชาวบ้านจะเริ่มเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร

ช่วงที่สองตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม ช่วงนี้จะมีฝนตกหนาแน่น เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และจะมีน้ำท่วมขังในบางพื้นที่ ซึ่งชาวบ้านจะเรียกว่า “ฤดูน้ำหลาก” ช่วงนี้ชาวบ้านจะมีเวลาอยู่กับบ้านมากที่สุด เพราะถ้าหากฝนตกก็จะได้ไม่ออกไปกรีดยาง แต่จะหันมาปลูกพืชผักสวนครัวในพื้นที่ว่างบริเวณรอบบ้าน พืชที่ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วพู เป็นต้น และข้าวโพด ซึ่งจะมีพ่อค้าแม่ค้ามารับซื้อถึงบ้าน

เมื่อปี พ.ศ. 2550 ในหมู่บ้านทุ่งนางแก้ว มีเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่เป็นที่จดจำของชาวบ้านที่นี่ และชาวบ้านเรียกเหตุการณ์นี้ว่าเหตุการณ์หลุมยุบ โดยมีลักษณะคือ ดินได้ทรุดตัวลงไปทำให้เกิดเป็นหลุมขนาดกว้างประมาณ 3 – 5 เมตร ลึกประมาณ 2 เมตร โดยเกิดขึ้น 2 แห่งคือ บริเวณประตูทางเข้าโรงเรียนบ้านนางแก้วและบริเวณกลางซอยนางหงส์

อาณาเขตติดต่อ

ชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล อยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทยฝั่งทะเลอันดามัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสตูล ระยะทางห่างจากตัวจังหวัดสตูลประมาณ 75 กิโลเมตรและตั้งอยู่ห่างจากอำเภอละงูประมาณ 25 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านทุ่งขมิ้น หมู่ที่ 6 ตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านลานเสือ หมู่ที่ 7 ตำบลน้ำผุด

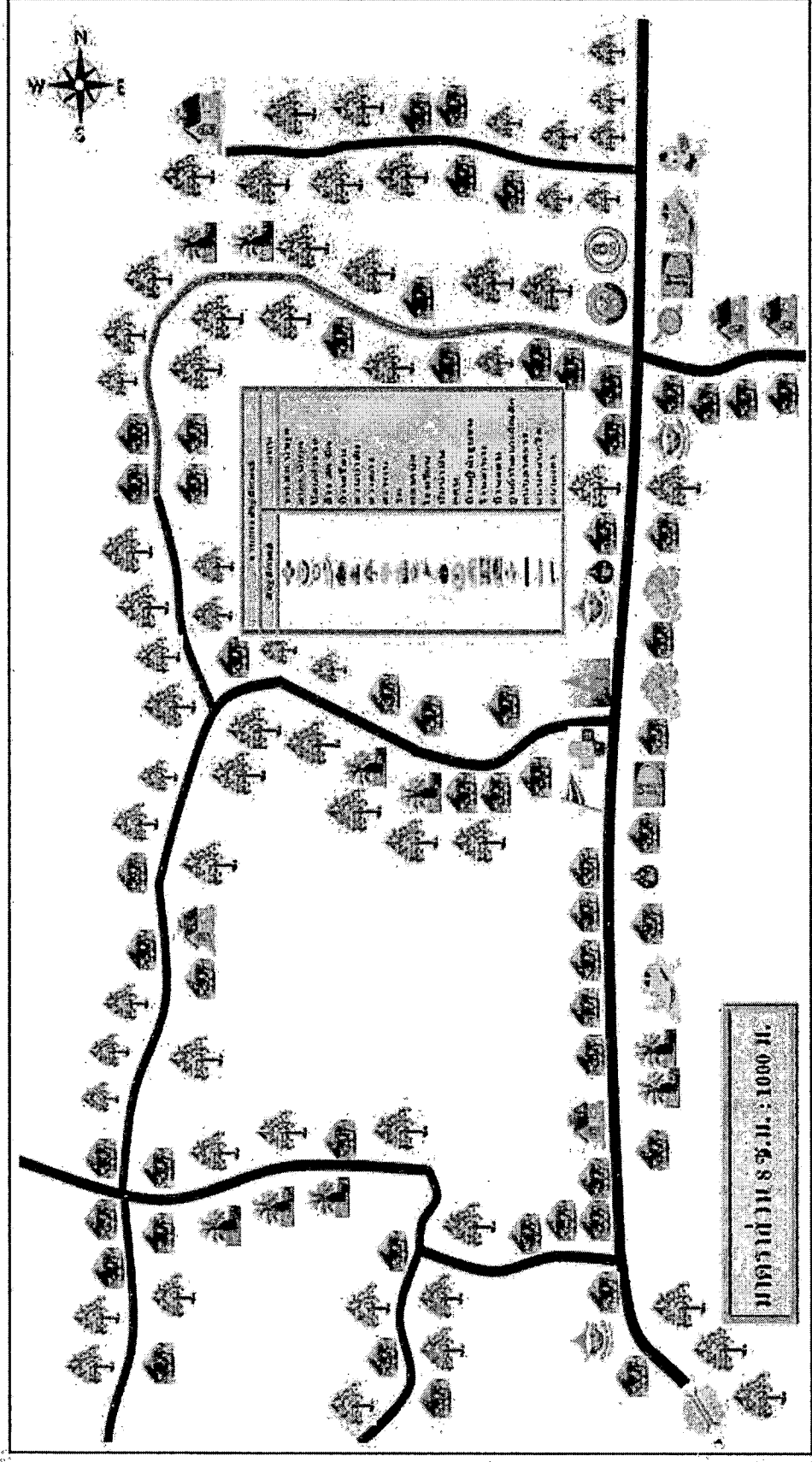
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองราโพธิ์ หมู่ที่ 6 ตำบลน้ำผุด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านป่าแก่บ่อหิน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า

จะเห็นได้ว่า อาณาเขตของหมู่บ้านนี้ อยู่ในลักษณะเปิด คือ มีเส้นทางที่จะไปมาหาสู่กับหมู่บ้านอื่นๆได้หลายเส้นทางด้วยกัน และยังเป็นทางผ่านไปจังหวัดตรัง

ภาพแผนที่แสดงลักษณะทางกายภาพ หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ตำบลนาฝั่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสกล

สำราจวันที่ 16 มกราคม 2555

ลักษณะทางประชากร

สำหรับลักษณะทางประชากรของประชาชนในหมู่บ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีลักษณะทางประชากรดังนี้ (จากรายงานประชากรของ รพ.สต.น้ำผุด)

เพศ (Sex) จำนวนประชากรทั้งหมด 1,292 คน พบว่า

1) เพศชาย	จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60
2) เพศหญิง	จำนวน 677 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40

อายุ (Age) จากการศึกษาพบว่า แต่ละวัยมีส่วนที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) วัยเด็ก	จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 24.14
2) วัยทำงาน	จำนวน 840 คน คิดเป็นร้อยละ 65.01
3) วัยผู้สูงอายุ	จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ปฏิทินทางวัฒนธรรม

ในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว มีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตและเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาต่างๆ มากมาย อันเป็นรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชน ดังนี้

เดือนมกราคม วันที่ 1 มกราคมของทุกปี เป็นวันขึ้นปีใหม่ เป็นวันสำคัญและวันแห่งความสุขวันหนึ่งที่ญาติพี่น้องที่อยู่ไกลๆ จะกลับมาบ้านและทุกคนร่วมกันทำบุญที่วัด และจะมีการรวมตัวเพื่อพบปะสังสรรค์กัน ได้ถามถึงสารทุกข์สุกดิบ เป็นประเพณีไทยที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

เดือนเมษายน เป็นเดือนแห่งฤดูร้อนและในเดือนนี้จะมีวันสำคัญอยู่ คือ วันสงกรานต์ คือ วันที่ 13-14-15 ของเดือนวันสงกรานต์เป็นวันที่ผู้น้อยจะมีการรดน้ำดำหัวและขอพรจากญาติผู้ใหญ่ มีการรดน้ำพระพุทธรูปที่เคารพนับถือของคนในชุมชนจะมีการไปทำบุญที่วัด และในวันนี้ก็จะเป็นวันที่มีการรวมตัวของญาติพี่น้อง ทั้งที่อยู่ในชุมชนและนอกชุมชน จะเป็นวันแห่งความสุขของบรรดาวัยรุ่น มีการเล่นสาดน้ำกัน และบางครอบครัวก็จะพาญาติพี่น้องไปเที่ยวหรือไปหาญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกล

เดือนกรกฎาคม ในเดือนนี้จะมีวันสำคัญอยู่ 2 วัน คือ วันอาสาฬหบูชา (ขึ้น 15 เดือน 8) และวันเข้าพรรษา (วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8) ในวันอาสาฬหบูชาทุกคนก็จะนำอาหารไปทำบุญตักบาตรที่วัดและฟังเทศน์ เหมือนกับวันมาฆบูชา ส่วนวันเข้าพรรษาก็จะมีการไปทำบุญ ถวายเทียนพรรษาและผ้าอาบน้ำฝนแด่พระที่วัดและในวันเข้าพรรษานี้จะเป็นที่นิยมบวชเรียนกันเป็นส่วนใหญ่ของประชาชน

ตารางที่ ปฏิทินทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชุมชนหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล

กิจกรรมด้านวัฒนธรรมของชุมชน	เดือนตามปฏิทินของไทย											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. วันปีใหม่	•											
2. วันมาฆบูชา			•									
3. วันสงกรานต์ (รดน้ำดำหัว)				•								
4. วันว่าง (ทำบุญบั้ง)					•							
5. วันวิสาขบูชา					•							
6. วันอาสาฬหบูชา							•					
7. วันเข้าพรรษา										•		
8. วันสารทเดือนสิบ										•		
9. วันออกพรรษา											•	
10. วันประเพณีชักพระ											•	
11. วันทอดกฐินสามัคคี										•	—————•	
12. วันลอยกระทง											•	
13. กิจกรรมต้อนรับปีใหม่												•

การศึกษาข้อมูลพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะในเขตพื้นที่ จังหวัดสตูล

การจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลควนโดน

การดำเนินการกิจกรรมลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน

เทศบาลตำบลควนโดน มีการดำเนินการกิจกรรมลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยมาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เทศบาลตำบลควนโดน ได้ตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 โครงการ ได้แก่

1. โครงการรณรงค์รักษาความสะอาดเนื่องในวันสำคัญฯ เป็นเงิน 20,000 บาท
2. โครงการกำจัดน้ำเสียในชุมชน เป็นเงิน 20,000 บาท
3. โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค เป็นเงิน 30,000 บาท
4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการด้านขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นเงิน 150,000 บาท
5. โครงการชุมชนร่วมใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมฯ เป็นเงิน 150,000 บาท

ในส่วนกิจกรรมด้านการจัดการขยะมูลฝอย ได้มีกิจกรรมการดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล กิจกรรมส่งเสริมการทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล กิจกรรมส่งเสริมการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพกิจกรรมทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมการทำแก๊สชีวภาพในครัวเรือน และกิจกรรมขยะอันตรายแลกของใช้ เป็นต้น

การจัดการขยะอันตราย

เป็นกิจกรรมที่ชุมชนควนโดนใน ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลควนโดน ได้จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการไม่ทิ้งขยะอันตราย ซึ่งได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระป๋องยาฆ่าแมลง เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการจัดการขยะของชุมชน จะประชาสัมพันธ์ครัวเรือนในชุมชน ในการนำขยะอันตรายจากครัวเรือนมาร่วมกิจกรรมขยะอันตรายแลกของใช้ เช่น น้ำปลา น้ำตาล เป็นต้น และนำมารวบรวมไว้ที่จุดพักขยะอันตรายของชุมชน หลังจากนั้นก็จะเก็บรวบรวมและนำส่งแก่เทศบาลตำบลควนโดน เพื่อนำไปเก็บและกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป

การลดขยะมูลฝอย

เทศบาลตำบลควนโดน ได้ดำเนินการกิจกรรมลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ในปี 2556 โดยได้ดำเนินการกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมหิ้วตะกร้าและถุงผ้าจ่ายตลาด เกิดจากแนวคิดของชุมชนร่วมกับเทศบาล ที่ต้องการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมการลดใช้ถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด ซึ่งจากการประชุมหารือในชุมชนเพื่อหาแนวทางการทำให้ชุมชนปลอดขยะ พบว่า ในชุมชนยังพบปัญหาจากขยะทั่วไป ได้แก่

ถุงพลาสติกจากการไปจ่ายตลาดในแต่ละวัน และแต่ละครัวเรือนที่ได้รับจากการไปจ่ายตลาด จึงเกิดกิจกรรมหิ้วตะกร้าจ่ายตลาดขึ้น เพื่อเป็นการลดขยะประเภทถุงพลาสติก โดยเน้นไปที่ผู้บริโภค เวลาไปซื้อของในตลาด เมื่อซื้อของชิ้นเล็กๆ ก็ไม่จำเป็นต้องใส่ถุงพลาสติก

2. กิจกรรมร้านค้าในชุมชนร่วมใจลดใช้ถุงพลาสติก ชุมชนได้ขยายกิจกรรม ออกไปสู่ร้านค้าในชุมชน เพื่อร่วมกันลดการใช้ถุงพลาสติก เช่น การให้ผู้ขายได้สอบถามลูกค้าที่ซื้อของจำนวนน้อยขึ้นว่า “ต้องการใส่ถุงพลาสติกหรือไม่”

3. กิจกรรมประกวดคำขวัญลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยจะให้ครัวเรือนในชุมชนซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองและบุตรหลานเข้าร่วมส่งคำขวัญเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน คำขวัญผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมก็จะนำมาประชาสัมพันธ์และติดในชุมชน

4. กิจกรรมรักษาความสะอาด (เก็บขยะ) ในชุมชน คณะกรรมการจัดการขยะของชุมชน ร่วมกับเยาวชนในชุมชน ได้จัดกิจกรรมรักษาความสะอาด (เก็บขยะ) ในชุมชน ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เยาวชนมีจิตสำนึก และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

5. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ (เคาะประตูบ้าน) เป็นกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือนในชุมชนได้ร่วมกันลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน สู่ชุมชนปลอดขยะ โดยคณะกรรมการชุมชนได้ร่วมกันประชาสัมพันธ์เคาะประตูบ้าน แจกเอกสารความรู้ สติกเกอร์ รณรงค์แก่ครัวเรือนในชุมชน

การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

1. กิจกรรมธนาคารวัสดุรีไซเคิล มีการดำเนินงานพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลควนโดน โดยปัจจุบันมีธนาคารวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ได้แก่ โรงเรียนควนโดนวิทยา ชุมชนสะพานโยง และชุมชนควนโดนใน ซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมาทุกปี โดยเปิดธนาคารวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ในปี 2556 มีปริมาณขยะรีไซเคิลที่รวบรวมได้ตามรายละเอียดในตารางที่ 7.1
2. กิจกรรมสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ต้องการลดปริมาณขยะในชุมชนและนอกจากลดปริมาณขยะในชุมชนแล้ว ยังสร้างอาชีพและรายได้แก่ชุมชน โดยรับสมัครผู้ที่สนใจเข้ารับการอบรม และได้มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติแก่ผู้สนใจ
3. กิจกรรมปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์ มีการดำเนินงานในชุมชนและในโรงเรียน ได้แก่ ชุมชนดินทรุด-เบาะเต ชุมชนปันจอร์ ชุมชนควนโดนใน ชุมชนตลาดควนโดน ชุมชนสะพานโยง ชุมชนควนสตอ และโรงเรียนควนโดนวิทยา โดยนำขยะอินทรีย์ หรือขยะที่ย่อยสลายได้ ได้แก่ เศษอาหาร เศษใบไม้ ผัก และผลไม้ในชุมชน มาหมักทำน้ำ

หมักชีวภาพ ซึ่งครวเรือนและชุมชนสามารถนำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์ที่เหลือใช้จากครัวเรือนมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ใช้ขจัดกลิ่นเหม็น และลดการอุดตัน ท่อระบายน้ำ ห้องน้ำ หรือรดต้นพืชช่วยเร่งการเจริญเติบโตและปรับสภาพดิน เป็นต้น

4. แก๊สชีวภาพจากขยะอินทรีย์ มีการส่งเสริมให้มีการนำเศษอาหารในครัวเรือนมาหมักแก๊สชีวภาพในพื้นที่นำร่อง 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนสะพานโยง ชุมชนควนโดนโนใน ชุมชนปันจอร์ และชุมชนดินทรุดเบาะเต โดยในระยะเริ่มต้นได้จัดการให้ความรู้แก่คณะกรรมการฯ โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลควนโดน และจัดตั้งฐานการเรียนรู้การทำแก๊สชีวภาพจากขยะอินทรีย์ขึ้นในชุมชนดังกล่าว เพื่อเป็นที่ศึกษาเรียนรู้แก่ครัวเรือนที่สนใจในชุมชนและขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลควนโดน ต่อไป

สรุปอัตราการนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์

การดำเนินกิจกรรมลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลควนโดน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ได้ริเริ่มให้มีการคัดแยกและจัดเก็บสถิติข้อมูลขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและมีสรุปข้อมูลการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ดังตาราง

ตารางที่ 7.1 ปริมาณขยะรีไซเคิลที่คัดแยกและขายภายใต้กิจกรรมของเทศบาลตำบลควนโดน

กิจกรรม	ช่วงเวลา ดำเนิน กิจกรรม	ประเภทขยะรีไซเคิล (กิโลกรัม/ปี)						
		แก้ว	กระดาษ	พลาสติก	โลหะ/ อลูโลหะ	กล่อง เครื่องดื่ม	อื่น ๆ	รวม
ธนาคาร วัสดุ รีไซเคิล	ตค.55 - กย.56	8,526	3,837	2,433	1,740	-	513.2	17,049.2

ตารางที่ 7.2 สรุปปริมาณขยะมูลฝอยที่คัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์

ปริมาณขยะที่ เกิดขึ้น (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะ ที่ส่งกำจัด (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะมูลฝอยที่ลดได้จากกิจกรรมลด คัดแยกและนำกลับไปใช้ประโยชน์ (ตัน/ปี)			อัตราการนำ ขยะกลับไปใช้ ประโยชน์ (ร้อยละ)
		ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	รวม	
1,949	649.7	17.05	ไม่มีบันทึก	17	0.87

ส่วนที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

ในกระบวนการการดำเนินงานโครงการ“รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล”โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ดำเนินการศึกษา คือ บ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล

2. กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน

โครงการนี้กลุ่มเป้าหมายหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการศึกษาข้อมูลและออกแบบการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว คือ แกนนำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน พ่อค้าแม่ค้า และหน่วยงานในชุมชนทั้งในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด ซึ่งการดำเนินงานนี้กลุ่มเป้าหมายข้างต้นล้วนเป็นส่วนสำคัญสำคัญในการให้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์โครงการ และยังมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนด้านการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้วอย่างเป็นระบบต่อไป

3. กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานของโครงการมีการแบ่งขั้นตอน ได้คือ ช่วงการศึกษาข้อมูล ช่วงการวิเคราะห์และออกแบบการขับเคลื่อน ช่วงปฏิบัติการ และช่วงสรุปรายงานผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1. ช่วงศึกษาข้อมูล

ในเก็บรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะในชุมชน ข้อมูลปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ข้อมูลสถานการณ์การจัดการขยะที่ผ่านมาของชุมชน ข้อมูลรูปแบบแนวทางการจัดการขยะในพื้นที่อื่นๆเพื่อนำมาออกแบบการจัดการขยะของชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว นอกจากบทบาทที่วิจัยที่เป็นคนเก็บข้อมูลหลัก การดำเนินการรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้มีการประสานความร่วมมือกับหลายๆฝ่ายในทั้งในส่วนโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว วัดทุ่งนางแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลที่มีวิจัยได้ใช้วิธีการ ดังนี้

3.1.1. ขอข้อมูลจากหน่วยงาน

การขอข้อมูลก่อนที่จะไปขอ จะต้องเช็คข้อมูลที่ต้องการจากหน่วยงานว่ามีข้อมูลอะไรบ้าง และมีที่หน่วยงานใดบ้าง โดยได้สรุปมา คือ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด จากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว จากวัดบ้านทุ่งนางแก้ว

และจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว ซึ่งข้อมูลที่ต้องการไปขอ คือ ข้อมูลการจัดการขยะ ผลกระทบ แหล่งที่ และปริมาณขยะ

การไปขอข้อมูลที่ทีมวิจัยได้ประสานไปยังหน่วยงานก่อนว่าจะมีทีมวิจัยลงไปขอข้อมูล และเป็นการชี้แจงโครงการวิจัยให้กับหน่วยงานนั้นๆได้รับทราบด้วยว่า ทีมกำลังทำอะไร จากนั้นก็ได้ขอเอกสารข้อมูลตามที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งบางแห่งไม่ได้มีการทำเอกสารไว้ ทีมวิจัยก็จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล

จากนั้นก็นำข้อมูลมาสรุปแยกเป็นข้อมูลของแต่ละหน่วยงานในเรื่องการจัดการขยะ ส่วนเรื่องแหล่งที่มา ผลกระทบ ประเภทขยะ ได้สรุปรวบรวมเป็นอันเดียวกัน

3.1.2. สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูล

การสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูล ได้แบ่งวิธีการออกเป็นสองแบบ แบบสอบถาม ส่วนทำความเข้าใจและทดลองใช้แบบสอบถาม ส่วนลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม และสรุปแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดแต่ละส่วนดังนี้

3.1.2.1. ช่วงออกแบบสอบถาม การออกแบบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ทีมวิจัยได้ยึดจากคำถามวิจัยที่กำหนดไว้แล้วตามเอกสารข้อเสนอโครงการ นอกจากนี้การออกแบบแบบสอบถามได้มีการค้นคว้ารูปแบบแบบสอบถามจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับแบบสอบถามเรื่องการจัดการขยะด้วย จากนั้นนำมาปรับแต่งให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะศึกษาข้อมูล และให้ง่ายในใช้สอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน) ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับขยะในครัวเรือน ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือน ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน ส่วนที่ 5 ข้อมูลทัศนคติของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว และส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคจากการจัดการขยะ

3.1.2.2. ช่วงทำความเข้าใจสอบถาม และทดลองใช้ แบบสอบถาม การทำความเข้าใจใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้แก่ทีมวิจัยทุกคน ร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามดังกล่าว ตั้งแต่ส่วนที่ 1 ไปจนถึงส่วนที่ 6 โดยผ่านการอธิบายจากหัวหน้าโครงการ และแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจเพิ่มเติมจากทีมเก็บข้อมูล

หลังจากนั้นก็ได้ทดลองใช้แบบสอบถาม โดยให้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามครัวเรือนตัวอย่างในเขตรับผิดชอบของตนเอง และมาสรุปผลจากการทดลองใช้แบบสอบถาม ซึ่งจากการทดลองทำให้ทีมวิจัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามมากขึ้นกว่าเดิม จากการทดลองใช้จริง

3.1.2.3. ช่วงลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามแบบสอบถามจริง การลงเก็บข้อมูลได้แบ่งเป็นโซนตามเขตรับผิดชอบของผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งแบ่งเป็น 3 โซน 3 ทีม และแบ่งชุดแบบสอบถามเป็น 3 ชุด ชุดละ 119 หลังคาเรือน และมีการกำหนดเวลาในการเก็บข้อมูลร่วมกัน ซึ่งการลงเก็บข้อมูลภายในทีมก็แบ่งเป็นคู่ 2 คน 1 คนถาม 1 คนจดบันทึก โดยเก็บไปที่ละหลังไปเรื่อยๆจนครบ ซึ่งผลจากการลงพื้นที่ ทีมที่ 1 สักรวจได้ 75 หลังคาเรือน ทีมที่ 2 สักรวจได้ 60 หลังคาเรือน และทีมที่ 3 สักรวจได้ 55 หลังคาเรือน รวมสักรวจได้ 190 หลังคาเรือน เนื่องจากหลายบ้านไม่มีคนที่สามารถให้ข้อมูลได้ หรือไม่อยู่บ้าน ทีมวิจัยนัดหมายแต่ละทีมเก็บตกลงพื้นที่เพิ่มเติมในวันถัดไป สรุปผลว่า ได้ 56 หลังคาเรือน รวมทั้งหมดที่สักรวจได้ 246 หลังคาเรือน

3.1.2.4. ช่วงสรุปแบบสอบถาม นำเอกสารแบบสอบถามทั้งหมดมาสรุป ได้ให้ทีมวิจัยแบ่งกันสรุปคนละ 10 ชุด โดยมีการกำหนดเรื่องเป็นหัวข้อ ในการสรุปตามแบบถาม จากนั้นก็นำมารวบรวมสรุปภาพรวมอีกครั้งโดยการเขียนสรุปขึ้นชาร์ต โดยเหลือที่เนื้อหาไม่ซ้ำกัน

3.1.3. สังเกต สัมภาษณ์

การสำรวจ และสังเกต ในเรื่องของพฤติกรรมกาทั้งขยะ ประเภทของขยะ การจัดการขยะ โดยก่อนการทำกิจกรรมทีมวิจัยได้มีการประชุมวางแผน แบ่งโซนการสังเกตออกเป็น 4 โซน 4 ทีม คือ ทีมที่ 1 เดินสำรวจสังเกตพฤติกรรมของแม่ค้าที่ตลาดนัด วันพุธ วันเสาร์ ทีมที่ 2 เดินสำรวจ สังเกตพฤติกรรมของคนในวัด ทีมที่ 3 เดินสำรวจ สังเกตพฤติกรรมของครู เด็ก ในโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว และทีมที่ 4 สำรวจ สังเกตพฤติกรรมของแม่ค้า ลูกค้าที่ร้านค้า

ซึ่งการสังเกตในสถานที่ต่าง ๆ นั้น ในช่วงลงสำรวจ และสังเกตทีมวิจัยใช้วิธีการเดินสำรวจ และสังเกตไปตามแต่ละสถานที่ที่กำหนด และนอกนั้นก็ใช้การสังเกตชีวิตประจำวันของคนใน ซึ่งไปดูในเรื่องของพฤติกรรมกาทั้งขยะ ประเภทของขยะ การจัดการขยะ โดยการบันทึกข้อมูลได้ใช้วิธีการจดบันทึกและเก็บเป็นภาพถ่าย ชุมชน

3.1.4. ค้นคว้าจากสื่อ

การค้นคว้าข้อมูลทีมวิจัยได้มีการมอบหมายให้กับคุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด ซึ่งทีมเห็นว่ามีคามถนัดในการสืบค้นข้อมูล และใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี การค้นคว้าที่ต้องการคือในส่วนของชุมชนต้นแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลควนโดน หลังจากการค้นคว้าข้อมูลมาแล้วก็ทำการสรุป และนำเสนอข้อมูลที่ได้ให้กับทีมวิจัยได้รับทราบ

3.1.5. สรุปข้อมูลจากการศึกษาข้อมูล

การสรุปข้อมูลได้ใช้วิธีการจัดประชุม และเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการสรุปข้อมูล ในการประชุมได้ทำการสรุปเรียงเป็นเอกสารออกมา และมานำเสนอข้อมูล ซึ่งในการประชุมก็ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาถ่ายเอกสารแจกให้กับผู้เข้าร่วมทุกคนชวนดูข้อมูลที่มี โดยเช็คข้อมูลว่ามีอะไรบ้างจากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมา โดยการแบ่งเป็นส่วนส่วนของข้อมูลขยะ แยกเป็นประเภท แต่ละประเภทมีปริมาณเท่าไร มีการจัดการอย่างไร และมีแหล่งที่มาจากไหน ส่วนของข้อมูลแหล่งที่มาของขยะ ส่วนของข้อมูลผลกระทบจากขยะ ส่วนของข้อมูลพฤติกรรม ทศนคติ ต่อเรื่องขยะจากคนในชุมชน และส่วนของข้อมูลการจัดการที่ผ่านมาของหน่วยงาน ทั้งจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด จากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว จากวัดบ้านทุ่งนางแก้ว และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว

จากนั้นก็ให้ผู้เข้าร่วมเติมเต็มข้อมูลแต่ละส่วน ซึ่งบางส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ก็ให้เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.2. ช่วงวิเคราะห์และออกแบบ

3.2.1. ประชุมวิเคราะห์หาทิศทาง

จากการศึกษาข้อมูลที่น่ามารวบรวมและจัดทำรายงานสรุปการดำเนินงานโครงการ โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นโจทย์วิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้เป็นแบบที่เรียกว่าเป็นการตีความตามพื้นฐานของข้อมูลพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ประกอบกับการวิเคราะห์ควบคู่กับสถานการณ์ของชุมชน และแผนพัฒนาในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากฐานข้อมูลเดิมที่ได้ศึกษามาออกแบบใหม่ โดยผ่านการนำเสนอในรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสมของข้อมูลเพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบของข้อมูล เช่น ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของแหล่งที่มาขยะแต่ละแหล่ง มาวิเคราะห์นำไปสู่การจัดการของแต่ละสถานที่ โดยการกำหนดเป็นแผนพัฒนา และระเบียบข้อตกลง เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนของข้อมูลที่ยังขาดหายที่สามารถนำไปสู่การจัดการขยะให้ประสบความสำเร็จ ก็ได้มีการกำหนดแผนการขับเคลื่อนโครงการ โดยการออกแบบเป็นตารางออกแบบกิจกรรมบ้านทุ่งนางแก้ว เพื่อเป็นทิศทางจัดการขยะดังนี้

กิจกรรม	แนวทาง
1. จัดทำรายละเอียดบ้านต้นแบบ 2. การจัดการขยะบ้านต้นแบบ 4 แบบ	● ข้อมูลบ้านต้นแบบ (แนวคิด และผลการจัดการขยะ)
3. วิเคราะห์การจัดการ สร้างข้อตกลง 4. เรียนรู้การจัดการ(ดูงานบ้านหน้าเขา วันที่ 7)	● การจัดการที่ราชการและสาธารณะ - วิธีการจัดการขยะ - สร้างข้อตกลง
5. เวทีให้ความรู้ ปรับทัศนคติการจัดการขยะ และชวนออกแบบการจัดการขยะ <ความรู้ (โฟม พลาสติก วิธีการจัดการ)> กลุ่มราชการ ครุฑเรือน ร้านค้า ตลาดนัด	● สร้างการมีส่วนร่วม (ปรับทัศนคติเรื่องขยะ)
6. จัดประกวดบ้านต้นแบบ 4 แบบ 7. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์(ทำสื่อ)	● ทดลองทำ
8. ผลักดันสู่บทบัญญัติของ อบต.	● ขยายผลความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ
9. เวทีนำเสนอผลการวิจัย	● สรุปผลการวิจัย

3.2.2. ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การศึกษาดูงานในครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อมาเรียนรู้วิธีการจัดการขยะของ ชุมชนบ้านหน้าเขา ผ่านการจัดทำข้อมูลที่น่าไปสู่ระบบการจัดการขยะที่สำเร็จ ซึ่งในเบื้องต้นชุมชนบ้านทุ่งนางแก้วจะได้นำความรู้จากการศึกษาดูงานไปใช้ประโยชน์กับชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว โดยมีเนื้อหาที่สนใจในครั้งนี้ คือ ที่มาของชุมชนบ้านหน้าเขาประวัติการตั้งถิ่นฐาน การหนุนเสริมโดยบทบาทของสำนักงานกองทุน

พื้นที่เกษตรกรจังหวัดสตูล ความเป็นมาในอดีตของชุมชนบ้านนาเขาที่เต็มไปด้วยขยะนำไปสู่โครงการจัดการขยะกับสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ(สสส) และผลการจัดการขยะที่เกิดขึ้น

จากประเด็นเป้าหมายดังกล่าวแกนนำชุมชนได้นำเสนอข้อมูลให้ทีมวิจัยฟังในแต่ละเรื่อง หลังจากนำเสนอก็ได้พาทีมวิจัยลงดูพื้นที่ในชุมชน ให้เห็นถึงผลจากการจัดการที่เกิดขึ้น จากนั้นก็เป็นการซักถามแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วม และทีมวิจัยบ้านทุ่งนางแก้ว

3.2.3. จัดทำแผนและข้อตกลง

การจัดทำแผนและข้อตกลงได้แบ่งเป็น 3 ส่วน 3 ครั้ง คือ ช่วงเตรียมการ ช่วงเวทีทำแผนและข้อตกลงอย่างมีส่วนร่วม และช่วงสรุปผล

ช่วงเตรียมการ ได้จัดประชุมเพื่อร่างแผนและข้อตกลงร่วมในการจัดการขยะ โดยยึดจากข้อมูลการศึกษาข้อมูลในช่วงต้น แล้วช่วยกันระดมความคิดเขียนลงกระดาษชาร์ต เริ่มด้วยการกำหนดเรื่องสำคัญๆที่ต้องจัดการโดยแบ่งออกตามสถานที่ 4 สถานที่ คือ ที่บ้านเรือน ที่ราชการที่สำคัญ ที่ตลาดนัด และที่สาธารณะ พร้อมกับกำหนดปัจจัยสาเหตุของเรื่องต่างๆ และร่างแผนการฟื้นฟูและกฎระเบียบข้อตกลงด้านการจัดการขยะของแต่ละเรื่องอย่างไร โดยระดมข้อมูลลงในตารางออกแบบดังนี้

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	แผนการจัดการ	ข้อตกลงร่วม
ที่บ้านเรือน			
ที่ราชการ ที่สำคัญ			
ที่ตลาดนัด			
ที่สาธารณะ			

ช่วงเวทีทำแผนและระเบียบข้อตกลง เป็นการจัดเวทีโดยมีกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็นตัวแทนชาวบ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด อสม. เจ้าอาวาสวัดทุ่งนางแก้ว และพ่อค้าแม่ค้า เวทีเป็นการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว ในจุดสำคัญๆต่างๆ และแนวทางการจัดการขยะ ว่าด้วยเรื่องแผนการจัดการ และระเบียบข้อตกลงเรื่องขยะในพื้นที่ และให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและปรับข้อมูลแผนให้สมบูรณ์

ช่วงสรุปผล เป็นการประชุมหลังจากที่จัดเวทีเสร็จแล้ว ได้สรุปผลที่เกิดขึ้นปัญหาอุปสรรค จากเวที และในส่วนของคุณข้อมูลแผนและระเบียบข้อตกลงที่ทีมวิจัยช่วยสรุปเป็นเอกสารที่สมบูรณ์ให้อีกครั้งตามที่มีผู้เข้าร่วมในเวทีเพิ่มเติมมา

3.2.4. คัดเลือกบ้านต้นแบบ

การคัดเลือกบ้านต้นแบบ เริ่มต้นจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลบ้านต้นแบบ โดยแบ่งบ้านต้นแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว และบ้านเด็กอ่อน ประเด็นในการเก็บข้อมูล คือ ทำไมต้องจัดการขยะ? มีวิธีการจัดการอย่างไร? ผลการจากการจัดการที่

เกิดขึ้น ในส่วนของตัวบ้านสภาพบ้านเป็นอย่างไร? พฤติกรรมของสมาชิกภายในบ้านเปลี่ยนแปลงอย่างไร? จากนั้นก็ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลทีมวิจัยต้องไปสอบถามข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด และเดินสำรวจพื้นที่รอบรอบๆบ้าน และนำกลับมาสรุปเป็นชุดข้อมูล

จากที่ได้มีการเก็บข้อมูลบ้านต้นแบบ ได้ลงประเมินบ้านต้นแบบ โดยทีมวิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำพุ และทีมอสม.บ้านทุ่งนางแก้ว จัดตั้งเป็นทีมคณะกรรมการลงประเมิน และร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน โดยคำนึงถึงเรื่อง ของความสะอาด เรียบร้อยภายในบ้าน บริเวณรอบบ้าน การจัดพื้นที่ภายในบ้านเป็นสัดส่วน ปลอดภัยจากแหล่งเชื้อโรค มีการจัดเก็บขยะอย่างถูกต้องและเป็นระเบียบซึ่งบ้านที่จะลงประเมินถูกแบ่งประเภทบ้านเป็น 4 ประเภท คือ บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว และบ้านเด็กอ่อน ซึ่งการประเมินคณะกรรมการจะไปสอบถาม และดูพื้นที่บ้านทั้งหมด กว่า 8 หลังคาเรือน

หลังจากการประเมินทีมวิจัย และคณะกรรมการประเมิน ก็มาร่วมกันคัดเลือก บ้านต้นแบบที่จะได้รับรางวัลในแต่ละประเภท

3.3. ช่วงปฏิบัติการ

3.3.1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

การจัดทำสื่อ เริ่มจากการออกแบบแบบสื่อประชาสัมพันธ์การจัดการขยะในรูปแบบไวนิล เอกสารความรู้ โดยวิเคราะห์ถึงกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ และเนื้อหาแต่ละแบบ โดยมีภาพสวยงามประกอบ ข้อมูลที่สำคัญ และที่สำคัญคือเนื้อหาจะทัดรัด เข้าใจง่าย

จากนั้นเมื่อเสร็จสมบูรณ์ ได้มอบหมายให้คุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ไปออกแบบป้ายไวนิลให้สมบูรณ์และไปว่าจ้างร้านเพื่อจัดทำ ในส่วนของเอกสารข้อมูลได้มอบหมายให้นายอัฒลอสิต หยีเหม จัดทำให้

3.4. ช่วงสรุปรายงานผล

3.4.1. เวทีเผยแพร่

เวทีนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการ ซึ่งเป็นเวทีนำร่องการจัดการขยะของชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว ในการสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนการจัดการขยะให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย นอกจากนี้ยังจัดให้มีการแลกเปลี่ยนจากหน่วยงานในพื้นที่ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำพุ และชาวบ้านในทิศทางการจัดการขยะด้วย

นอกจากนี้ในเวที่ยังจัดให้มีกิจกรรมอื่นๆร่วมอยู่ด้วย คือ ออกบูทนิทรรศการขยะ บูทนิทรรศการเลิกเหล้าเลิกบุหรี่ รับซื้อขยะโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ และมีการมอบรางวัลบ้านต้นแบบดีเด่นโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุด้วย

4. การบริหารจัดการโครงการ

ซึ่งแบ่งการบริหารจัดการโครงการออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.บทบาทหน้าที่นักวิจัยในโครงการ
2.วางแผนและติดตามการดำเนินงานโครงการ โดยมีรายละเอียดแต่ละช่วงดังนี้

4.1. บทบาทหน้าที่นักวิจัยในโครงการ

4.1.1. นายชำนาญ สูดอาด	หัวหน้าโครงการวิจัย
4.1.2. นางสาวลัดดาพร อนุพงศ์	ประสานงาน
4.1.3. นางสาวใจ ศิธรอุ้น	เลขานุการ
4.1.4. นางสาวสุภาณดี แซ่หลี่	การเงิน

4.2. ประชุมเครือข่ายนักวิจัย เดือนละ 1 ครั้ง

ประชุมทีมเครือข่ายนักวิจัย 1 เดือนครั้ง เพื่อสรุป ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยในกลุ่มงานวิจัย ปี 2558 นอกจากการติดตามแล้วยังเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ให้แก่นักวิจัยในโครงการ เช่น การเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ การเขียน เป็นต้น

4.3. ประชุมทีมวิจัย เดือนละ 1 ครั้ง

การประชุมทีมวิจัย เกิดขึ้นจากการกำหนดร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้มีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การประชุมเดือนละ 1 ครั้ง อย่างน้อย ในทุกวันที่ 15 พฤศจิกายน 58 ถึง กันยายน 59 จะเริ่มเวลา 13:00น. ไปจนถึงเวลา 16:00น.

ซึ่งวาระการประชุมก็จะขึ้นอยู่กับการดำเนินโครงการวิจัยในตอนนั้นอยู่ เช่น ถ้าช่วงนั้นเป็นสอบถามข้อมูล ในระหว่างนั้นการประชุมก็จะเป็นตรวจสอบข้อมูล เช็คความคืบหน้าของงานข้อมูลแต่ละส่วน หรือบางครั้งก็เป็นเรื่องเร่งด่วน ช่วงวิเคราะห์ออกแบบ วางแผน การประชุมบางครั้งก็จะเป็นการระดมความคิดแนวทางร่วมกันในขณะนั้นเลย และบางครั้งที่ต้องจัดเวที ประชุมทีมวิจัยก็จะเป็นการวางแผนเตรียมเวที นอกจากนี้ยังใช้เป็นเวทีหรือในรายงานของอสม.เรื่องอื่นๆด้วย

การประชุมทุกๆเดือนหลังเลิกประชุม ก็จะมีช่วงที่เปิดโอกาสให้ทีมวิจัยได้สะท้อนความรู้สึก ความคิดเห็นทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกทักษะการพูด การฟัง

5. พัฒนาศักยภาพทีมวิจัย

5.1. อบรมการทำงานเป็นทีม

ในการดำเนินงาน ทีมหรือคณะทำงานเป็นส่วนสำคัญ ที่จะนำพาสู่เป้าหมาย หรือการตอบโจทย์ที่วางไว้ การทำงานเป็นทีม การทำงานกลุ่ม แบบทำร่วมกัน แบบคนในทีมต้องมีความสุขไปพร้อมกัน ต้องดำเนินไป แก่นนำที่ต้องทำงานกับทีมด้วยกัน การกิจที่ต้องทำงานชุมชน การเผชิญปัญหาที่กระทบกระทั่งกันระหว่างการทำงานเป็นทีมที่เกิดขึ้นแน่นอนของการทำงาน แต่เมื่อเกิดแล้ว สามารถจะดำรงความเป็นทีมทำงานได้ต่อ เพื่อที่จะก้าวพ้นสถานการณ์นั้นได้

ในการอบรมได้ให้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมของแกนนำ ความสุขที่เกิดขึ้นจากการทำงานเป็นทีม และแกนนำรู้จักตัวตน ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกนำไปสู่การปรับทัศนคติ โดยใช้ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน 1 คืน ณ รีสอร์ทชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม

- การทำงานเป็นทีม
- การทำงานภายใต้บทบาท (ตัวเอง กลุ่ม)
- การรู้จักตัวเอง และเพื่อนในทีม ผ่านประวัติชีวิต ลักษณะตัวตน
- การออกแบบการทำงานผ่านตัวตนของคนในทีม
- การสร้างความสัมพันธ์ในทีม
- การออกแบบการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม

ส่วนที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย ซึ่งโครงการนี้กลุ่มเป้าหมายหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ชาวบ้านในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว แกนนำชุมชน หน่วยงานในชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด) จากการศึกษาข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับขยะในหมู่ที่ 5

ข้อมูลขยะในพื้นที่หมู่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว จากแบบสอบถาม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นคนในชุมชน จำนวน 246 คน แยกเป็น ชาย 106 คน หญิง 140 คน หรือ 246 ครั้วเรือน จากทั้งหมด 357 ครั้วเรือนในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว โดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยข้าราชการ ทำสวนยางพารา รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว และคนว่างงาน(ผู้สูงอายุ)

ประเภทของขยะ สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

1. ขยะย่อยสลาย

ชนิด	ปริมาณ/เดือน	แหล่งที่มา	การจัดการ
1. เศษอาหาร พืชผัก	1,761.4 กิโลกรัม	จากครัวเรือน ที่เป็น ส่วนประกอบของ อาหาร	- ผึ่งกลบ - ทำปุ๋ยหมัก - ทิ้งที่รกร้าง - ทิ้งใต้ต้นไม้
2. ซากพืช เช่น ใบไม้ ใบหญ้า กิ่งไม้	660 กิโลกรัม	เกิดจากการร่วงโรย ของต้นไม้จาก ธรรมชาติ และในสวน	- เผา - ผึ่งกลบ
3. ซากสัตว์	205 กิโลกรัม	สัตว์เลี้ยงที่ตายเอง และโรงฆ่าสัตว์	- ผึ่งกลบ

2. ขยะรีไซเคิล

ชนิด	ปริมาณ/เดือน	แหล่งที่มา	การจัดการ
1. กระดาษ เช่น สมุด หนังสือเรียน ลัง a4ใช้แล้ว หนังสือพิมพ์ กระดาษห่อ กล่อง	564 กิโลกรัม	ส่วนใหญ่มาจาก สถานศึกษา และ ร้านค้า	- ขาย - ล้างแล้วนำ กลับมาใช้ ใหม่ - เผา

2. พลาสติก เช่น ขวดน้ำ ของเล่น ตะกร้า ฯลฯ	403.5 กิโลกรัม	ร้านค้า และ บ้านเรือน	- ชาย - ล้างแล้ว นำมาใช้ใหม่ - เผา
3. เหล็ก/อลูมิเนียม	477.5 กิโลกรัม	วัสดุก่อสร้าง และ ของใช้ในบ้านที่ ชำรุดแล้ว	- ชาย
4. แก้ว เช่น ขวดเหล้า ขวดเปียร์ ขวดน้ำหวาน เป็นต้น	808.5 กิโลกรัม	ร้านค้า และ บ้านเรือน	- ชาย - ล้างแล้วนำ กลับมาใช้ ใหม่
5. เครื่องใช้ไฟฟ้า	60 กิโลกรัม	บ้านเรือน โดยเป็น ของใช้ที่เสียแล้ว	- ชาย

3. ขยะอันตราย

ชนิด	ปริมาณ/เดือน	แหล่งที่มา	การจัดการ
1. ยาฆ่าแมลง	657.5 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน และบรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ในสวน	- ผัง - ชาย
2. หลอดไฟ	41 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน	- ชาย - ทิ้งที่รกร้าง
3. ถ่านไฟฉาย	24 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน	- ผัง - ทิ้งที่รกร้าง
4. แบตเตอรี่	38 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน	- ชาย - ทิ้งที่รกร้าง
5. อื่นๆ	4 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน	- ทิ้งที่รกร้าง

4. ขยะทั่วไป

ชนิด	ปริมาณ/เดือน	แหล่งที่มา	การจัดการ
1. ซองพลาสติก	190.5 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน และร้านค้า	- เผา
2. เปลือกลูกอม	92.7 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน และร้านค้า	- เผา
3. ถูพลาสติก	596.5 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน และร้านค้า	- เผา - ชาย
4. อื่นๆ ของบุหรี โฟม	230 กิโลกรัม	ของใช้ในบ้าน และร้านค้า	- เผา

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้

ปริมาณขยะแยกตามประเภท (ลำดับจากมากไปหาน้อย)

ประเภท	ปริมาณต่อเดือน	ปริมาณต่อปี
1. ขยะย่อยสลาย	2,626.4 กิโลกรัม	31,516.8 กิโลกรัม
2. ขยะรีไซเคิล	2,313.5 กิโลกรัม	27,762 กิโลกรัม
3. ขยะทั่วไป	1,109.7 กิโลกรัม	13,316.4 กิโลกรัม
4. ขยะอันตราย	764.5 กิโลกรัม	9,174 กิโลกรัม
รวม	6,814.1 กิโลกรัม	81,769.2 กิโลกรัม

แหล่งที่มาของขยะ

จากการสรุปข้อมูลซึ่งพบว่าแหล่งที่มาของขยะในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว มีด้วยกัน 6 แหล่ง ดังนี้

1. บ้านเรือน

เป็นที่มาของขยะซึ่งเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากของหลายอย่างเป็นของจำเป็นที่ต้องใช้ในครัวเรือน เมื่อหมดสภาพ หรือเหลือเศษ ก็จะแปลงเป็นขยะ เช่น ถุงพลาสติก ที่มาจากการไปซื้อของ หีบห่อเศษอาหาร และของใช้ภายในบ้าน

2. สวนยาง สวนปาล์ม

ขยะที่เกิดจากสวนยาง สวนปาล์ม มักเกิดเป็นช่วงฤดูกาล อย่างเช่น สวนยางพารา ในช่วงยางพลัดใบ ใบยาง กิ่งยางก็จะหล่น หรือปลิวกระจัดกระจายไปทั่ว ส่วนในสวนปาล์ม จะเกิดในช่วงที่ต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิต

นอกจากที่ขยะประเภทดังกล่าวแล้ว ขยะที่มาจากสวนซึ่งเป็นอันตรายด้วย ได้แก่ ยาฆ่าแมลงซึ่งใช้ในสวน

3. ร้านค้า ตลาดนัด และอู่ซ่อมรถ

ขยะที่เกิดจากร้านค้าส่วนใหญ่จะเป็นหีบห่อบรรจุภัณฑ์สินค้า ส่วนขยะในบริเวณร้านค้านั้นก็มีจำนวนมากเช่นกัน เพราะเกิดจากผู้มาซื้อของ แล้วทิ้ง เช่น ก้นบุหรี่ ถุง และเปลือกลูกอม ส่วนในร้านซ่อมรถก็จะเป็นยางรถยนต์ เศษเหล็ก และน้ำมันเครื่อง

4. โรงเรียน หน่วยงานรัฐ

เกิดจากการใช้ประโยชน์แล้ว หรือหมดอายุ หรือเสื่อมสภาพ อย่างเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์การเรียน และกระดาษใช้แล้ว เป็นต้น โดยเฉพาะกระดาษจะมีจำนวนมากเป็นพิเศษ เนื่องจากสถานศึกษามีทั้งหนังสือ สมุดเรียน อื่นๆอีกมากมาย ที่ต้องใช้ในการเรียนการสอน เมื่อใช้หมดแล้วก็ทิ้ง

5. ริมถนน

ขยะริมถนนเป็นจุดสำคัญจุดหนึ่งของการดูว่าชุมชนนี้สะอาด หรือไม่ แต่ด้วยปัจจัยว่า ถนนเป็นที่สาธารณะ หน้าที่ดูแล คือ อยู่ที่หน่วยงาน แต่ขยะที่มาอยู่ริมถนนนั้นมักเกิดจากการทิ้งของผู้สัญจรไปมา เกิดจากเศษพืช และซากสัตว์ ของคนในชุมชนทั้งหมด

6. ธรรมชาติ

ขยะจากแหล่งธรรมชาติ เป็นเรื่องจัดการลำบากมาก เนื่องจากมีปริมาณที่มาก และมีอยู่บ่อยๆ โดยเฉพาะช่วงพลัดใบของต้นไม้ เศษใบไม้ก็จะกระจายไปทั่ว กวาดแล้วก็ร่วงอีก

การจัดการของคนในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว

เนื่องจากในปัจจุบันทางส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ได้มีการเรียนเก็บถังขยะคืน เพื่อให้ชุมชนได้จัดการขยะภายในครัวเรือนเอง เพราะฉะนั้นขยะของคนในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว จะต้องจัดการเองในครัว โดยมีวิธีการจัดการดังนี้

1. เเผา การเผาขยะเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกมากที่สุด จึงเป็นที่นิยมกันมาก เพราะไม่ว่าขยะประเภทใดก็ นอกจากจำพวกเหล็ก อลูมิเนียม และแก้ว ที่เหลือก็สามารถนำมาเผาได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นขยะธรรมชาติ พลาสติก กระดาษ เศษผ้า ก็เผาได้ทั้งหมด

2. ฝังกลบ การฝังกลบเป็นวิธีที่นิยมกันแต่ไม่มาก เนื่องจากต้องมีการขุดหลุม แต่การฝังกลบนั้นเป็นวิธีที่สามารถจัดการขยะได้ทุกประเภท

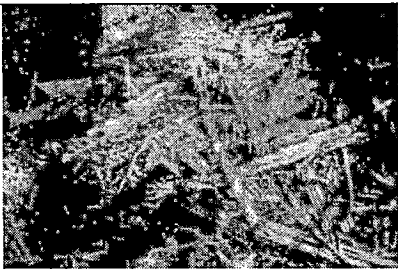
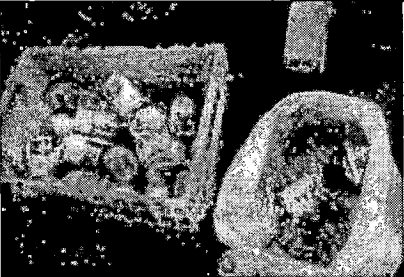
3. ขาย การนำขยะไปขาย เป็นการสร้างรายได้ และระบบจัดการให้คนในชุมชนได้อย่างดี เพราะการที่นำขยะไปขายนั้น จำเป็นต้องมีการคัดแยกขยะ คนส่วนใหญ่ชุมชนก็นิยมกันมาก ขยะที่มีการรับซื้อนั้นก็ได้แก่ เหล็ก อลูมิเนียม กระดาษ พลาสติก ขวดพลาสติก ขวดแก้ว และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เสียแล้ว

4. ทำปุ๋ยหมัก เนื่องจากคนในชุมชนมีการประกอบอาชีพทำสวน เป็นส่วนมาก จึงมีบางคนที่นำขยะไปแปรรูปเป็นปุ๋ยเพื่อใช้ในสวนของตน โดยเลือกขยะย่อยสลาย เช่น เศษอาหาร ซากพืช เพราะเป็นขยะที่มีอยู่มาก

5. ทิ้งที่รกร้าง การนำขยะไปทิ้งในที่รกร้างนั้นเป็นส่วนน้อยมาก ขึ้นกับปัจจัยของแต่ละคน แต่การนำไปทิ้งในที่รกร้างก็ทิ้งในเขตบ้านของตนเอง

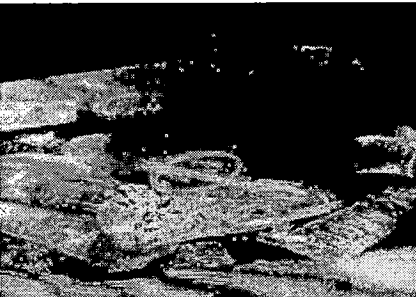
6. นำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะกลับมาใช้ ก็จะเป็นจำพวก ถังพลาสติก ขวด เพราะง่ายในการนำกลับมาใช้ แคนำมาล้างน้ำสะอาด ก็ใช้ได้แล้ว

การคัดแยกขยะ

1. ขยะย่อยสลาย	
2. ขยะรีไซเคิล	

ซากอ้อย

กระป๋อง และขวด

3. ขยะอันตราย	 สี
4. ขยะทั่วไป	 ถุงพลาสติก และแก้วน้ำพลาสติก

พฤติกรรมในการจัดการขยะ

พฤติกรรมในการลดขยะในระดับครัวเรือน

ส่วนใหญ่ในช่วงปัจจุบัน ในครัวเรือนนั้นได้มีพฤติกรรมในการจัดการลดขยะในครัวเรือนของตนเอง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุได้มีนโยบายส่งเสริมให้คนในชุมชนจัดการขยะด้วยตนเอง ซึ่งจากการสำรวจ สอดถาม จะพอสรุปให้เห็นได้ว่าคนในชุมชนมีพฤติกรรมในการลดขยะดังนี้

1. การเลี่ยงการซื้อสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
2. การเลี่ยงการใช้สินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ เช่น การซื้อหลอดไฟที่ประหยัดไฟ
3. การเลือกซื้อของใช้ในชีวิตประจำวัน ที่มีขนาดใหญ่ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก และสามารถเติมใหม่ได้
4. การเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หลายครั้ง ก่อนที่จะทิ้ง เช่น ขวด ถุงพลาสติก ลังกระดาษ
5. การเลือกซื้อสินค้าที่เรียกคืนบรรจุภัณฑ์ หลังบริโภคแล้ว เช่น น้ำอัดลมบางชนิด ขวดน้ำบางชนิด
6. การนำของใช้กลับมาซ่อมเพื่อใช้ใหม่ แทนการทิ้ง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โต๊ะ เก้าอี้ ตู้
7. นำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำขยะประเภทย่อยสลายมาแปรรูปเป็นปุ๋ยหมัก
8. การใช้ถุงผ้า แทนการใช้ถุงพลาสติกในการไปซื้อของที่ตลาด วิธีการนี้เป็นแค่ส่วนน้อยมากๆ แต่สินค้าบางอย่างไม่สามารถใส่ถุงผ้าได้ ก็จำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก
9. เลือกใช้ถุงพลาสติกขนาดใหญ่ถุงเดียว แทนการใช้ถุงพลาสติกเล็กๆ หลากถุง
10. การคัดแยกขยะ โดยแยกออกเป็น 3 ประเภท ขยะย่อยสลาย ขยะที่ขายได้ และขยะทั่วไป

พฤติกรรมกาารทิ้งขยะ

1. เมื่ออาศัยอยู่ในบ้าน พฤติกรรมกาารทิ้งขยะส่วนใหญ่จะทิ้งลงในถังขยะ หรือภาชนะที่จัดไว้หรือกองขยะในบริเวณบ้าน เพื่อรอนำไปจัดการต่อไป

2. เมื่ออยู่นอกบ้าน เช่น อยู่ที่ตลาด อยู่ที่วัด อยู่ที่โรงเรียน หรือสถานที่สาธารณะอื่นๆ มักจะพบกับพฤติกรรมกาารทิ้งขยะ ดังนี้ คือ การทิ้งในถังขยะในบริเวณนั้น บางคนก็เก็บไว้กับตัวเพื่อนำกลับไปที่บ้าน หรือที่ที่มีถังขยะ และสุดท้ายทิ้งตามความสะดวก ตรงทางเดิน ในกระถางต้นไม้ ข้างถนน

พฤติกรรมกาารจัดการขยะในพื้นที่สาธารณะ ร้านค้า ตลาด และที่ราชการ

1. พื้นที่ตลาดนัด

แม่ค้าในตลาดนัดยังใช้ถุงพลาสติกใส่ของให้กับลูกค้าและใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร บางรายทิ้งเศษผักเศษผลไม้ไว้หลังแผงขายของ บริเวณตลาดนัดยังมีถุงพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก แก้วน้ำพลาสติกใส่น้ำแข็ง โยนทิ้งเกลื่อน ส่วนแม่ค้าที่ขายของสดเช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ก็เทน้ำจากสิ่งของเหล่านั้นในบริเวณตลาดหลังจากขายของเสร็จทำให้ส่งกลิ่นเหม็นทำให้มีแมลงวันตอม การจัดการขยะส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของเจ้าของตลาดนัดโดยวิธีการเผาแต่ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนเผา ขยะที่หลงเหลือจากการเผาโดนลมพัดปลิวไปตกในสถานที่ต่างๆทำให้ดูแล้วไม่สวยงาม และขยะที่เป็นถุงพลาสติกเป็นขยะที่ย่อยสลายเองได้ช้าเมื่อฝนตกน้ำซังก็เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง

2. พื้นที่บริเวณวัด

คนไปทำบุญในวัดใช้ถุงพลาสติกใส่อาหาร ช้อนน้ำที่ใส่ขวดพลาสติกใส่บาตรพระในตอนเช้าและในวันพระ นอกจากนั้นขยะก็ยังมาจากงานบุญ งานศพเนื่องจากมีแม่ค้ามาขายของเยอะในวัดลักษณะเดียวกับตลาดนัดแม่ค้ายังใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟมใส่ของให้กับลูกค้า เวลาถึงงานบุญ งานศพในโรงครัวมีการทำอาหาร มีเศษผัก ถุงพลาสติกจากการใส่ของเอาไปทิ้งถังขยะรวมกันไว้ กว้างงานจะเสร็จก็มีสุนัขไปคุ้ยตกหล่นลงมาเกลื่อนในบริเวณนั้นลมพัดปลิวไปตกในบริเวณต่างๆ ส่งกลิ่นเหม็นจากเศษอาหารที่เหลือจากการกินที่ยังไม่ได้ฝัง ในวัดมีถังขยะ 5 ถัง

3. พื้นที่โรงเรียน

เด็กนักเรียน ครูทิ้งขยะที่โรงเรียนจัดไว้ ทางโรงเรียนสอนให้นักเรียนแยกขยะก่อนทิ้ง และทางโรงเรียนมีธนาคารขยะรับซื้อขยะรีไซเคิล เช่น ขวดน้ำพลาสติก สมุด หนังสือที่ไม่ใช้แล้ว มีการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพจากเศษอาหาร เศษผักที่เหลือจากการทำอาหาร และเผาขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้สภาพภายในโรงเรียนสะอาดมีระเบียบ

4. พื้นที่ร้านค้า

พบถุงพลาสติก เปลือกลูกอม ถังขนมต่างๆ กระดาษแผ่นขนม กระดาษห่อของต่างๆ ขวดเครื่องดื่ม เศษอาหารที่เหลือติดถุงติดกระดาษ ขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กล่องนมต่างๆที่รวมกันในถังขยะจนล้นถึง สุนัขคุ้ยตกหล่นคาบไปกัดกิน เศษถุงเศษกระดาษที่เหลือก็กระจัดกระจายในบริเวณที่สุนัขคาบไป การจัดการขยะ เมื่อก่อน จะให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนำผู้มาจัดเก็บ หลังจากที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนำผู้มาจัดเก็บแล้ว ทางร้านก็จัดการแยกขยะเองโดย แยกขยะขาย ส่วนขยะที่ไม่สามารถขายก็ได้ เผา แต่ปริมาณก็ยังมียาจำนวนมากโดยเฉพาะช่วงฤดูฝนทำให้กำจัดขยะได้ยากเพราะขยะเปียกเลอะกึ่งทิ้งไว้ เมื่อกองทิ้งไว้เลยเกิดปัญหาเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรคต่างๆ เช่น แมลงวัน ยุง แมลงสาบหนู และสุนัขที่มากุ้ยกระจัดกระจาย

ทัศนคติ มุมมองต่อการจัดการขยะในพื้นที่

ทัศนคติ มุมมองการจัดการขยะจากการลงพื้นที่สอบถาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ล้วนบอกกันว่า การจัดการขยะนั้นไม่ใช่หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดเพียงอย่างเดียว เนื่องจากขยะนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากหน่วยงาน แต่เกิดจากคนในชุมชน ดังนั้น หน้าที่ในการจัดการขยะต้องเป็นหน้าที่ของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ และการเลือกใช้ของที่ไม่น่าเป็นขยะในภายหลัง ส่วนในบทบาทของหน่วยงานควรทำหน้าที่หนุนเสริม หรือให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมากกว่า

แต่บางส่วนของคนในชุมชนก็ต้องการให้ส่วนท้องถิ่นเป็นคนจัดการให้ อย่างเช่นในเรื่องถังขยะ คนในชุมชนบางส่วนยังต้องการจะให้ส่วนท้องถิ่นนำถังขยะมาให้ใช้เหมือนในอดีต เพราะจะไม่ต้องทำอะไรให้มากมาย แค่นำขยะไปทิ้งในถังขยะ แล้วให้ส่วนท้องถิ่นมาเก็บไป

สุดท้ายในเรื่องของความต้องการจากคนในชุมชนเรื่องการโครงการส่งเสริมการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทำปุ๋ยหมัก ธนาคารขยะ หรือการรับซื้อถุงพลาสติก และการณรงค์ไม่ใช้ถุงพลาสติก

สถานการณ์ปัญหา ผลกระทบ

1. ในพื้นที่บริเวณบ้านไม่มีที่ทิ้งขยะ จึงอยากได้ถังขยะ หรือสถานที่ทิ้งขยะในชุมชน
2. การเผาขยะส่งผลให้เกิดมลพิษทางอากาศ เกิดกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ลอยไปทั่ว คนละแวกใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่น
3. ในฤดูฝนทำให้กำจัดขยะได้ยากเพราะขยะเปียกเลอะกองทิ้งไว้ เมื่อกองทิ้งไว้เลยเกิดปัญหาเป็นแหล่งเพราะพันธุ์สัตว์นาโรคต่างๆ เช่น แมลงวัน ยุง แมลงสาป หนู
4. ขยะในพื้นที่สาธารณะ มักมองว่าไม่ใช่หน้าที่ จึงส่งผลให้ริมถนนมีปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการปล่อยให้ส่วนท้องถิ่นจัดการเพียงฝ่ายเดียวคงไม่ทัน
5. คนในชุมชนขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ เพราะนอกจากการคัดแยกขยะแล้ว ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อ เช่น การแปรรูปขยะเป็นปุ๋ยหมัก ก็ไม่รู้ขั้นตอนวิธีการทำปุ๋ยหมัก แม้กระทั่งในส่วนของการคัดแยกขยะ ส่วนใหญ่มักจะแยกออกเป็นแค่ 2 ประเภท คือ ขยะขายได้ กับขยะที่ขายไม่ได้
6. การจัดการขยะที่ผ่านมาถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ คนในชุมชนจึงไม่ค่อยสนใจเรื่องขยะ จึงส่งผลต่อระบบจัดการที่เกิดมาจากส่วนของภาครัฐเพียงอย่างเดียว หน้าที่จึงตกไปอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดที่ต้องจัดการ

การจัดการขยะที่ผ่านมาของหน่วยงาน หรือในพื้นที่สาธารณะ

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด

ระบบกำจัดขยะมูลฝอย

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดใช้บริการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลกำแพง บ้านนาพญา ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยมีค่านำขยะไปทิ้ง 450 บาทต่อตัน ระยะทางจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดถึงศูนย์ไปกลับ 60 กิโลเมตร

การดำเนินการกิจกรรมลด คัดแยกขยะ และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

1. โครงการธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลน้ำผุด เป็นเงิน 30,000 บาท
2. โครงการบริหารจัดการขยะตำบลน้ำผุด 120,000 บาท
3. โครงการจัดทำปุ๋ยหมักน้ำอินทรีย์ชีวภาพ เป็นเงิน 5,000 บาท

4. โครงการขยะรีไซเคิลแลกสินค้าอุปโภค บริโภค เป็นเงิน 5,000 บาท

5. โครงการปลูกป่าชุมชน เป็นเงิน 30,000 บาท

การลดขยะมูลฝอย

1. ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุได้จัดทำประชาคม และให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้อธิบายการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกัน ต้นไม้ ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และสินค้าอุปโภคบริโภค โดยธนาคารจะเป็นผู้ขับเคลื่อน สินค้าบริโภค อุปโภค เช่น ไข่ไก่ น้ำมันพืช บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำปลา ปลากระป๋อง

2. การบริหารการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุอดีต มีการจัดเก็บขยะทุกวันครบคลุมทั้ง 11 หมู่บ้าน และปัจจุบัน มีการจัดเก็บถังขยะคืนจากชาวบ้านทั้ง 11 หมู่บ้าน โดยให้คงเหลือไว้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน

2. โรงเรียน

3. วัด

4. มัสยิด

5. รีสอร์ท ที่พร้อมจ่ายเงินค่าถังขยะ 250 บาท

และจะมีการเก็บแค่ 2 วัน คือวันจันทร์ และวันศุกร์

หมายเหตุ ถังขยะที่เรียกเก็บคืนจำนวน 950 ถัง จากเดิม 1,000 ถัง ที่เก็บกลับมาจำหน่ายจะรูดน้ำเพื่อแจกจ่ายให้กับกลุ่มปุ๋ยเพื่อนำไปใช้หมักปุ๋ยน้ำอินทรีย์ชีวภาพ แจกจ่ายไปแล้ว 300 ถัง

จำนวนและประเภทของรถเก็บขยะมูลฝอย

- มีรถเก็บขยะจำนวน 1 คันรถบรรทุกขยะแบบจัดท้าย ความจุ 8 ตัน

- ปริมาณขยะ

- อดีต เฉลี่ยต่อวัน 6 ตัน รวม 120 ตันต่อเดือน

- ปัจจุบัน เฉลี่ยต่อสัปดาห์ 15 ตัน รวม 6 ตันต่อเดือน

สรุป

1. จำนวนขยะลดลงเฉลี่ยจำนวน 4.5 ตันต่อเดือน

2. ค่าใช้จ่ายในอดีตค่าธรรมเนียมเดือนละ 27,000 บาท ปัจจุบันเหลือ 450 บาท

และนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายเป็นทุนหมุนเวียนและมีเงินเหลือนำไปเข้าบัญชีธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลน้ำพุ

3. กิจกรรมเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ ซึ่งจะดำเนินการณรงค์และเก็บทุกวันอังคารโดยจะหมุนเวียนไปทุกหมู่บ้านและในวันศุกร์จะให้เจ้าหน้าที่ทุกคนช่วยกันคัดแยกขยะที่รับแลกมาจากชาวบ้านเพื่อให้ทุกคนได้รู้วิธีการคัดแยกขยะจะได้นำองค์ความรู้บอกกล่าวกับชาวบ้านได้อย่างถูกต้องและเป็นการเพิ่มมูลค่าของขยะรีไซเคิล

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำพุ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำพุ มีบุคลากรจำนวน 8 คน

ประเภทขยะ

1. ขยะทั่วไป ได้แก่ กระดาษ เศษผ้า ถูพลาสติก

2. ขยะรีไซเคิล ได้แก่ ขวดน้ำ กล่อง

3. ขยะย่อยสลาย ได้แก่ เศษใบไม้ กิ่งไม้
4. ขยะติดเชื้อ ได้แก่ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ผ้าพันแผล

การจัดการ

1. บริเวณโรงพยาบาลมีจำนวนถังขยะ 5 ถัง ไว้สำหรับทิ้งขยะที่ไม่ใช่ขยะติดเชื้อ
2. ขยะบางส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือรีไซเคิลได้ ก็จะนำไปใช้ในกิจกรรม เช่น กล้อง กระดาษ ขลุ่ยพลาสติก ในช่วงที่มีกิจกรรมรณรงค์ก็จะนำมาแปรรูปเป็นสื่อในการรณรงค์
3. ขยะติดเชื้อ ก็จะมีการเก็บรวบรวม โดยมีถังขยะสำหรับขยะติดเชื้อ จำนวน 1 ถัง เพื่อให้โรงพยาบาลส่ง มาจัดเก็บไปทำลายให้ปลอดภัย

วัดบ้านทุ่งนางแก้ว

วัดบ้านทุ่งนางแก้ว มีพระจำนวน 7 รูป

ปริมาณขยะ 10 กิโลกรัม ต่อวัน

ประเภทขยะ ได้แก่ ซากพืช ขวดน้ำ และถุงพลาสติก

แหล่งที่มา

1. ขยะในบริเวณวัดจะเกิดจากในช่วงที่มีงานเทศกาล งานศพ
2. เกิดจากธรรมชาติ กิ่งไม้ ใบไม้ ที่ร่วงหล่นลงมา
3. การออกบิณฑบาต เพราะแกงถุง

การจัดการ

1. ในบริเวณวัดมีถังขยะจำนวน 5 ถัง
 - ของวัด 1 ถัง
 - ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุต 4 ถัง
2. จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุต
3. เผา

โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว

โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว มีบุคลากรจำนวน 24 คน นักเรียนจำนวน 354 คน

ปริมาณขยะ 20 กิโลกรัม ต่อวัน

ประเภทขยะ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก ขลุ่ยพลาสติก

แหล่งที่มา ได้แก่ จากร้านค้าสหกรณ์ในโรงเรียน และวัสดุการเรียนการสอนที่ไม่ใช้แล้ว

การจัดการ

1. ในบริเวณโรงเรียนมีถังขยะทั้งหมด จำนวน 30 ถัง เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุต
2. การจัดเก็บขยะก็เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุต
3. มีการคัดแยกขยะที่ขายได้ เพื่อสร้างรายได้เพิ่ม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว มีบุคลากรจำนวน 5 คน มีนักเรียนจำนวน 82 คน

ปริมาณขยะ 2 กิโลกรัม ต่อวัน

ประเภทขยะ ได้แก่ ถุงพลาสติก กล่องนม และวัสดุการจัดการเรียนรู้ของเด็กที่ใช้แล้ว
แหล่งที่มา ได้แก่ ของใช้ที่เสียแล้ว ร้านค้าที่เด็กซื้อมากิน และกล่องนมที่ให้เด็กกิน
การจัดการ

1. มีการคัดแยกขยะภายในศูนย์ โดยแยกจัดการดังนี้
 - ขยะเปียก ใช้วิธีการขุดหลุมฝัง
 - ขยะทั่วไป ใช้วิธีการเผา
 - ขยะรีไซเคิล ใช้วิธีการนำไปแลกกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ
 - ขยะอันตราย ใช้วิธีการให้องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุมาจัดเก็บ

บ้านต้นแบบการจัดการขยะ

1. บ้านสวยงาม

หลังที่ 1 บ้านนางประภา อภัยรัตน์ บ้านเลขที่

แนวคิดการจัดการ

1. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. เพื่อให้บ้านร่มรื่นน่าอยู่มากขึ้น
3. พฤติกรรมที่ทํากันจนชิน ในการทำความสะอาดบ้าน

วิธีการจัดการ

1. กวาดบ้านวันละ 2 ครั้ง ถูบ้านอาทิตย์ละ 1 ครั้ง
2. ผ้า màn ซัก 3 เดือนครั้ง เพื่อป้องกันหยากรไยขึ้น
3. ล้างเครื่องปรับอากาศปีละครั้ง เพื่อป้องกันการก่อฝุ่นละออง
4. คัดแยกขยะ 2 ประเภท คือ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา
5. ไม่มีการใช้กล่องโฟม
6. ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก และมีการนำถุงพลาสติกที่มีมาพับเก็บไว้
7. จัดระบบการวางของใช้ภายในบ้าน

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาดน่าอยู่มากขึ้น
2. สมาชิกในบ้านมีความสุข สบายใจ เมื่อเห็นบ้านสะอาด
3. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น
4. มีรายได้เล็กน้อยจากการขายขยะ
5. ส่งผลต่อพฤติกรรมกรทิ้งขยะของสมาชิกในบ้าน ทำให้รักความสะอาด

หลังที่ 2 บ้านนางสุตา จันทร์ปาน บ้านเลขที่ 242

แนวคิดการจัดการ

1. เพื่อความสะอาดในบ้าน เมื่อบ้านสะอาดคนในบ้านก็สบายใจ
2. เพื่อให้บ้านร่มรื่นน่าอยู่มากขึ้น
3. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วิธีการจัดการ

1. กวาดบ้าน ถูบ้านอาทิตย์ละ 3 - 4 ครั้ง

2. เก็บกวาดขยะบริเวณรอบๆบ้านทุกวัน
3. คัดแยกขยะ 2 ประเภท คือ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา
4. ไม่มีการใช้กล่องโฟม
5. ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก
6. จัดระบบการวางของใช้ภายในบ้าน

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาดร่มรื่นน่าอยู่มากขึ้น
2. สมาชิกในบ้านมีความสุข สบายใจ เมื่อเห็นบ้านสะอาด
3. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น
4. ส่งผลต่อพฤติกรรมกาทั้งขยะของสมาชิกในบ้าน ทำให้รักความสะอาด

2. บ้านธรรมดา

หลังที่ 1 บ้านนางจู้รี ทองสม บ้านเลขที่ 78

แนวคิดการจัดการ

1. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดตา สะอาดใจ

วิธีการจัดการ

1. กวาดบ้าน ถูบ้านบ่อยๆ
2. คัดแยกขยะ 2 ประเภท คือ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา
3. ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก และถุงที่ยังใช้ได้ก็พับเก็บไว้
4. ขยะพลาสติกนำไปใส่กระสอบเพื่อนำไปขาย
5. ดาหญ้าบริเวณบ้าน และนำไปเผา ไม่กล้านำไปใส่ต้นไม้ เพราะคิดว่าจะก่อให้เกิดเชื้อรา และนานกว่าจะย่อยสลาย
6. มีคูน้ำทั้งสำหรับระบายน้ำ
7. จัดระบบการวางของใช้ภายในบ้าน

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาดร่มรื่นน่าอยู่มากขึ้น
2. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น

หลังที่ 2 บ้านนายโศพล พรหมส่อง บ้านเลขที่ 223

แนวคิดการจัดการ

1. ไม่อยากเห็นบ้านรก ดูแล้วไม่สบายตา ไม่สบายใจ

วิธีการจัดการ

1. กวาดบ้าน ถูบ้านทุกวันเมื่อว่าง
2. คัดแยกขยะ 2 ประเภท คือ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา
3. ปลุกต้นไม้เพื่อความสวยงามบริเวณบ้าน
4. ในบ้าน ห้องครัว มีการแยกเป็นสัดส่วน

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาด จิตใจแจ่มใส
2. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น
3. ชยะในบ้าน ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

3. บ้านเด็กอ่อน

หลังที่ 1 บ้านนายสรายุทธ์ ดั่งราม 495

แนวคิดการจัดการ

1. เพื่อความสะอาดในบ้าน เมื่อบ้านสะอาดคนในบ้านก็สบายใจ
2. เพื่อสุขภาพที่ดีของคนในบ้าน
3. มองการทำความสะอาดเป็นหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ไม่ใช่รอให้คนอื่นมาจัดการให้

วิธีการจัดการ

1. ทำความสะอาด กวาดบ้าน ถูบ้านอาทิตย์ละ 2 - 3 ครั้ง
2. จัดอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้านอย่างเป็นระเบียบ
3. เก็บกวาดขยะบริเวณรอบๆบ้านทุกวัน
4. คัดแยกขยะ 2 ประเภท คือ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา
5. ปลุกต้นไม้ ดอกไม้ เพื่อเพิ่มความสวยงามบริเวณบ้าน
6. ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก
7. มีการรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อรอการกำจัด และไม่เหลือตกค้าง
8. ถังขยะทุกถัง มีฝาปิดเรียบร้อย

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาดเรียบ
2. ภูมิใจตัวเองและครอบครัวที่ช่วยดูแลความสะอาด
3. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น

หลังที่ 2 บ้านนายเจริญ ชุมทองมา บ้านเลขที่ 467

แนวคิดการจัดการ

1. เพื่อความสะอาดในบ้าน ร่มเย็น และปลอดภัยต่อคนในบ้าน
2. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม
3. มองการทำความสะอาดเป็นหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ไม่ใช่รอให้คนอื่นมาจัดการให้

วิธีการจัดการ

1. ทำความสะอาด กวาดบ้าน ถูบ้านอาทิตย์ละ 2 - 3 ครั้ง
2. จัดอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้านอย่างเป็นระเบียบ ไม่เน้นเฟอร์นิเจอร์ให้มาก เพราะจะทำให้ความสะอาดลำบาก และลดฝุ่นละอองด้วย
3. เก็บกวาดขยะบริเวณรอบๆบ้านทุกวัน
4. คัดแยกขยะ ขยะที่ขายได้นำไปขาย ขยะแห้งเช่นกระดาษ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ใช้วิธีการเผา บางส่วนก็จะนำไปทำปุ๋ย

5. ปลุกต้นไม้ และผักสวนครัว เพื่อเพิ่มความสวยงามบริเวณบ้าน ซึ่งผักสวนครัวสามารถลดต้นทุนรายจ่ายในบ้านได้ด้วย (ปลูกในสิ่งที่กิน กินในสิ่งที่ปลูก)
6. ลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก เวลาซื้อของก็จะพาตะกร้าสำหรับใส่ของแห้ง ถ้าเป็นจำพวกผัก ปลา ก็จะใส่รวมกันถุงเดียว

ผลการจัดการ

1. ทำให้บ้านสะอาดเรียบ
2. สุขภาพของสมาชิกในบ้านดีขึ้น

คณะกรรมการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว

1. นายชำนาญ	สุดสอาด	ประธานคณะกรรมการ
2. นางพนิตพร	อ่อนขวัญ	รองประธานคณะกรรมการ
3. นางคำนึ่ง	ไชยแป้น	รองประธานคณะกรรมการ
4. นางอารี	เศียรอุ่น	เหรัญญิก
5. นางสุภาณดี	แซ่หลี่	เลขานุการ
6. นางสาวใจ	เศียรอุ่น	คณะกรรมการ
7. นายวินิตยศักดิ์	แสงนัย	คณะกรรมการ
8. นางบุญนาฏ	แซ่หลี่	คณะกรรมการ
9. นางปรีม	จันมาก	คณะกรรมการ
10. นางนงเยาว์	กรือทอง	คณะกรรมการ
11. นางอัญชลี	ทองสม	คณะกรรมการ
12. นางติม	ทองไย	คณะกรรมการ
13. นางปานิสรา	กิตติกฤษฎา	คณะกรรมการ
14. นางสาวเพ็ญ	ไชยแป้น	คณะกรรมการ
15. นายประเสริฐ	แสงแก้ว	คณะกรรมการ
16. นางสาววิดา	ชัยศิริ	คณะกรรมการ
17. นางทศารัตน์	ประพงษ์	คณะกรรมการ
18. นางอารียา	คงจ้อย	คณะกรรมการ
19. นายเทพบุตร	จันทร์ปาน	คณะกรรมการ
20. นางสาวใจ	จันทร์เพชร	คณะกรรมการ
21. นางสาวฉวีวรรณ	จันทร์สุวรรณ	คณะกรรมการ
22. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด		ที่ปรึกษา
23. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว		ที่ปรึกษา
24. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด		ที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่คณะกรรมการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว

1. ตรวจสอบดูแลตามพื้นที่ที่กำหนด 4 สถานที่ ให้เป็นไปตามข้อตกลง
2. สร้างความร่วมมือภาคีหน่วยงานเพื่อดำเนินงานตามแผนจัดการขยะ
3. ขยายแนวคิดการจัดการขยะสู่ชุมชนอื่นๆในพื้นที่ตำบลน้ำผุด
4. จัดกิจกรรมประกวดรางวัลบ้านต้นแบบปีละ 1 ครั้ง
5. ผลักดันแผนงาน และระเบียบข้อตกลงเข้าเป็นราชบัญญัติตำบลน้ำผุด
6. กลุ่มส่งเสริม และสร้างการเรียนรู้ในเรื่องการจัดการขยะ

การจัดการขยะ และแผนงานในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว

การกำหนดข้อตกลง และแผนงานร่วมกัน การจัดการขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว

ที่ตลาดนัด

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	ข้อตกลงร่วม
ข้อตกลงในที่ตลาดนัด	พื้นที่ตลาดนัด แม่ค้าในตลาดนัดยังใช้ถุงพลาสติกใส่ของให้กับลูกค้าและใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร บางรายทิ้งเศษผักเศษผลไม้ไว้หลังแผงขายของ บริเวณตลาดนัดยังมีถุงพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก แก้วน้ำพลาสติกใส่น้ำแข็ง โยนทิ้งเกลื่อน ส่วนแม่ค้าที่ขายของสดเช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ก็เทน้ำจากถังของเหล่านั้นในบริเวณตลาดหลังจากขายของเสร็จทำให้ส่งกลิ่นเหม็นทำให้มีแมลงวันตอม การจัดการขยะส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของเจ้าของตลาดนัด โดยวิธีการเผาแต่ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนเผา ขยะที่หลงเหลือจากการเผาโดนลมพัดปลิวไปตกในสถานที่ต่างๆทำให้ดูแล้วไม่สวยงาม และขยะที่เป็นถุงพลาสติกเป็นขยะที่ย่อยสลายเองได้ช้าเมื่อฝนตกน้ำซังก็เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง	1. ผู้มาซื้อสินค้า ต้องมีการช่วยลดการใช้ถุงพลาสติกให้น้อยที่สุดในการซื้อขายสินค้า หรือนำถุงพลาสติกที่มีอยู่มาใช้ซ้ำ 2. ห้ามให้พ่อค้า แม่ค้าใช้โฟมเป็นภาชนะใส่อาหาร ทุกร้านค้าต้องมีถังขยะ หรือ ถูจัดเก็บขยะประจำร้านของตัวเอง 3. ควรมีการสร้างทิ้งขยะรับขยะ หรือที่กำจัดขยะในบริเวณตลาดนัด อย่างน้อย 2 ถัง ขยะเปียก ขยะแห้ง 4. ให้มีการจัดการพื้นที่ แยกเป็นสัดส่วน อาหารสด อาหารแห้ง เบ็ดเตล็ด

ที่ราชการ และที่สำคัญ

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	ข้อตกลงร่วม
ข้อตกลงในที่ราชการและสถานที่สำคัญ	หน่วยงานรัฐ ขยะเกิดจากการใช้ประโยชน์แล้ว หรือหมดอายุ หรือเสื่อมสภาพ อย่างเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์การเรียน และกระดาดาชี้แล้ว เป็นต้น โดยเฉพาะกระดาดาชจะมีจำนวนมากเป็นพิเศษ และในการจัดประชุมการเลือกใช้กาแฟของ แก้วพลาสติก ก็จะจะเป็นขยะตามมาภายหลังพื้นที่บริเวณวัด คนไปทำบุญในวัดใช้ถุงพลาสติกใส่อาหาร ช้อนน้ำที่ใส่ขวดพลาสติกใส่บาตรพระในตอนเช้าและในวันพระ นอกจากนั้นขยะก็ยังมีมาจากงานบุญ งานศพเนื่องจากมีแม่ค้ามาขายของเยอะในวัดลักษณะเดียวกับตลาดนัด แม้อย่างใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟมใส่ของให้กับลูกค้า แล้วเอาไปทิ้งถึงขยะรวมกันไว้ กว่าจะงานจะเสร็จก็มีสุนัขไปคุ้ยตกลั่นลงมากลื่อนในบริเวณนั้นลมหพพัดปลิวไปตกในบริเวณต่างๆ พื้นที่โรงเรียน เป็นขยะที่ถูกใช้แล้วหมดอายุการใช้งาน หรือใช้ไม่ได้ อย่างเช่นกระดาดาช สมุด หนังสือ นอกจากนี้บริเวณหน้าโรงเรียนหลังเลิกเรียนก็จะมีร้านค้าเร่มาขายของ ได้แก่ ขายน้าหวาน ขนม ยำ ลูกชิ้น ซึ่งมีบางร้านที่ใช้ถุงกระดาดาชเป็นภาชนะใส่อาหาร แต่ส่วนใหญ่จะใช้ภาชนะที่เป็นแก้วพลาสติก ถุงพลาสติก และโฟม	1. ลดการใช้โฟม ที่นำมาใส่ในอาหาร เนื่องจากเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก และส่งผลต่อสุขภาพของผู้รับประทาน 2. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ภาชนะการใช้พลาสติกที่ผลิตกันที่ย่อยสลายยาก 3. ร้านค้าเร่บริเวณ วัด และโรงเรียนทุกร้านต้องไม่ใช้โฟมเป็นภาชนะใส่อาหาร 4. นำมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก ๆ เช่น กระดาดาชที่ใช้น้ำเดียว ก็มาใช้อีกหน้า 5. การจัดเลี้ยง อบรม ประชุมของหน่วยงานต้องไม่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นก่อให้เกิดขยะในภายหลัง เช่น กาแฟซอง แก้วกระดาดาช แก้วพลาสติก และโฟมใส่อาหาร 6. สถานที่ หน่วยงานรัฐ วัด โรงเรียน ให้กำหนดเป็นนโยบายในการลดการใช้โฟม ลดปริมาณขยะ

ที่สาธารณะ

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	ข้อตกลงร่วม
ข้อตกลงในที่สาธารณะ	สวนยาง สวนปาล์ม ขยะที่เกิดจากสวนยาง สวนปาล์ม มักเกิดเป็นช่วงฤดูกาล อย่างเช่น สวนยางพารา ในช่วงยางผลัดใบ ใบยาง กิ่งยางก็จะหล่น หรือปลิวกระจัดกระจายไปทั่ว ส่วนในสวนปาล์ม จะเกิดในช่วงที่ต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิต นอกจากที่ขยะประเภทดังกล่าวแล้ว ขยะที่มาจากสวนซึ่งเป็นอันตรายด้วย ได้แก่ ยาฆ่าแมลง ซึ่งใช้ในสวน รมถนน ขยะริมถนนเป็นจุดสำคัญจุดหนึ่งของ การดูว่าชุมชนนี้สะอาด หรือไม่ แต่ด้วยปัจจัยว่า ถนนเป็น ที่สาธารณะ หน้าที่ดูแล คือ อยู่ที่หน่วยงาน แต่ขยะที่มามีปริมาณนั้นมักเกิดจากการทิ้งของผู้สัญจรไปมา เกิดจากเศษพืช และซากสัตว์ ของคนในชุมชนทั้งหมด ธรรมชาติ แหล่งน้ำ ขยะจากแหล่งธรรมชาติ เป็นเรื่อง ที่จัดการไปลำบากมาก เนื่องจากมีปริมาณที่มาก และมีอยู่บ่อยๆ โดยเฉพาะช่วงพลัดใบของต้นไม้ เศษใบไม้ก็จะกระจ่ายไปทั่ว กวาดแล้วก็ร่วงอีก	1. การกำจัดขยะอันตราย เช่น ยาฆ่า ศัตรูพืช น้ำมันเครื่อง ควรนำไปทำลายให้ ถูกวิธี ไม่ควรทิ้งไว้ในที่ที่ส่งผลให้เกิดมลพิษภายหลัง เช่น ทิ้งในคูน้ำ ทิ้งในคลอง หรือที่ชุมชนที่ส่งกลิ่นรบกวนได้ 2. ห้ามทิ้งขยะลงบริเวณที่สาธารณะ 3. ให้ประชาชนบ้านนางแก้ว ต้องให้ความร่วมมือ ในการแก้ปัญหาขยะ 4. ห้ามทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ

ที่ร้านค้า

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	ข้อตกลงร่วม
ข้อตกลงในที่ ร้านค้า	ร้านค้า และอยู่ซ่อมรถ ขณะที่เกิดจากร้านค้าส่วนใหญ่จะเป็น ที่บ่อบรรจุภัณฑ์สินค้า ส่วนขยะในบริเวณร้านค้านั้นก็มี จำนวนมากเช่นกัน เพราะเกิดจากผู้มาซื้อของ แล้วทิ้ง เช่น กัน บุหรี ฤ และเปลือกลูกอม ส่วนในร้านซ่อมรถก็จะเป็นยางรถยนต์ เศษเหล็ก และ น้ำมันเครื่อง พื้นที่ร้านค้า พบถุงพลาสติก เปลือกลูกอม ขยะนมต่างๆ กระดาษ แผ่นขนม กระดาษห่อของต่างๆ ขวดเครื่องดื่ม เศษอาหาร ที่เหลือติดถุงติดกระดาษ ขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กล่องนม ต่างๆทิ้งรวมกันไปถึงขยะจนล้นถัง สุนัขคุ้ยขยะหล่นคาบไปกัด กิน เศษถุงเศษกระดาษที่เหลือก็กระจัดกระจายในบริเวณที่ สุนัขคาบไป การจัดการขยะ เมื่อก่อน จะให้ทางองค์การ บริหารส่วนตำบลนำผู้มาจัดเก็บ หลังจากทางองค์การ บริหารส่วนตำบลนำผู้มามีนโยบายเก็บถึงขยะกลับ ทางร้านก็ จัดการแยกขยะเองโดย แยกขยะขาย ส่วนขยะที่ไม่สามารถ ขายก็ได้ เผา แต่ปริมาณก็ยังจำนวนมากโดยเฉพาะช่วงฤดูฝน ทำให้กำจัดขยะได้ยากเพราะขยะเปียกเลอะก่องทิ้งไว้ เมื่อก่อง ทิ้งไว้เลยเกิดปัญหาเป็นแหล่งแพร่พันธุ์สัตว์นำโรคต่างๆ เช่น แมลงวัน ยุง แมลงสาบ หนู และสุนัขที่มาคุ้ยขยะจัดกระจาย	1. ทุกร้านค้าต้องมีถังขยะบริเวณหน้าร้าน ไว้สำหรับคนมาลูกที่มาซื้อสินค้า 2. ลดการใช้ถุงพลาสติก ในกรณีที่มีคนมา ซื้อสินค้า ก็ใช้ถุงพลาสติกที่พอดีกับสิน ค้า 3. ลดการใช้โฟม ที่นำมาใส่ในอาหาร เนื่องจากเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก และ ส่งผลต่อสุขภาพของผู้รับประทาน

ที่บ้านเรือน

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	ข้อตกลงร่วม
ข้อตกลงในที่ บ้านเรือน	บ้านเรือน เป็นที่มาของขยะซึ่งเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากของ หลายๆอย่างเป็นของจำเป็นที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อหมด สภาพ หรือเหลือเศษ ก็จะแปลงเป็นขยะ เช่น ถุงพลาสติก ที่มาจากการไปซื้อของ หีบห่อ เศษอาหาร และของใช้ภายใน บ้าน สถานการณ์ปัญหา ผลกระทบ - ในพื้นที่บริเวณบ้านไม่มีถังขยะ จึงอยากได้ถังขยะ หรือสถานที่ทิ้งขยะในชุมชน - การเผาขยะส่งผลให้เกิดมลพิษทางอากาศ เกิดกลิ่น อันไม่พึงประสงค์ลอยไปทั่ว คนละแวกใกล้เคียงได้รับ ความเดือดร้อนจากกลิ่น	- การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ย่อยสลายยาก - นำมาใช้ใหม่อีกครั้งหรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้ แล้วใช้อีก ๆ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมา บรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมา ใส่น้ำตาล - ให้มีการทำความสะอาดภายในบริเวณ บ้านตัวเองอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

แผนงานอนาคตการจัดการขยะในพื้นที่

แผนงานจัดการขยะ ที่ตลาดนัด

1. ส่งเสริมให้การคัดแยกขยะ โดยแบ่ง เป็นขยะรีไซเคิล ขยะขายได้ ขยะมีพิษ และขยะย่อยสลาย
2. รมรงค์ ลด ละ เลิก การใช้โฟมและถุงพลาสติกในตลาดนัด จัดทำป้าย ทำความเข้าใจอันตรายจากการใช้โฟม
3. จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ทำความเข้าใจ แก่ผู้ประกอบการ ร้านค้า ตลาดนัด
4. ส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย ตลาดนัดที่มีผลการดำเนินงาน ให้การสนับสนุน ในการจัดการขยะ

แผนงานจัดการขยะ ที่ราชการ และที่สำคัญ

1. ส่งเสริมให้การคัดแยกขยะ โดยแบ่ง เป็นขยะรีไซเคิล ขยะขายได้ ขยะมีพิษ และขยะย่อยสลาย
2. กำหนดให้สถานที่ราชการ เป็นต้นแบบ การคัดแยกขยะ จัดการขยะ
3. กำหนดเป็นพื้นที่ปลอดโฟม

แผนงานจัดการขยะ ที่สาธารณะ

1. การนำขยะมูลฝอยมาหมักทำปุ๋ยย่อยสลาย เพื่อได้ปุ๋ยเป็นอาหารของพืช หรือใช้ดินกลบฝังมูลฝอยในขบวนการฝังกลบมูลฝอย กากของเสียหรือมูลฝอยที่ เหมาะสมสำหรับการหมักปุ๋ย ได้แก่ มูลฝอยสด พืช ผักผลไม้ กระดาษ เป็นต้น
2. ส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนบ้านนางแก้ว แก้ไขปัญหาขยะ
3. ส่งเสริม จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ตามสถานที่สาธารณะสุขในวันสำคัญ ต่างๆ
4. กำหนดให้ พื้นที่ บ้านนางแก้ว มีวัน Big Clean Day เป็นประจำทุกเดือน
5. กำหนดให้มีกติกาสองหมู่บ้าน

แผนงานจัดการขยะ ที่บ้านเรือน

1. ส่งเสริมให้การคัดแยกขยะภายในครัวเรือน โดยแบ่ง เป็นขยะรีไซเคิล ขยะขายได้ ขยะมีพิษ และขยะย่อยสลาย
2. ให้มีการประกวดบ้านสะอาดตัวอย่าง เป็นประจำทุกปี
3. ส่งเสริมให้ประชาชนบ้านนางแก้ว ใช้วัสดุ ภาชนะ ที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ซ้ำ เช่น ถุงผ้า ปิ่นโต ตะกร้า
4. กำหนดให้มีช่องทางแจ้งข่าว รับเรื่องร้องเรียน พบเห็นการทิ้งขยะ ปัญหาขยะ
5. กำหนดให้ อสม. เป็นแกนนำในการสอดส่องดูแล ปัญหาขยะ
6. จัดตั้งคณะกรรมการจัดการขยะ (ภารกิจ บทบาทหน้าที่ ของคณะฯ)

สื่อประชาสัมพันธ์การจัดการขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว

ป้ายไวนิลข้อมูลความรู้

ปริมาณขยะตามประเภท

ประเภทขยะ	ปริมาณขยะ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะ (กิโลกรัม)
ขยะอินทรีย์	2,626.4 กิโลกรัม	31,516.8 กิโลกรัม
ขยะรีไซเคิล	2,333.3 กิโลกรัม	27,762 กิโลกรัม
ขยะทั่วไป	1,192.7 กิโลกรัม	13,316.4 กิโลกรัม
ขยะอันตราย	764.5 กิโลกรัม	9,174 กิโลกรัม
ขยะอิเล็กทรอนิกส์	6,814 กิโลกรัม	81,762 กิโลกรัม

แหล่งที่มาของขยะ

1. บ้านเรือน (บ้านเรือนในชุมชน) ขยะจากครัวเรือนของประชาชน
2. สวนสาธารณะ (สวนสาธารณะ) ขยะจากสวนสาธารณะ ขยะจากสวนสาธารณะ
3. โรงเรียน (โรงเรียน) ขยะจากโรงเรียน ขยะจากโรงเรียน
4. โรงพยาบาล (โรงพยาบาล) ขยะจากโรงพยาบาล ขยะจากโรงพยาบาล
5. โรงงาน (โรงงาน) ขยะจากโรงงาน ขยะจากโรงงาน
6. อื่นๆ (อื่นๆ) ขยะจากแหล่งอื่นๆ ขยะจากแหล่งอื่นๆ

สภาพปัญหาและผลกระทบ

1. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก
2. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก
3. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก
4. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก
5. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก
6. ขยะมูลฝอยสะสมในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก

ป้ายไวนิลบ้านต้นแบบ

“ บ้านต้นแบบ ”

สาเหตุที่จำเป็นต้องจัดการขยะ

เพื่อต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย บริเวณบ้านร่ม
รื่น และที่สำคัญเพื่อสุขภาพของคนในครอบครัว เมื่อบ้าน
สะอาด สุขภาพคนในบ้านก็ดี ทั้งกาย ทั้งใจ

วิธีการจัดการขยะ

1. กวาดขยะทั้งในบ้าน และนอกบ้านทุกวัน หรือ 3-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์
2. จัดเก็บ และแยกขยะ ที่ขายได้ก็ขาย ส่วนเศษอาหาร หรือพืชผักไปทำปุ๋ย หรือเผา
3. ไม่ใช้กล่องโฟม และลดการใช้ถุงพลาสติก
4. มีการจัดบริเวณบ้านด้วยต้นไม้ ดอกไม้เพื่อเพิ่มความสวยงาม และร่มรื่น
5. เพอร์เนเจอร์ในบ้านที่น้อยๆ จะทำให้ทำความสะอาดบ้านได้ง่ายขึ้น

ผลจากการจัดการขยะ

เมื่อบ้านสะอาดเจ้าของบ้านก็มีความสุข สุขภาพดี และ
ยังสามารถลดปริมาณการก่อให้เกิดขยะ
นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างพฤติกรรมของคนในบ้านต่อ
การจัดการขยะทั้งในบ้าน และที่สาธารณะ

บ้านข้อตกลงที่ราชการ และที่สำคัญ

ข้อตกลงร่วม
“ ที่ราชการ และที่สำคัญ ”

1. ลดการใช้โฟม ที่นำมาใส่ในอาหาร เนื่องจากเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้รับประทาน
2. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก
3. ร้านค้าในบริเวณ วัด และโรงเรียนทุกร้านต้องไม่ใช้โฟมเป็นภาชนะใส่อาหาร
4. นำมาใช้ใหม่หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก ๆ เช่น กระดาษที่ใช้หน้าเดียว ก็มาใช้อีกหน้า
5. การจัดเลี้ยง อบรม ประชุมของหน่วยงานต้องไม่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นก่อให้เกิดขยะในภายหลัง เช่น กาแฟซอง แก้วกระดาษ แก้วพลาสติก และโฟมใส่อาหาร
6. สถานที่ หน่วยงานรัฐ วัด โรงเรียน ให้กำหนดเป็นนโยบายในการลดการใช้โฟม ลดปริมาณขยะ

บ้านข้อตกลงที่ร้านค้า

ข้อตกลงร่วม
“ร้านค้า”

1. หกร้านค้าต้องมีถังขยะบริเวณหน้าร้าน ไว้สำหรับคนมาลูกค้าที่มาซื้อสินค้า
2. ลดการใช้ถุงพลาสติก ในกรณีที่มิมีคนมาซื้อสินค้า ก็ใช้ถุงพลาสติกที่พอดีกับสินค้า
3. ลดการใช้โฟม ที่นำมาใส่ในอาหาร เนื่องจากเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้รับประทาน

บ้านข้อตกลงที่สาธารณะ

ข้อตกลงร่วม
"ที่สาธารณะ"

1. การกำจัดขยะอันตราย เช่น ยาฆ่า ศัตรูพืช น้ำมันเครื่อง ควรนำไปทำลาย ให้ถูกวิธี ไม่ควรทิ้งไว้ในที่ที่ส่งผลให้เกิด มลพิษภายหลัง เช่น ทิ้งในคูน้ำ ทิ้งใน คลอง หรือที่ชุมชนที่ส่งกลิ่นรบกวนได้
2. ห้ามทิ้งขยะลงบริเวณที่สาธารณะ
3. ให้ประชาชนบ้านนางแก้ว ต้องให้ความ ร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหายยะ
4. ห้ามทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ

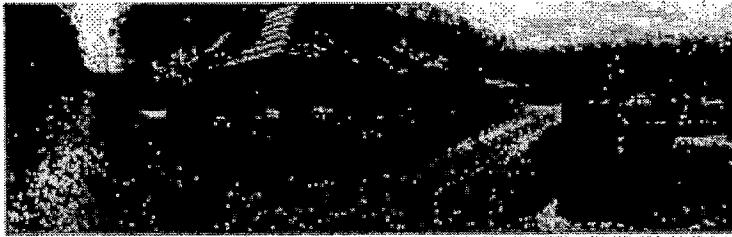

บ้านข้อตกลงที่บ้านเรือน

ข้อตกลงร่วม
"บ้านเรือน"

1. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือ วัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก
2. นำมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้ อีก ๆ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล
3. ให้มีการทำความสะอาดภายในบริเวณบ้าน ตัวเองอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

“ชุมชนต้นแบบการจัดการขยะ”

โครงการรูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมี
ส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำพุด อำเภอละงู

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หน่วยงานเพื่อท้องถิ่น

ส่วนที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ในการดำเนินงานโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยโครงการ โดยใช้วิธีการที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในงวดที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูล และในงวดที่ 2 จะเป็นการวิเคราะห์ ออกแบบการจัดการขยะ โดยทีมต้องมีการจัดทำแผนงานการจัดการขยะในพื้นที่ ซึ่งได้มีกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้วดังนี้ ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาของขยะในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว

จากดำเนินโครงการทำให้ได้รู้ข้อมูลพื้นฐานชุมชน ทั้งเรื่องประชากร อาชีพ ลักษณะชุมชน อาณาเขต การปกครอง สถานที่สำคัญ และของข้อมูลขยะในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว จากการศึกษาทำให้ได้รู้ประเภทขยะ ปริมาณแหล่งที่มาของขยะ

นอกจากนั้นก็ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะของคนในชุมชน โดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ เรื่องระบบจัดการขยะ และสอบถามจากคนในชุมชน ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้ได้รู้ข้อมูลประเภทขยะในชุมชน ปริมาณขยะที่คำนวณออกมาเป็นปริมาณต่อเดือนต่อปี แหล่งที่มาของขยะแต่ละที่ ว่ามาอย่างไร โดยส่วนใหญ่ขยะนั้นเกิดจากบ้านเรือน และร้านค้า ส่วนวิธีการจัดการของคนในชุมชน ทำให้ได้รู้ว่าแต่ละครัวเรือนมีวิธีการจัดการอย่างไร ซึ่งจากข้อมูลทำให้เห็นว่าในชุมชนนั้นมีคนที่นำขยะมาแปรรูป และทำการคัดแยกอยู่หลายคน

หลังที่ได้ข้อมูลขยะก็มีการระดมความคิดในเรื่องผลกระทบต่อภูมิทัศน์และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ว่าขยะส่งผลอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรม ทศนคติ มุมมอง ความเชื่อในการจัดการขยะของคนในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ทำให้เห็นว่า การจัดการขยะนั้นไม่ใช่เรื่องของส่วนท้องถิ่นเพียงอย่าง แต่เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคนในชุมชนด้วย ดังนั้นการจัดการขยะ คนในชุมชนทุกคนต้อง

ร่วมมือกันจัดการโดยเริ่มจากภายในบ้านของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นคือ การเลือกใช้บรรจุกภัณฑ์สินค้าที่ไม่เป็นขยะ มีอายุการใช้งานได้นาน และการนำขยะที่ยังพอใช้ได้นำกลับมาใช้ซ้ำ

นอกจากนี้ยังได้รู้ข้อมูลสำคัญของพฤติกรรมจัดการขยะในสถานที่ต่างๆ ทั้งในพื้นที่สาธารณะ ร้านค้า ตลาด และที่ราชการอีกด้วย

การดำเนินงานต่อของโครงการก็ได้มีการไปศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบบ้านหน้าเขา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนบ้านหน้าเขา ที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นร่วมกันจัดการปัญหาขยะที่มีมาอย่างยาวนาน นอกจากนั้นการแลกเปลี่ยนยังทำให้เห็นทิศทางความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนกับหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งโรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลว่าร่วมกันดำเนินงาน และหนุนเสริมกันอย่างไร

จากการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ ทีมวิจัยได้กลับมาเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบ้านต้นแบบในชุมชน เพื่อนำเอาวิธีการจัดการของบ้านแต่ละแบบมาออกแบบสร้างกระบวนการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต โดยได้แบ่งประเภทบ้านออกเป็น 4 แบบ ได้แก่บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว บ้านเด็กอ่อน ซึ่งจากข้อมูลทำให้เห็นถึงพฤติกรรมจัดการขยะของคนในครัวเรือน ที่ไม่ได้มองแค่ความสะอาด แต่ครอบคลุมไปถึงเรื่องสุขภาพ และความพอเพียงของคนในครอบครัว

เมื่อองค์ความรู้ที่ได้ศึกษานำมารวบรวมสรุป และนำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบแผนงานการจัดการขยะและข้อตกลงร่วมกันในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว โดยร่วมกันระหว่างแกนนำ ชาวบ้าน ตัวแทนร้านค้า ตัวแทนตลาดนัด และส่วนราชการในพื้นที่ ทำให้ได้แผนและข้อตกลงการจัดการขยะแยกเป็น 4 ส่วนตามพื้นที่ คือ ที่ตลาดนัด ที่ราชการ และที่สำคัญ ที่สาธารณะ และที่บ้านเรือน นอกจากแผนงาน และข้อตกลงที่ได้ออกแบบยังการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ต่อกันด้วย โดยสื่อที่ใช้มี 3 แบบ คือ 1. หนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับข้อมูลความรู้เรื่องขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว 2. โฉนดความรู้เรื่องขยะ 3. โฉนดแผนงานที่ชุมชนจะขับเคลื่อนร่วมกันต่อไปในอนาคต 4. ป้ายข้อตกลงการจัดการขยะที่จะนำไปติดตามจุดต่างๆในชุมชน

ในช่วงสุดท้ายได้มีการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ในเวทีได้มีการให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะ โทษภัยจากขยะ และร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดร่วมรับซื้อขยะจากคนในชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนสนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ผลจากการจัดเวทีนำเสนอทำให้เห็นทิศทางความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ที่จะนำแผนงานที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาสู่แผนของหน่วยงาน และนำข้อตกลงการจัดการขยะในที่ต่างๆ ไปพัฒนาให้ข้อบัญญัติของตำบลน้ำผุดต่อไป

บทเรียนที่ได้จากการทำวิจัย

จากการจัดเวทีเพื่อสอบถามข้อมูล ที่ต้องเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องหลายๆฝ่าย ทั้งในฝ่ายปกครอง และคนในชุมชนบางส่วน ในการระดมข้อมูลทำให้เห็นทิศทางเบื้องต้นในการจัดการขยะร่วมกันทั้งสองฝ่าย จึงเป็นแผนงานต่อโดยที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลน้ำผุดได้นำวิธีการจากงานวิจัยไปปรับใช้ คือจัดทำแบบสอบถามเรื่องระบบการจัดการ เพื่อนำมาหารูปแบบร่วมกันในการจัดการทั้งตำบลน้ำผุด ซึ่งการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลน้ำผุด หลังจากที่ได้มีการเก็บข้อมูลและได้มีการ

ดำเนินการจัดการขยะสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนอย่างยิ่ง คือ ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะลดจำนวนลงอย่างมาก แต่ในส่วนบุคคลในชุมชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ดังนั้น แผนต่อไปคือ การให้ความรู้เรื่องระบบจัดการขยะกับคนในตำบลต่อไป

กระบวนการพัฒนานักวิจัย

จากการดำเนินโครงการวิจัยมาในระยะนี้ ทำให้ได้เห็นบทบาทการทำงานของทีม ที่มีการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ที่ผ่านการคิดงานอะไรก็ตามจะเกิดมาจากแนวคิดของหมอ คือ หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด และอีกคน คือ ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แต่ด้วยการดำเนินโครงการที่มีการประชุมอยู่หลายครั้ง มีปฏิบัติให้ทำการลงพื้นที่ สอบถามสัมภาษณ์ และการให้แสดงความรู้สึกละเอียดถี่ครั้งหลังเสร็จกิจกรรม ส่งผลให้ทีมกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้นแต่ก็ยังไม่ครบทุกคน ซึ่งบางคนยังไม่มั่นใจในตัวเองอยู่ในเรื่องการพูด แต่ในงานปฏิบัติการก็ทำกันเต็มที่

สถานการณ์ปัญหา

ปัญหาของการดำเนินงานโครงการนี้ อยู่ที่ระยะเวลาการทำกิจกรรมที่ค่อนข้างน้อย และมีกิจกรรมที่ต้องทำตามแผนโครงการที่ค่อนข้างมากพอสมควร และด้วยปัจจัยที่ทีมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งหมด จึงมีบทบาทหน้าที่หลักๆอยู่อีกหลายอย่าง และในส่วนของกิจกรรมก็มีกิจกรรมที่มาก ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมทำไม่ทันในงานงวดที่ 1 แต่จะนำไปดำเนินการต่อในงานงวดที่ 2

แนวทางการดำเนินงาน

แผนงานที่จะดำเนินงานต่อหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ คือการขับเคลื่อนแผน และข้อตกลงการจัดการขยะของพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว สู่แผนการจัดการระดับตำบลน้ำผุด โดยการขับเคลื่อนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ซึ่งอาจจะต้องมีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน เพื่อพัฒนาแผนงาน และข้อตกลงการจัดการขยะไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมได้

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 ภูเก็ต ปี 2556. “รายงานการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล”

ภาคผนวก

รายงานกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

ในการดำเนินงานโครงการ “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่ และสามารถช่วยลดรายจ่ายในเรื่องของการจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดได้อีกด้วย มีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

ช่วงการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว

กิจกรรมขอข้อมูลการจัดการขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้วจากหน่วยงานในพื้นที่

การประชุมวางแผนกิจกรรมขอข้อมูลจากหน่วยงาน ในวันที่ 29 เมษายน 2558 เวลา 14.00 น. สถานที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด โดยมีผู้เข้าร่วม คือ ทีมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด และพี่เลี้ยงจากศูนย์ประสานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล

การประชุมวางแผน ใช้การระดมข้อมูลที่ต้องการจากหน่วยงาน ว่ามีข้อมูลอะไรบ้าง และมีที่หน่วยงานใดบ้าง โดยได้สรุปมา คือ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด จากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว จากวัดบ้านทุ่งนางแก้ว และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว ซึ่งข้อมูลที่ต้องการไปขอ คือ ข้อมูลการจัดการขยะ ผลกระทบ แหล่งที่ และปริมาณขยะ หลังจากการระดมกันแล้ว ก็เป็นการมอบหมายบทบาทหน้าที่กันไปตามสถานที่ต่างๆ เป็น 5 ทีม

ในช่วงไปขอข้อมูลทีมวิจัยได้ประสานไปหน่วยงานก่อน ว่าจะมีทีมวิจัยลงไปขอข้อมูล และเป็นการชี้แจงโครงการวิจัยให้กับหน่วยงานนั้นๆได้รับทราบด้วยว่า ทีมกำลังทำอะไร จากนั้นก็ได้ขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือบางแห่งไม่ได้มีการทำเอกสารไว้ ทีมวิจัยก็จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล

หลังจากการขอข้อมูลทีมวิจัยได้มีการนัดหมายสรุปข้อมูลจากหน่วยงานในวันที่ 8 พฤษภาคม 2558 โดยการสรุปแยกเป็นข้อมูลของแต่ละหน่วยงานในเรื่องการจัดการขยะ ส่วนเรื่องแหล่งที่มาผลกระทบ ประเภทขยะ ได้สรุปรวบรวมเป็นอันเดียวกัน

กิจกรรมสัมภาษณ์ สอบถาม ข้อมูลสถานการณ์ และการจัดการขยะในพื้นที่

ช่วงออกแบบสอบถาม วันที่ 8 มิถุนายน 2558 เวลา 13.00น มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลน้ำผุด และพี่เลี้ยงศูนย์ประสานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล โดยทีมวิจัยนัดประชุมพร้อมกันที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลน้ำผุด พี่เลี้ยงนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ ผู้

ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูลได้อธิบายเกี่ยวกับที่มาของแบบสัมภาษณ์ หรือแบบสอบถามต้องมาจากสิ่งที่เราอยากรู้ โดยตั้งคำถามว่า

1. ข้อมูลขยะมาจากแหล่งใดบ้าง (แหล่งที่มา, ขยะมีอะไรบ้าง)
2. พฤติกรรมการทิ้งขยะของคน ม.5 (ทัศนคติ มุมมองเป็นอย่างไร พฤติกรรมการทิ้งขยะ วิธีการคัดแยกขยะ การบรรจุภัณฑ์หีบห่อเป็นอย่างไร)
3. ขยะมีผลกระทบต่อคนในชุมชนอย่างไร
4. วิธีการจัดการขยะของคนในชุมชนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร(ระดับครอบครัว ชุมชน หน่วยงานในชุมชน นอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง)
5. รูปแบบและวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมเป็นอย่างไร (การลดขยะ การแยกขยะ การทำลายขยะ การนำไปใช้ประโยชน์ การสร้างจิตสำนึก กฎระเบียบในการจัดการขยะ วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดการขยะเป็นอย่างไร)
6. วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการจัดการขยะเป็นอย่างไร (ผู้เกี่ยวข้องกับขยะมีใครบ้าง บทบาทของครอบครัวเป็นอย่างไร)

ทีมวิจัยร่วมรับฟังด้วยความตั้งใจไม่มีข้อสงสัยหรือข้อซักถามใดๆ หลังจากทีพี่เลี้ยงพูดคุยเสร็จ คุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด ชวนคุยเกี่ยวกับประเด็น ในเรื่องการออกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการจัดการขยะของคนหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว ซึ่งที่มาของแบบสอบถาม ได้มาจากไหน ควรเป็นอย่างไร ทีมวิจัยร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ควร ค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตซึ่งมีแบบสอบถามอยู่แล้วสามารถนำมาปรับใช้กับชุมชน

หัวหน้าทีมวิจัย คุณชำนาญ สุดสะอาด ประธานอสม.หมู่ที่ 5 กับ คุณสุภาณดี แซ่หลี ตำแหน่งเลขา ร่วมกับคุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด รับหน้าที่สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม และจะนำมาเสนอต่อทีมวิจัยอีกครั้ง

บรรยากาศในการประชุมนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดแสดงความคิดเห็น มีบางคนยกมือพูดแสดงความคิดเห็น แต่มีบางคนที่ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ พักหน้าตอบรับในเรื่องที่เห็นด้วย ข้อสงสัยในการประชุมไม่มี

ปัญหาและอุปสรรค

ทีมวิจัยบางท่านยังไม่เข้าใจในเนื้อหาการประชุมเนื่องจากขาดความต่อเนื่องในการประชุม แก้ไขโดยให้คนที่มีความเข้าใจอธิบายให้ฟัง

นัดประชุมครั้งต่อไปวันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลา 13.00 น. เมื่อมีการออกแบบสอบถามเสร็จแล้ว

ช่วงทำความเข้าใจสอบถาม และทดลองใช้แบบสอบถาม ในวันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลา 13.00 น. โดยมีผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

หลังจากที่หัวหน้าทีมวิจัย คุณชำนาญ สุดสะอาด ประธานอสม. หมู่ที่ 5 กับ คุณสุภาณดี แซ่หลี ตำแหน่งเลขานุการ คุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด รับประทานอาหารร่วมกัน และจะนำมาเสนอต่อทีมวิจัย

หัวหน้าทีมวิจัย คุณชำนาญ สุดสะอาด เปิดประชุมโดย แจ้งข้อมูล จปฐ. ของชุมชนบ้านบ้านทุ่งนางแก้ว โดยแจ้งจำนวน ครัวเรือนทั้งหมด 357 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,091 คน ผู้ชาย 537 คน ผู้หญิง 554 คน

หลังจากแจ้งรายละเอียดดังกล่าวเสร็จได้ แจกแบบสอบถามให้แก่ทีมวิจัยทุกท่าน ซึ่งแบบสอบถาม ระบุนิยามแบบสอบถามว่า ทำเฉพาะคนใน หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว คนในครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป แบบสอบถามแบ่งออก เป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับขยะในครัวเรือน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือน

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน

ส่วนที่ 5 ข้อมูลทัศนคติของคนในหมู่ที่ 5 บ้านทุ่งนางแก้ว

ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคจากการจัดการขยะ

ทุกคนร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามดังกล่าว ตั้งแต่ส่วนที่ 1 ไปจนถึงส่วนที่ 6

หลังจากนั้นได้แจกแบบสอบถามให้แก่สมาชิกทีมวิจัย คนละ 2 ชุดเพื่อทดลองใช้แบบสอบถาม โดยให้ทำแบบสอบถามในครัวเรือนเขตรับผิดชอบของตนเอง ยกเว้นที่ครัวเรือนของตนเอง แบบสอบถามมีทั้งหมด 38 ชุด

สิ่งที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้คือ ทีมวิจัยได้ รู้จักแบบสอบถาม วิธีการใช้คำถามที่ทำให้คนอื่น เข้าใจง่าย ทีมวิจัยบางท่านยังขาดความรู้ในเรื่องความหมายของขยะแต่ละประเภท ประกอบด้วย อะไรบ้าง แก้ไขปัญหาโดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ที่น่าเชื่อถือ อธิบายโดยคุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล จึงส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ส่วนประเด็นส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรค ให้ทุกคนจดยา ระเอียด ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างระหว่าง ที่นำแบบสอบถามไปใช้ และให้นำมาพูดร่วมกันครั้งต่อไป

นัดประชุมครั้งต่อไปวันที่ 14 สิงหาคม 2558 เพื่อสรุปผลจากการทดลองใช้แบบสอบถาม

ช่วงสรุปผลจากการทดลองใช้แบบสอบถาม วันที่ 14 สิงหาคม 2558 โดยมีผู้เข้าร่วม คือ ทีม วิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

หัวหน้าทีมวิจัย เปิดประเด็นหลังจากที่ทุกคนได้ทดลองทำแบบสอบถาม คนละ 2 ชุดผลเป็น อย่่างไรบ้าง ทีมวิจัยได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนพบระหว่างทำแบบสอบถาม

- ไม่พบเจ้าบ้าน ต้องเปลี่ยนเป็นบ้านหลังอื่นแทน หรือไปทำต่ออีกวันถัดไป
- ฝนตกทำให้ไม่สะดวกในการเก็บข้อมูล
- -ข้อคำถามในส่วนที่ 2 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับขยะในครัวเรือน ชาวบ้านไม่เข้าใจ ข้อคำถามน่าจะปรับจากรายวันเป็นรายเดือนแทน เพราะบางบ้านบางวันก็ไม่มีขยะบางประเภท ถ้าคิดเป็นรายเดือนจะง่ายในการคิดคำนวณปริมาณขยะ
- มีข้อเสนอแนะจากคนในชุมชน อยากให้มีโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะ และควรเป็นโครงการที่ต่อเนื่อง อยากให้สถานที่ราชการเช่น โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการขยะ
- แบบสอบถามควรมีเลขหน้าบอก
- -ไม่ระบุชื่อผู้สำรวจในหน้าสุดท้าย
- -การใช้เวลาในการทำแบบสอบถาม ชุดละ ประมาณ 20 นาทีเนื่องจากมีการ พูดคุยนอกเรื่องบ้างเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ซักถามกับผู้ตอบ คำถาม

สิ่งที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้ทำให้ทีมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามมากขึ้น กว่าเดิม การทดลองใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานว่าบางครั้งก็ไม่ได้ดังที่คาดไว้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตามความเหมาะสมของชุมชน

นัดประชุมครั้งต่อไปวันที่ 18 กันยายน 2558 เวลา 13.00น. โดยนัดประชุมแกนนำในชุมชน ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ส่วนศึกษา กำนัน ผู้ช่วยกำนัน อบต. ทีมพี่เลี้ยงศูนย์ ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อทำความเข้าใจแบบสอบถาม นำไปสู่การลงเก็บข้อมูลจริง

ช่วงประชุมวางแผนสอบถามเก็บข้อมูลจริง วันที่ 18 กันยายน 2558 เวลา 13.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่แกนนำในชุมชน ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ส่วนศึกษา สจ. กำนัน ผู้ช่วยกำนัน อบต. และทีมพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล

หัวหน้าทีมวิจัยได้อธิบายถึงแหล่งที่มาของแบบสอบถาม อธิบายเกี่ยวกับหลักการใช้แบบสอบถาม รายละเอียดในแบบสอบถาม ตั้งแต่ส่วนที่ 1 – 6 ชี้แจงขอความช่วยเหลือในการลงเก็บข้อมูลจริง เนื่องจาก ทีมวิจัยมีจำนวนน้อยเกรงว่าต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลหลายวันกว่างานจะเสร็จ และต้องการให้ทางชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับทีมวิจัยอีกทางหนึ่ง ทางผู้นำชุมชนและภาคีอื่นเต็มใจให้ความร่วมมือแต่ขอให้นำแบบสอบถามไปศึกษาเพิ่มเติม

หัวหน้าทีมวิจัยได้พูดคุยเพื่อขอความเห็นจากที่ประชุมเกี่ยวแผนการลงเก็บข้อมูลจริงว่าควรทำอย่างไร ทางท่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายเอียด ชูช่วย มีข้อเสนอว่าควรแบ่งเป็นโซนตามเขตรับผิดชอบของผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งแบ่งเป็น 3 โซน ซึ่งท่านเสนอ เป็นหัวหน้าทีมที่ 1 เก็บข้อมูลโดยการปั่นจักรยาน เนื่องจากครัวเรือนแต่ละหลังไม่ห่างไกลกันนัก หลังจากนั้นนายเดชา อันดำ ผู้ช่วยกำนันตำบลน้ำผุด เป็นหัวหน้าทีมที่ 2 เก็บข้อมูลโดยการเดิน เนื่องจากครัวเรือนแต่ละหลังอยู่ติดกันสะดวกในการเดินเท้ามากกว่า ส่วนทีมที่ 3 หัวหน้าทีมคือคุณชำนาญ สุดสะอาด หัวหน้าทีมวิจัย เสนอว่าควรใช้จักรยานยนต์ เนื่องจากครัวเรือนอยู่ห่างไกลกันมาก

มีการกำหนดวันเวลาในการเก็บข้อมูลร่วมกัน มติที่ประชุมตกลงเป็นวันที่ 21 กันยายน 2558 เวลา 08.30น.-16.00น. นัดเจอกันที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด

แผนงานครั้งต่อไป นัดทีมงานพร้อมกันที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุดวันที่ 21 กันยายน เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามจริง

ช่วงลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามแบบสอบถามจริง วันที่ 21 กันยายน 2558 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมี ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด และทีมพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล

กระบวนการ

ทีมที่ 1 นำทีมโดย สจ. เอียด ชูช่วย

ทีมที่ 2 นำทีมโดย ผู้ช่วยเดชา อันดำ

ทีมที่ 3 นำทีมโดย นายชำนาญ สุดสะอาด

แบ่งชุดแบบสอบถามเป็น 3 ชุด ชุดละ 119 หลังคาเรือน เริ่มออกเดินทางจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด เวลา 09.00 นาฬิกา ทีมที่ 1 เดินทางโดยใช้รถจักรยานเพราะพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามอยู่ในระยะใกล้ระดับปานกลาง ทีมที่ 2 เดินเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพราะพื้นที่อยู่ใกล้สุด ทีมที่ 3 เดินทางโดยใช้รถจักรยานยนต์เพราะพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามอยู่ไกลสุดและนัดเจอกันอีกครั้งเพื่อรับประทานอาหารเช้าร่วมกันเวลา 12.00 นาฬิกา ลงพื้นที่ต่อเวลา 13.00 นาฬิกาถึง 15.30 นาฬิกา กลับมาพร้อมกันและร่วมกันรวบรวมแบบสอบถามของแต่ละทีม

ทีมที่ 1 สํารวจได้ 75 หลังคาเรือน

ทีมที่ 2 สํารวจได้ 60 หลังคาเรือน

ทีมที่ 3 สํารวจได้ 55 หลังคาเรือน

รวมสํารวจได้ 190 หลังคาเรือน

หลังจากนั้นนัดหมายแต่ละทีมเก็บตกลงพื้นที่เพิ่มเติมในวันถัดไป สรุปผลว่า ได้ 56 หลังคาเรือน รวมทั้งหมดที่สํารวจได้ 246 หลังคาเรือน

ปัญหาและอุปสรรค

- ไปไม่พบเจ้าบ้าน
- ในชุดที่ 3 บ้านอยู่ห่างกันในแต่ละหลัง

- โดนสุนัขไล่
- สภาพในการเดินทางก็ไม่สะดวกถนนเป็นหลุม
- บางครัวเรือนชวนคุยนอกประเด็นในแบบสอบถามทำให้เสียเวลาในการสัมภาษณ์ สอบถาม
- บางครัวเรือนเป็นเวลาพักผ่อนจากการทำงานต้องเรียกกันอยู่นาน
- บางครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุต้องใช้เวลาสัมภาษณ์ สอบถามนาน

วิธีแก้ปัญหา

- เก็บตกวันถัดไป
- แยกเก็บข้อมูลคนละครัวเรือนโดยให้อีกคนกลับมารับหลังจากเก็บข้อมูล
- ถือไม้เรียกเจ้าของบ้านให้ไล่สุนัข
- ชีรอย่างระมัดระวัง
- พุดคุยอธิบายเหตุผลให้เค้าเข้าใจเกี่ยวกับใบสอบถาม
- ในส่วนของผู้สูงอายุพยายามอธิบาย ช้าๆ ชัดๆ ไม่รีบเร่งเพื่อผู้สูงอายุได้เข้าใจ

แผนการต่อไป นัดสรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์

ร่วมกัน

ช่วงสรุปแบบสอบถาม วันที่ 1 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.00 น. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทีมพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล

กระบวนการ

คุณสุนันทา จุงศิริ พยาบาลวิชาชีพ ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับข้อมูลแบบสอบถามตั้งแต่ ส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 6 โดยอธิบาย จากแบบสอบถามคนละ 3 ชุด ทดลองทำไปพร้อมๆกัน ซึ่งบางคนก็ยัง ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลต้องอธิบายซ้ำและให้คนที่เข้าใจทำให้ดูเป็นตัวอย่างจนสามารถทำได้ ทุกคน หลังจากที่ทำเสร็จ ก็แบ่งแบบสอบถาม คนละ 12 ชุด เพื่อสรุปผลต่อที่บ้าน

และหลังจากนั้นก็ได้รับการประชุมสรุปแบบสอบถามกันมาอีก 2 ครั้ง เนื่องจากมีเนื้อหาค่อย ข้างมาก ในวันที่ 17 และวันที่ 19 พฤศจิกายน 2558

ผลที่ได้รับ คือ ทีมวิจัยบางท่านเข้าใจช้า แก้ไขโดยการอธิบาย ซ้ำๆ พร้อมกับให้ทำไป
พร้อมๆกับคนที่เข้าใจสามารถทำได้ถูกต้อง

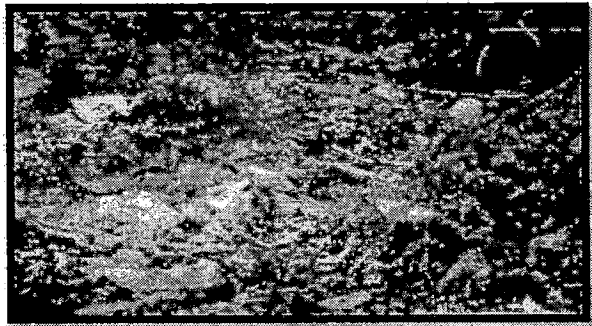
กิจกรรมสังเกต สำรวจ พฤติกรรมการทิ้งขยะ ประเภทของขยะ การจัดการขยะ

ระยะเวลา ช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม 2558

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย

กิจกรรมสำรวจ และสังเกต โดยก่อนทำกิจกรรมทีมวิจัยได้มีการประชุมวางแผน แบ่ง
โซนการสังเกตออกเป็น 4 โซน 4 ทีม คือ ตลาดนัด วัด โรงเรียน และร้าน ซึ่งการสังเกตในสถานที่ต่างๆ
นั้น ทีมวิจัยใช้วิธีการเดินสังเกต ไปตามแต่ละสถานที่ และนอกนั้นก็ใช้การสังเกตตามชีวิตประจำวัน

ทีมที่ 1 เดินสำรวจสังเกตพฤติกรรมของแม่ค้าที่ตลาดนัด วันพุธ วันเสาร์

ทีมที่ 2 เดินสำรวจ สังเกตพฤติกรรมของคนี่วัด

ทีมที่ 3 เดินสำรวจ สังเกตพฤติกรรมของครู เด็ก ในโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านทุ่งนางแก้ว

ทีมที่ 4 สำรวจ สังเกตพฤติกรรมของแม่ค้า ลูกค้าที่ร้านค้า

กิจกรรมค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

การค้นคว้าข้อมูลที่มีวิสัยได้มีการมอบหมายให้กับคุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด ซึ่งทีมเห็นว่ามีความถนัดในการสืบค้นข้อมูล และใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี การค้นคว้าที่ต้องการคือในส่วนของชุมชนต้นแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลควนโดน

หลังจากการค้นคว้าข้อมูลมาแล้วก็ทำการสรุป แล้วก็ได้นำเสนอให้กับทีมวิสัยได้รับทราบ

กิจกรรมประชุมสรุปรวบรวมข้อมูล

การประชุมสรุปข้อมูลวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิสัย พี่เลี้ยงสกว. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด

เปิดประเด็นโดยพี่เลี้ยงนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ ชวนคุยเกี่ยวกับการเขียนรายงานความก้าวหน้าในแต่ละบท ว่าควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง มีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 ข้อเสนอโครงการ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน ทุกกิจกรรมที่ทีมวิสัยดำเนินการในงวดที่ 1

บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน หรือข้อมูลเนื่องจากการดำเนินงาน โดยให้ดูตามคำถามวิสัยว่าควรมีข้อมูลอะไรบ้าง

บทที่ 5 สรุปผลดำเนินงานตามวัตถุประสงค์โครงการ

หลังที่ได้ชี้แจงถึงรายละเอียดในรายงานความก้าวหน้างวดที่ 1 แล้ว ก็ได้ชวนดูข้อมูลที่มี โดยให้ทีมวิสัยบอกว่าได้อะไรบ้าง จากการระดมความคิด จะเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนมาก พี่เลี้ยงจึงชวนแยกรายละเอียดข้อมูลเพื่อให้ดูง่าย

ส่วนของข้อมูล ขยะ โดยแยกเป็นประเภท แต่ละประเภทมีปริมาณเท่าไร มีการจัดการอย่างไร และมีแหล่งที่มาจากไหน

ส่วนของข้อมูลแหล่งที่มาของขยะ

ส่วนของข้อมูลผลกระทบจากขยะ

ส่วนของข้อมูลพฤติกรรม ทักษะ ทศนคติ ต่อเรื่องขยะจากคนในชุมชน

และส่วนของข้อมูลการจัดการที่ผ่านมาของหน่วยงาน ทั้งจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด จากโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว จากวัดบ้านทุ่งนางแก้ว และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งนางแก้ว

จากนั้นก็ให้ทีมวิสัยเติมข้อมูลแต่ละส่วน ซึ่งบางส่วที่ยังไม่สมบูรณ์ ก็ให้เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ผลที่ได้รับ ได้เรียนรู้แนวทางการเขียนรายงานความก้าวหน้า

อุปสรรคปัญหา ทีมวิสัยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนรายงานความก้าวหน้าจึงทำให้รายงานไม่คืบหน้า และล่าช้า

วิธีแก้ไข โดยให้พี่เลี้ยงนายอับดุลอาสิด หยีเหม มาอธิบายแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด
แผนการต่อไป นัดประชุมเพื่อสรุปข้อมูล

ช่วงวิเคราะห์และออกแบบ

กิจกรรมประชุมวิเคราะห์ ทักษะทางการจัดการขยะ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2559 ณ รพ.สต.น้ำผุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลการดำเนินงานวิจัยในวดวงานที่ 1
2. เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางเป้าหมายของโครงการวิจัย ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อออกแบบการขับเคลื่อนงานโครงการวดวงานที่ 2 ให้เกิดกระบวนการที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ผู้เข้าร่วม

ทีมวิจัย อสม.บ้านทุ่งนางแก้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด และทีมพี่เลี้ยงจากศูนย์ประสานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล

การประชุมวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินงานโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการขยะเพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่แบบมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งนางแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของขยะ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะ ร่วมกันหารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนน่าอยู่

การประชุมเริ่มต้นโดยการที่ทีมวิจัยนำเสนอ เป้าหมายของโครงการ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจาก การศึกษาข้อมูล แผนงานที่ดำเนินงานต่อ และพัฒนาการของทีมวิจัยจากการดำเนินงานที่ผ่านมา

หลังจากการนำเสนอทีมผู้ร่วมก็ร่วมแสดงความคิดเห็นในส่วนของคุณภาพข้อมูลที่ควรเพิ่มเติม และแนว ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จ

จากการประชุมทำให้ได้รูปแบบการดำเนินงานต่อไปนี้

1. ข้อมูลบ้านต้นแบบ
 - วิธีการจัดการ

- แนวคิดการ ทักษะการจัดการขยะ
- ผลการจัดการขยะ
- 2. การจัดการขยะในที่ราชการและที่สาธารณะ
 - วิธีการจัดการขยะ
 - สร้างข้อตกลงร่วมกัน
- 3. สร้างการมีส่วนร่วม (ปรับทัศนคติเรื่องขยะ)
 - กลุ่มราชการ ครุฑเรือน ร้านค้า ตลาดนัด
- 4. ทดลองทำ
 - การประชาสัมพันธ์
 - ประกวดบ้านหน้าอยู่
- 5. ขยายผลความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ
- 6. สรุปผลการวิจัย

และร่วมกันออกแบบตารางออกแบบกิจกรรมบ้านทุ่งนางแก้ว เพื่อเป็นทิศทางการจัดการขยะดังนี้

กิจกรรม	แนวทาง
1. จัดทำรายละเอียดบ้านต้นแบบ 2. การจัดการขยะบ้านต้นแบบ 4 แบบ	● ข้อมูลบ้านต้นแบบ (แนวคิด และ ผลการจัดการขยะ)
3. วิเคราะห์การจัดการ สร้างข้อตกลง 4. เรียนรู้การจัดการ(ดูงานบ้านหน้าเขา วันที่ 7)	● การจัดการที่ราชการและสาธารณะ - วิธีการจัดการขยะ - สร้างข้อตกลง
5. เวทีให้ความรู้ ปรับทัศนคติการจัดการขยะ และชวนออกแบบการจัดการขยะ <ความรู้ (โฟม พลาสติก วิธีการจัดการ)> กลุ่มราชการ ครุฑเรือน ร้านค้า ตลาดนัด	● สร้างการมีส่วนร่วม (ปรับทัศนคติเรื่องขยะ)
6. จัดประกวดบ้านต้นแบบ 4 แบบ 7. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์(ทำสื่อ)	● ทดลองทำ
8. ผลักดันสู่ปฏิบัติของ อบต.	● ขยายผลความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ
9. เวทีนำเสนอผลการวิจัย	● สรุปผลการวิจัย

กิจกรรมศึกษาดูงานบ้านหน้าเขาเรื่องการจัดการขยะ วันที่ 7 มีนาคม 2559 เวลา 10:45 น.

เริ่มต้นการศึกษาดูงานโดยการกล่าวต้อนรับจากผู้ใหญ่บ้านบ้านหน้าเขา หลังจากนั้นกำนันตำบลน้ำผุดได้ชี้แจงรายละเอียดการศึกษาดูงานในครั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อมาเรียนรู้วิธีการจัดการขยะของ ชุมชนบ้านหน้าเขา ผ่านการจัดทำข้อมูลที่น่าไปสู่ระบบการจัดการขยะที่สำเร็จ ซึ่งในเบื้องต้นชุมชนบ้านทุ่งนางแก้วจะได้นำความรู้จากการศึกษาดูงานไปใช้ประโยชน์กับชุมชนบ้านทุ่งนางแก้วต่อไป

หลังจากนั้นนายพิเชษฐ์ เบญจมาศได้ชี้แจงเป้าหมายการมาเรียนรู้ในครั้งนี้

1. ที่มาของชุมชนบ้านหน้าเขาประวัติการตั้งถิ่นฐานที่เริ่มต้นมาจากมินบุรี
2. องค์กรหนุนเสริมโดยบทบาทของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรจังหวัดสตูล
3. ความเป็นมาในอดีตของชุมชนบ้านนาเขาที่เต็มไปด้วยขยะและได้นำเสนอโครงการจัดการขยะกับสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ(สสส)
4. วิถีภูมิปัญญาชาวบ้านการทำเรือเคียด

ต่อมาแกนนำชุมชนได้แนะนำว่าชุมชนบ้านหน้าเขา เป็นชุมชนที่อพยพมาจากมินบุรี เริ่มแรกมากันสามครัวเรือน โดยมีอาชีพประมงพื้นบ้านเรือเคียดหรือเรือผีหลอกเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ทำกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบันนี้ เรือเคียดยังเป็นเครื่องมือในการทำมาหากินของคนในชุมชนบ้านหน้าเขาจนถึงปัจจุบัน

ที่มาของกลุ่มชุมชนบ้านหน้าเขา อดีตมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทะเลเพื่อทำการดูแลจัดการทรัพยากร โดยมีพี่เลี้ยงอย่างสำนักงานกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรจังหวัดสตูล เป็นพี่เลี้ยงมาตลอด ซึ่งต่อมาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรได้เล็งเห็นถึงสภาพของชุมชนที่มีปัญหาเรื่องการจัดการขยะ เพราะขยะที่เกิดจากสะสม มาเป็นเวลาหลายปี ส่งผลต่อสุขภาพของเด็กในชุมชนเลยเสนอให้ทางชุมชนบ้านหน้าเขาได้จัดทำโครงการจัดการขยะในชุมชนโดยเสนอไปยังสำนักงาน สสส.

หลังจากที่โครงการอนุมัติวิธีการจัดการขยะของบ้านหน้าเขา ได้มีการจัดการร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียน และฝ่ายปกครองในพื้นที่อย่างเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการผ่านกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. สำรวจแหล่งที่มาของขยะ
2. อบรมการจัดการขยะ
3. ชวนเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. ประกวดบ้านสวยงามโดยมีเกณฑ์การประกวด คือจัดบ้านได้สวยงาม มีถังขยะ บริเวณบ้านไม่มีขยะ
5. ร่วมกันเก็บขยะภายในชุมชน

ระบบจัดการขยะของบ้านหน้าเขาในปัจจุบันใช้วิธีการในรูปแบบที่เรียกว่าคลินิกขยะ หน้าที่ของคลินิกขยะ คือ การรับซื้อขยะจากคนที่ไปซื้อของในตลาดแล้วนำถุงพลาสติกกลับมาโดยจะรับซื้อ

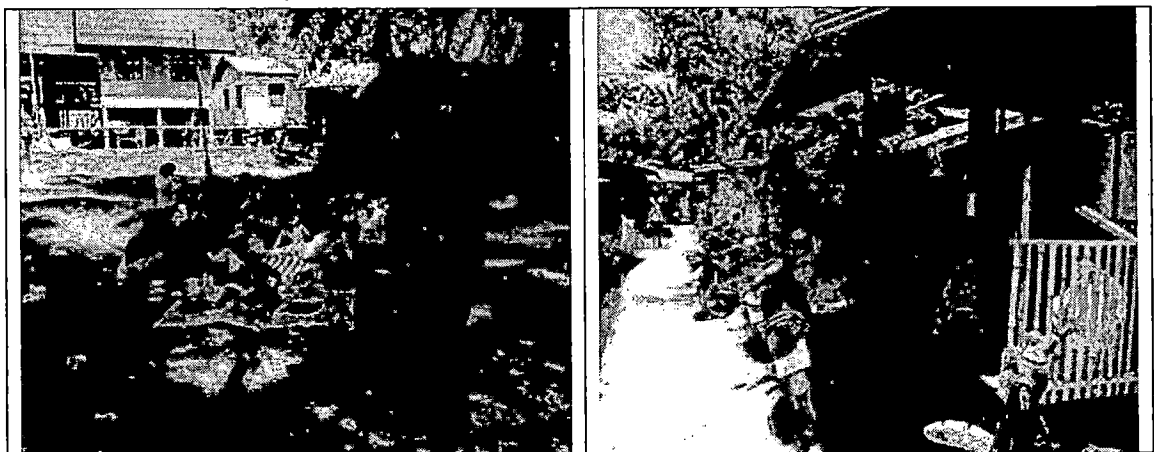
ถุงพลาสติก 100 ถุง 15 บาท และหลังจากที่รับซื้อถุงพลาสติกมาแล้ว ก็จะนำถุงพลาสติกนั้นไปขายให้กับร้านค้าเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

สาเหตุที่ขยะไม่ถูกจัดการมาเป็นเวลา 30 ปี เป็นเพราะคนในชุมชนไม่ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะ รวมทั้งหน่วยงานที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่ก็ไม่ได้มาทำกันอย่างจริงจัง เป็นการสร้างภาพ คนในชุมชนจึงเบื่อไม่อยากจะทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน ส่งผลให้ตลอดมาปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ปัญหาสุขภาพก็ตามมา ต่อมาได้รับคำแนะนำจากสำนักงานกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรให้ทำโครงการเสนอ โดยมีพี่เลี้ยงเสริม เช่น ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล มาร่วมช่วยกันทำกระบวนการสร้างการเรียนรู้การจัดการขยะ โดยผลจากการทำโครงการเห็นได้ชัดว่าปริมาณขยะลดลง จากการทำคลีนิกขยะ การร่วมกันเก็บขยะ และลดพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะ และนอกจากนี้ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มาร่วมช่วยกันดูแลชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจนถึงปัจจุบัน

การหนุนเสริมจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำผลจากโครงการเสนอให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับรู้ และจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วทางโรงเรียนบ้านหน้าเขา ก็มีกิจกรรมสร้างการเรียนรู้กับเด็ก โดยระหว่างทางไปโรงเรียนของเด็กในโรงเรียนส่งเสริมให้เด็กเก็บขยะไปด้วย

อนาคตบ้านหน้าเขา ในกลุ่มแกนนำชุมชนอยากให้ชุมชนบ้านหน้าเขา เป็นชุมชนจัดการท่องเที่ยวให้มีคนมาเที่ยวในชุมชนผ่านวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน และตามทรัพยากรที่สวยงามในชุมชน ปัจจัยสำคัญให้งานจัดการขยะสำเร็จ

1. กำลังใจจากลูกหลาน
2. ความเป็นพี่น้องของคนในชุมชน
3. ให้ความรู้จากองค์กรพี่เลี้ยงยังสำนักงานกองทุน ฟื้นฟูเกษตรกร และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล

กิจกรรมประชุมจัดทำแผนและข้อตกลงการจัดการขยะ

การดำเนินงานกิจกรรมนี้ทางทีมวิจัยได้เตรียมการออกแบบกิจกรรมนี้ไว้ในช่วงประชุมทีมวิจัย เพื่อที่จะให้ได้แผน และข้อตกลงการจัดการขยะร่วมกับของคนในชุมชน ซึ่งการออกแบบจึงแบ่งเป็น 3 ส่วน 3 ครั้ง คือ ช่วงเตรียมการ ช่วงเวทีทำแผนและข้อตกลงอย่างมีส่วนร่วม และช่วงสรุปผล โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ช่วงเตรียมการ ทีมวิจัยพร้อมกับพี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อร่างแผนและข้อตกลงร่วมในการจัดการขยะ จากนั้นก็ได้เริ่มคุยถึงแผนและข้อตกลง โดยยึดจากข้อมูลการศึกษาข้อมูลในช่วงต้น หลังจากนั้นพี่เลี้ยงได้กำหนดประเด็น แล้วช่วยกันระดมความคิดเขียนลงกระดาษชาร์ต เริ่มด้วยการกำหนดเรื่องสำคัญที่ต้องจัดการโดยแบ่งออกตามสถานที่ 4 สถานที่ คือ ที่บ้านเรือน ที่ราชการที่สำคัญ ที่ตลาดนัด และที่สาธารณะ พร้อมกับกำหนดปัจจัยสาเหตุของเรื่องต่างๆไว้ หลังจากนั้นพี่เลี้ยงได้ตั้งประเด็นต่อไปว่าควรมีควมมีแผนการฟื้นฟูและกฎระเบียบข้อตกลงด้านการจัดการขยะของแต่ละเรื่องอย่างไร โดยให้ทีมวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ระดมข้อมูลลงในตารางออกแบบดังนี้

ประเภท	ปัจจัย/สาเหตุ	แผนการจัดการ	ข้อตกลงร่วม
ที่บ้านเรือน			
ที่ราชการ ที่สำคัญ			
ที่ตลาดนัด			
ที่สาธารณะ			

เมื่อได้และข้อตกลงแล้ว หลังจากนั้น พี่เลี้ยงก็ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอจากการระดมความคิด แล้วให้กลุ่มอื่นๆช่วยเขียนเติมเต็ม โดยมีพี่เลี้ยงทำหน้าที่บันทึกและปรับแต่งประโยคให้ถูกต้อง สวยงาม

หลังจากนั้นพี่เลี้ยงก็ได้ชวนทีมวิจัยวางแผนการจัดเวทีใหญ่ในการทำแผนการฟื้นฟูและกฎระเบียบข้อตกลงอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้ง 4 สถานที่ โดยชวนกำหนด สถานที่จัดเวที วัน เวลา เตรียมสื่ออุปกรณ์ เชิญกลุ่มเป้าหมาย วิธีการจัดเวที และบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัย เมื่อกำหนดแผนการจัดเวทีแล้ว ต่างคนก็แยกย้ายกลับและไปเตรียมเรื่องที่มีมอบหมายให้แต่ละคนรับผิดชอบ

ช่วงเวทีทำแผนและระเบียบข้อตกลงอย่างมีส่วนร่วม 29 พฤษภาคม 2559 เวลา 13.00 น. ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด เป็นการจัดเวทีเพื่อหาวิธีการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว และกำหนดระเบียบข้อตกลง มีกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็นตัวแทนชาวบ้าน เจ้าหน้าที่องค์กรบริการส่วนตำบลน้ำผุด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด อสม. เจ้าอาวาสวัดทุ่งนางแก้ว และพ่อค้าแม่ค้า เริ่มเวทีหลังจากที่ผู้เข้าร่วมมาครบแล้ว ทีมวิจัยกล่าวต้อนรับพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีขึ้นในครั้งนี้ จากนั้นก็นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ขยะในพื้นที่บ้านทุ่งนางแก้ว ในจุดสำคัญๆต่างๆ และแนวทางการจัดการขยะ ว่าด้วยเรื่องแผนการจัดการ และระเบียบข้อตกลงเรื่องขยะในพื้นที่

หลังจากที่นำเสนอข้อมูลทั้งหมดแล้ว พี่เลี้ยงก็ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การกำหนดแผนและระเบียบนี้จะนำมาใช้ในชุมชนบ้านทุ่งนางแก้วก่อนเป็นอันเริ่มต้นเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม จึงอยากให้การจัดเวทีครั้งนี้ทุกคนที่มาร่วมได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกับร่างแผนและระเบียบที่กำหนดขึ้น เพื่อให้สามารถใช้ได้จริง และเห็นชอบร่วมกัน จากนั้นจึงเปิดเวทีให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นโดยมีคุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด เป็นผู้ชวนให้ผู้เข้าร่วมได้แลกเปลี่ยน เติมนำเสนอให้สมบูรณ์

ซึ่งจากการแสดงความคิดเห็นหลายคนต่างเห็นด้วยกับสิ่งที่ทีมวิจัยกำหนดมา แต่ก็มีมีการปรับบางส่วนเพื่อให้สมบูรณ์มากขึ้น ในส่วนของกลุ่มคนที่เข้าร่วมก็ได้บอกกับทีมวิจัยว่า จะนำแผนและระเบียบข้อตกลงดังกล่าวไปใช้ ในส่วนของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ยังเสนอต่ออีกว่า ควรจะนำแผนนี้เข้านำเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด เพื่อประกาศเป็นข้อบังคับอย่างจริงจังทั้งตำบลน้ำผุด

หลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนและปรับข้อมูลแผน และระเบียบข้อตกลงแล้วทางประธานโครงการวิจัยก็ได้กล่าวสรุปการประชุม และขอบคุณผู้เข้าร่วม พร้อมกับจะนำข้อเสนอต่างๆไปปรับให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และปิดเวทีโดยเจ้าอาวาสวัดทุ่งนางแก้ว

ช่วงสรุปผล เป็นการประชุมหลังจากที่จัดเวทีเสร็จแล้ว พี่เลี้ยงก็ให้ทีมวิจัยทุกคนแสดงความรู้สึก ผลที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรค จากเวทีในครั้งนี้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ทุกคนก็ต่างแสดงความรู้สึกกันอย่างเต็มที่ โดยมีทีมวิจัยบันทึกไว้ จากนั้นก่อนที่จะแยกย้ายกลับ ส่วนข้อมูลแผนและระเบียบข้อตกลงที่ทีมวิจัยช่วยสรุปเป็นเอกสารที่สมบูรณ์ให้อีกครั้ง

กิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูลบ้านต้นแบบ

ระยะเวลา ช่วง 9-10 พฤศจิกายน 2558

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลบ้านต้นแบบ ก่อนเริ่มกิจกรรม ทีมวิจัยได้มีการประชุมที่วางแผน โดยมีการออกว่าจะเก็บข้อมูลที่บ้านใครบ้าง พี่เลี้ยงจึงเสนอให้แบ่งบ้านต้นแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว และบ้านเด็กอ่อน ทีมวิจัยช่วยกันเสนอตามเขตรับผิดชอบของ อสม. ว่าบ้านแต่ละประเภทมีบ้านของใครบ้าง ประเภทละ 2 หลัง ในส่วนประเด็นในการเก็บข้อมูลร่วมเสนอกันว่าต้องเก็บข้อมูลในเรื่องของ ทำไมต้องจัดการขยะ? มีวิธีการจัดการอย่างไร? ผลการจากการจัดการที่เกิดขึ้น ในส่วนของตัวบ้านสภาพบ้านเป็นอย่างไร? พฤติกรรมของสมาชิกภายในบ้านเปลี่ยนแปลงอย่างไร? เมื่อได้ประเด็น และกลุ่มเป้าหมายชัดเจนในการเก็บข้อมูล ก็แบ่งทีมกันลงเก็บข้อมูลใน 9-10 พฤศจิกายน 2558 แบ่งเป็นทีมเก็บข้อมูล 4 ทีม ตามประเภทบ้านต้นแบบ

ช่วงเก็บข้อมูลได้แบ่งทีมเก็บข้อมูลเป็น 4 ทีม เริ่มออกเดินทางจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำผุด เวลา 09.00 น. โดยทุกทีมได้ใช้รถจักรยานลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทีมที่ 1 เก็บข้อมูลบ้าน

สวยงาม ทีมที่ 2 เก็บข้อมูลบ้านธรรมดา ทีมที่ 3 เก็บข้อมูลบ้านห้องแถว และทีมที่ 4 เก็บข้อมูลบ้านเด็กอ่อน โดยการเก็บข้อมูลทีมวิจัยต้องไปสอบถามข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด และเดินสำรวจพื้นที่รอบรอบๆบ้าน เมื่อได้ครบแล้วก็กลับมาพร้อมกันและร่วมกันรวบรวมข้อมูลแต่ละทีม ซึ่งการลงพื้นที่ในวันแรก บางบ้านไม่มีคนอยู่บ้านจึงไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ จึงได้ลงเก็บข้อมูลซ้ำในวันสอง

หลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลทีมวิจัยก็นัดหมายทีมเก็บข้อมูล สรุปผลของบ้านต้นแบบแต่ละหลัง และทำการบันทึกสรุปเก็บข้อมูลไว้

กิจกรรมลงประเมินคัดเลือกบ้านต้นแบบจัดการขยะ

หลังจากที่ได้มีการเก็บข้อมูลบ้านต้นแบบ ทีมวิจัยจึงเสนอว่าควรที่จะมีการประกวดบ้านต้นแบบด้วยในทุกๆปี เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการจัดการพื้นที่บริเวณบ้านของตัวเองให้สะอาดเรียบร้อยไม่มีขยะ

ในเริ่มต้นนี้ทีมวิจัยจึงได้มีการประชุมทีมเตรียมลงประเมินบ้านต้นแบบ โดยทีมวิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด และทีมอสม.บ้านทุ่งนางแก้ว จัดตั้งเป็นทีมคณะกรรมการลงประเมินและร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน โดยคำนึงถึงเรื่อง ของความสะอาดเรียบร้อยภายในบ้าน บริเวณรอบบ้าน การจัดพื้นที่ภายในบ้านเป็นสัดส่วน ปลอดภัยจากแหล่งเชื้อโรค มีการจัดเก็บขยะอย่างถูกต้อง และเป็นระเบียบซึ่งบ้านที่จะลงประเมินถูกแบ่งประเภทบ้านเป็น 4 ประเภท คือ บ้านสวยงาม บ้านธรรมดา บ้านห้องแถว และบ้านเด็กอ่อน

เมื่อได้จัดตั้งคณะกรรมการ และเกณฑ์การประเมิน แล้ววิจัยได้นัดหมายร่วมกันวันที่ 20 สิงหาคม 2559 เพื่อลงประเมินบ้านต้นแบบ โดยการไปที่ละบ้าน การประเมินคณะกรรมการจะไปสอบถาม และดูพื้นที่บ้านทั้งหมด กว่า 8 หลังคาเรือน

หลังจากการประเมินที่มิจัย และคณะกรรมการประเมิน ก็มาร่วมกันคัดเลือกบ้านต้นแบบที่จะได้รับรางวัลในแต่ละประเภท และร่วมสรุปบทเรียนจากการลงประเมินว่ามีแนวทางการจัดการขยะในบ้านทุ่งนางแก้วได้อย่างไร

ช่วงปฏิบัติการ

กิจกรรมจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดการขยะในชุมชน

ในช่วงออกแบบแบบสื่อประชาสัมพันธ์การการจัดการขยะ ในกิจกรรมนี้ที่มิจัยมีการเสนอความคิดเห็นออกมาหลายรูปแบบ ทั้ง ไวนิล เอกสารความรู้ หลังจากนั้นพี่เลี้ยงได้กระตุ้นความคิดให้กับที่มิจัยต่ออีกว่า “กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นใครบ้าง” จากนั้นเริ่มต้นจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายทั้งในส่วนของชาวบ้าน พ่อค้าแม่ค้า คนสัญจรผ่านไปผ่านมา เจ้าหน้าที่รัฐ และโรงเรียน

ในช่วงสุดท้ายของการประชุม เมื่อสรุปกันได้แล้วว่าจะต้องมีสื่อประชาสัมพันธ์อะไรบ้าง และกลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสารด้วยเป็นใคร ได้ให้โจทย์แต่ละคนลงไปออกแบบสื่อ และเนื้อหาแต่ละแบบทั้งป้ายไวนิล วีดีโอ และเอกสารข้อมูล กันมานำเสนอในการประชุมครั้งต่อไป

หลังจากการประชุมวางแผนการทำสื่อประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้ ได้มีการมอบหมายให้แต่ละคนไปคิดรูปแบบเนื้อหาเบื้องต้นของสื่อแต่ละอย่าง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อเติมเต็มรายละเอียดให้สมบูรณ์ โดยสื่อที่มีการออกแบบมี ป้ายไวนิล และเอกสารเนื้อหา เมื่อได้ออกแบบเบื้องต้นมาแล้ว ก็ได้ช่วยกันเพิ่มเติมตามองค์ประกอบ ดังนี้ มีภาพสวยงามประกอบ ข้อมูลที่สำคัญ และที่สำคัญคือเนื้อหากระทัดรัด เข้าใจง่าย เป็นต้น

จากนั้นเมื่อเสร็จสมบูรณ์ ได้มอบหมายให้คุณรุ่งศักดิ์ จอสกุล ไปออกแบบป้ายไวโนลให้สมบูรณ์ และไปว่าจ้างร้านเพื่อจัดทำ ในส่วนของเอกสารข้อมูลได้มอบหมายให้นายอัฒลอาสิด หยีเหม จัดทำให้

ช่วงสรุปและรายงาน

กิจกรรมจัดเวทีเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ

ช่วงสุดท้ายของโครงการ คือ เวทีนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการ กำหนดขึ้นในวันที่ 28 กันยายน 2559 ณ วัดบ้านทุ่งนางแก้ว เวทีนี้ถือโอกาสนำร่องการจัดการขยะของชุมชนบ้านทุ่งนางแก้ว และนำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย นอกจากนี้ยังจัดให้มีการแลกเปลี่ยนจากหน่วยงานในพื้นที่ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด โรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด และชาวบ้านในทิศทางการจัดการขยะด้วย

โดยในเวทีสรุปผลการดำเนินงานหรือเวทีปิดโครงการวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยงโหนดสตูล ได้ใช้เวลาเตรียมงานในวันที่ 15 กันยายน 2559 ประชุมรูปแบบของการจัดงาน โดยให้ทีมวิจัยเสนอว่าควรจะมีการนำเสนอในเรื่องใดบ้าง ซึ่งทีมวิจัยก็เสนอว่าควรจะให้เวทีนี้ เป็นเวทีการสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนการการจัดการขยะให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากนั้นพี่เลี้ยงก็ชวนคุยว่าจะนำเสนออะไรบ้าง สื่อที่ต้องใช้ และบทบาทหน้าของทีมีอะไรบ้าง โดยใช้ตารางออกแบบดังนี้

หัวข้อ	วิธีการ	เครื่องมือ	วัสดุ	งบประมาณ
1. การจัดการขยะในชุมชน	การสำรวจขยะในชุมชน	แบบสอบถาม	กระดาษ	ไม่มี
2. การคัดแยกขยะ	การฝึกอบรม	สื่อการสอน	กระดาษ	ไม่มี
3. การกำจัดขยะ	การรณรงค์	สื่อรณรงค์	กระดาษ	ไม่มี
4. การติดตามประเมินผล	การสำรวจ	แบบสอบถาม	กระดาษ	ไม่มี
5. การสรุปผล	การนำเสนอ	สื่อนำเสนอ	กระดาษ	ไม่มี

หลังจากที่ออกแบบส่วนจะนำเสนอแล้ว ก็ให้กำหนดผู้รับผิดชอบในการเตรียมสื่อในการนำเสนอต่างๆ ตามความถนัดของแต่ละคน

จากนั้นคือเป็นการกำหนดสถานที่จัด วันที่ เวลา อาหาร อุปกรณ์ที่ต้องใช้ กลุ่มเป้าหมายที่จะเชิญ หนังสือเชิญ ใบลงทะเบียน และกิจกรรมอื่นๆภายในเวที โดยเป็นการชวนออกแบบและแบ่งความรับผิดชอบให้แต่ละคนจัดการ

วันที่ 28 กันยายน 2559 เวลา 13.00 น. ณ วัดบ้านทุ่งนางแก้ว เริ่มเวทีต้นแบบการจัดการขยะ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด นักเรียนและครูโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำผุด พระสงฆ์วัดทุ่งนางแก้ว และชาวบ้านในชุมชน เริ่มเวทีโดยการกล่าวเปิดการประชุมโดยประธานโครงการวิจัย และกล่าวรายงานความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดเวที ทีมวิจัยได้นำเสนอข้อมูลกระบวนการวิจัย และผลการดำเนินงานวิจัย

หลังจากการนำเสนอก็เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้เข้าร่วม โดยมีทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า และชาวบ้าน ร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจัดการขยะบ้านทุ่งนางแก้ว

นอกจากนี้ในเวทียังจัดให้มีกิจกรรมอื่นๆร่วมอยู่ด้วย คือ ออกบูทนิทรรศการขยะ บูทนิทรรศการเลิกเหล้าเลิกบุหรี่ รับซื้อขยะโดยองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด และมีการมอบรางวัลบ้านต้นแบบดีเด่นโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุดด้วย

สุดท้ายของการจัดเวทีได้มีเจ้าอาวาสวัดบ้านทุ่งนางแก้วมาให้พร และแนวทางการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม ก่อนปิดเวที

หลังจากเสร็จเวทีก็มีการประชุมสรุปงานของทีมวิจัย โดยพี่เลี้ยงก็ให้ทีมวิจัยทุกคนแสดงความรู้สึก ผลที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรค จากเวทีในครั้งนี้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง

บริหารจัดการโครงการ

กิจกรรมประชุมทีมวิจัย

ระยะเวลา เดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันที่ 15 พฤศจิกายน 58 ถึง กันยายน 59

การประชุมทีมวิจัย เกิดขึ้นจากการกำหนดร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้มีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การประชุมจะเริ่มเวลา 13:00น. ไปจนถึงเวลา 16:00น. ซึ่งวาระการประชุมก็จะขึ้นอยู่กับ การดำเนินโครงการวิจัยในตอนนั้นอยู่ เช่น ถ้าช่วงนั้นเป็นสอบถามข้อมูล ในระหว่างนั้นการประชุมก็จะ เป็นตรวจสอบข้อมูล เช็คความคืบหน้าของงาน

ข้อมูลแต่ละส่วน หรือบางครั้งก็เป็นเรื่องเร่งด่วน ช่วงวิเคราะห์ออกแบบ วางแผน การประชุมบางครั้งก็จะเป็นการระดมความคิดเห็นแนวทางร่วมกันในขณะนั้นเลย และบางครั้งที่ต้องจัดเวที ประชุมทีมวิจัย ก็จะเป็นการวางแผนเตรียมเวที นอกจากนี้ยังใช้เป็นวงหารือในเรื่องงานของอสม.เรื่องอื่นๆด้วย

การประชุมทุกๆเดือนหลังเลิกประชุม ก็จะช่วงที่เปิดโอกาสให้ทีมวิจัยได้สะท้อนความรู้สึก ความคิดเห็นทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกทักษะการพูด การฟัง

กิจกรรมประชุมทีมเครือข่ายนักวิจัย

ประชุมทีมเครือข่ายนักวิจัย 1 เดือนครั้ง เพื่อสรุป ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยในกลุ่มงานวิจัย ปี 2558 นอกจากการติดตามแล้วยัง เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ให้แก่ทีมวิจัยในโครงการ เช่น การเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ การเขียน เป็นต้น

กิจกรรมนอกเหนือแผน

อบรมพลังกลุ่มและความสุข วันที่ 20-21 พฤศจิกายน 2558

ก่อนเริ่มกิจกรรม แกนนำกลุ่มได้มีการจัดประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายของการอบรม ซึ่งเป็น การอบรมการทำงานเป็นทีม หรือพลังกลุ่มและความสุข และได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากสมาชิกในกลุ่มที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอบรม

ความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพ

ในการดำเนินงาน ทีมหรือคณะทำงานเป็นส่วนสำคัญ ที่จะนำพาสู่เป้าหมาย หรือการ ตอบโจทย์ที่วางไว้ การทำงานเป็นทีม การทำงานกลุ่ม แบบทำร่วมกัน แบบคนในทีมต้องมีความสุขไป พร้อมกัน ต้องดำเนินไป แกนนำที่ต้องทำงานกับทีมด้วยกัน ภารกิจที่ต้องทำงานชุมชน การเผชิญปัญหา ที่กระทบกระทั่งกันระหว่างการทำงานเป็นที่เกิดขึ้นแน่นอนของการทำงาน แต่เมื่อเกิดแล้ว สามารถจะ ดำรงความเป็นทีมทำงานได้ต่อ เพื่อที่จะก้าวพ้นสถานการณ์นั้นได้

วัตถุประสงค์การฝึกอบรม

- เพื่อเรียนรู้การทำงานเป็นทีมของแกนนำ และความสุขที่เกิดขึ้นจากการทำงานเป็นทีม
- เพื่อให้แกนนำรู้จักตัวตน ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกมานำไปสู่การปรับทัศนคติ

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

- 2 วัน 1 คืน

เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม

- การทำงานเป็นทีม
- การทำงานภายใต้บทบาท (ตัวเอง กลุ่ม)
- การรู้จักตัวเอง และเพื่อนในทีม ผ่านประวัติชีวิต ลักษณะตัวตน
- การออกแบบการทำงานผ่านตัวตนของคนในทีม
- การสร้างความสัมพันธ์ในทีม
- การออกแบบการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม

ทีมวิทยากรจัดกระบวนการฝึกอบรม

- ทีมพี่เลี้ยงจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล

งานมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ครั้งที่ 2

ทีมวิจัยเข้าร่วม งานมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนครั้งที่ 2 ในวันที่ 11 สิงหาคม 2558 สถานที่ ห้างสรรพสินค้า อ.เมือง จ.สตูล โดยมีผู้เข้าร่วมคือ เครือข่ายนักวิจัย จำนวน 13 โครงการ

ในการเข้าร่วมมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้ เพื่อไปหาประสบการณ์จากผู้เข้าร่วมหลากหลายอาชีพ การทำกิจกรรมร่วม ฟังการเสวนา ได้เรียนรู้ผลผลิตที่เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งทำให้ทีมมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการจัดนิทรรศการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประวัติทีมงานวิจัย

1. ชื่อ : นายชำนาญ สุธาสาด

วันเดือนปีเกิด : 17 ตุลาคม 2518

หมายเลขบัตรประชาชน : 3920300298575

เบอร์โทรศัพท์ : 084-9970762 , 094-9077825

ที่อยู่ : 295 ม.5 ต.น้ำพุ อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา :

- ป.6 โรงเรียนบ้านทุ่งศาลา อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
- ม.3 กศน.ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
- กำลังศึกษาชั้นม.ปลาย กศน.น้ำพุ ต.น้ำพุ อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการทำงาน :

- ประธานชมรม อสม.อำเภอละงู
- ประธาน อสม.ตำบลน้ำพุ
- ประธาน อสม.ม.5 บ้านทุ่งนางแก้ว
- ผู้นำ อช. ระดับตำบลน้ำพุ

บทบาทในชุมชน :

- เภรัญญิกและเลขานุการ ชมรมผู้สูงอายุ ต.น้ำพุ
- กรรมการโรงเรียนบ้านทุ่งนางแก้ว
- กรรมการหมู่บ้านทุ่งนางแก้ว

2. ชื่อ : นายสำราญ แก้วขุนทอง

วันเดือนปีเกิด : 27 มกราคม 2513

หมายเลขบัตรประชาชน : 3910500173946

เบอร์โทรศัพท์ : 089-1384475

ที่อยู่ : 215 ม.5 ต.น้ำพุ อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา :

- ป.6 โรงเรียนบ้านนางแก้ว
- ม.3 โรงเรียนบ้านนางแก้ว
- ม.6 โรงเรียนบ้านนางแก้ว

บทบาทในชุมชน :

- สมาชิกสภา อบต.น้ำพุ

3. ชื่อ : นายโกเมศร์ คงชู

วันเดือนปีเกิด : 27 พฤษภาคม 2520

หมายเลขบัตรประชาชน : 3910500173253

เบอร์โทรศัพท์ : 082-8297664

ที่อยู่: 416 ม.5 ต.น้ำพุต อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา:

- ม.6 การศึกษานอกโรงเรียน จ.สตูล
- อนุปริญญา สถาบันราชภัฏสงขลา (เทคโนโลยีการเกษตร)
- ปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครศรีธรรมราช (พืชศาสตร์)

ประวัติการทำงาน :

- สมาชิก อบต.น้ำพุต 8 ปี
- ผู้ช่วยนักวิชาการเกษตร (ปัจจุบัน)

บทบาทในชุมชน :

- กรรมการโรงเรียนบ้านนางแก้ว
- กรรมการวัดทุ่งนางแก้ว
- ประธานรุ่น 20 โรงเรียนบ้านนางแก้ว

4. ชื่อ : นางสาวลัดดาพร อนุพงศ์

วันเดือนปีเกิด : 16 มีนาคม 2527

หมายเลขบัตรประชาชน : 1910500002720

เบอร์โทรศัพท์ : 084-2524249

ที่อยู่: 160 ม.5 ต.น้ำพุต อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา:

- ป.6 โรงเรียนบ้านนางแก้ว
- ม.3 โรงเรียนทุ่งหว้าวิทย
- ม.6 โรงเรียนทุ่งหว้าวิทย
- อนุปริญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประวัติการทำงาน :

- ส่วนสาธารณสุขตำบลน้ำพุต อบต.น้ำพุต

5. ชื่อ : นางสาวใจ ศีร์อรุ่น

เบอร์โทรศัพท์ : 083-5103627

ที่อยู่: 101 ม.5 ต.น้ำพุต อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา : ป.4

ประวัติการทำงาน : ทำสวน

บทบาทในชุมชน :

- กรรมการกลุ่มสตรี
- อสม.บ้านนางแก้ว
- กู้ชีพน้ำพุต ประจำ อ.บ.ต.น้ำพุต

6. ชื่อ : นางบุญนาฏ แซ่หลี
วันเดือนปีเกิด : 5 มีนาคม 2513
หมายเลขบัตรประชาชน : 3910500173725
เบอร์โทรศัพท์ : 086-6602995
ที่อยู่ : 158 ม.5 ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล
ประวัติการศึกษา : ป.6 โรงเรียนบ้านนางแก้ว

7. ชื่อ : นางพนิตพร อ่อนขวัญ
วันเดือนปีเกิด : 4 กุมภาพันธ์ 2511
หมายเลขบัตรประชาชน : 3910500176066
เบอร์โทรศัพท์ : 084-5838458
ที่อยู่ : 141 ม.5 ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล
ประวัติการศึกษา :

- ป.6 โรงเรียนบ้านนางแก้ว

ประวัติการทำงาน :

- อสม.บ้านนางแก้ว
- กู้ชีพ ตำบลน้ำผุด

บทบาทในชุมชน :

- กรรมการ อสม.
- กรรมการอาสา กู้ชีพ

8. ชื่อ : นางคำนึ่ง ไชแป้น
วันเดือนปีเกิด : 19 ธันวาคม 2509
หมายเลขบัตรประชาชน : -
เบอร์โทรศัพท์ : 083-5103626
ที่อยู่ : 219 ม.5 ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล
ประวัติการศึกษา :

- ป.6 โรงเรียนชุมชนเขาอำปะ

บทบาทในชุมชน :

- กรรมการ อสม.

9. ชื่อ : นางสาวใจ จันทรเพชร
วันเดือนปีเกิด : 20 ธันวาคม 2497
หมายเลขบัตรประชาชน : 3910500176970
เบอร์โทรศัพท์ : 086-6962089

ที่อยู่: 298 ม.5 ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา:

- ป.4

ประวัติการทำงาน :

- อาชีพเกษตรกร

บทบาทในชุมชน : -

10. ชื่อ : นางสาวณดี แซ่หลี

วันเดือนปีเกิด : 7 ตุลาคม 2515

หมายเลขบัตรประชาชน : 0910600049961

เบอร์โทรศัพท์ : 087-2880243

ที่อยู่: 103 ม.5 ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล

ประวัติการศึกษา:

- ป.6 โรงเรียนบ้านนาทอน
- ม.3 โรงเรียนทุ่งหว้าวิทย
- ม.6 โรงเรียนทุ่งหว้าวิทย

ภาพกิจกรรม

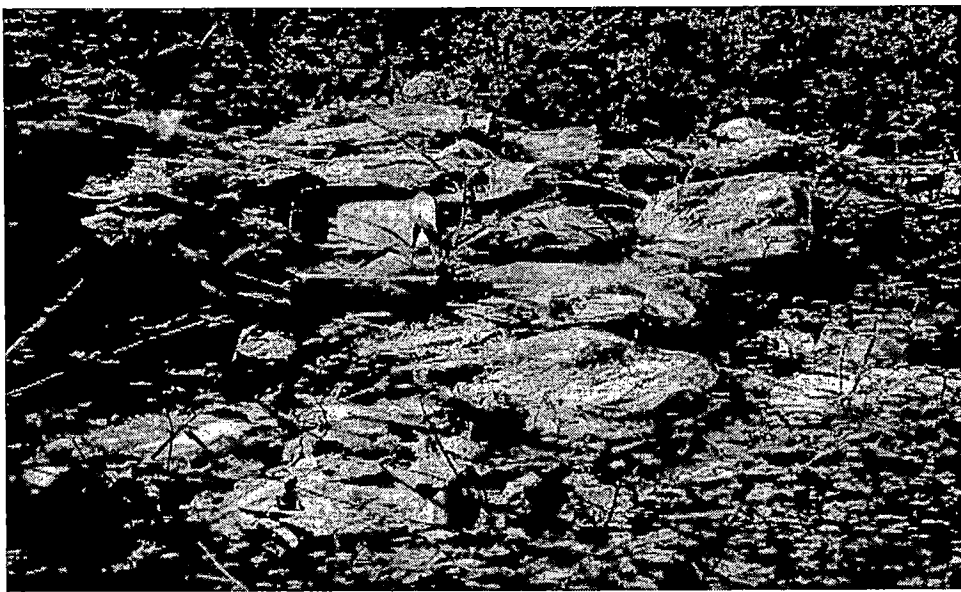
ประชุมทีมนักวิจัย

ประชุมสรุปข้อมูล

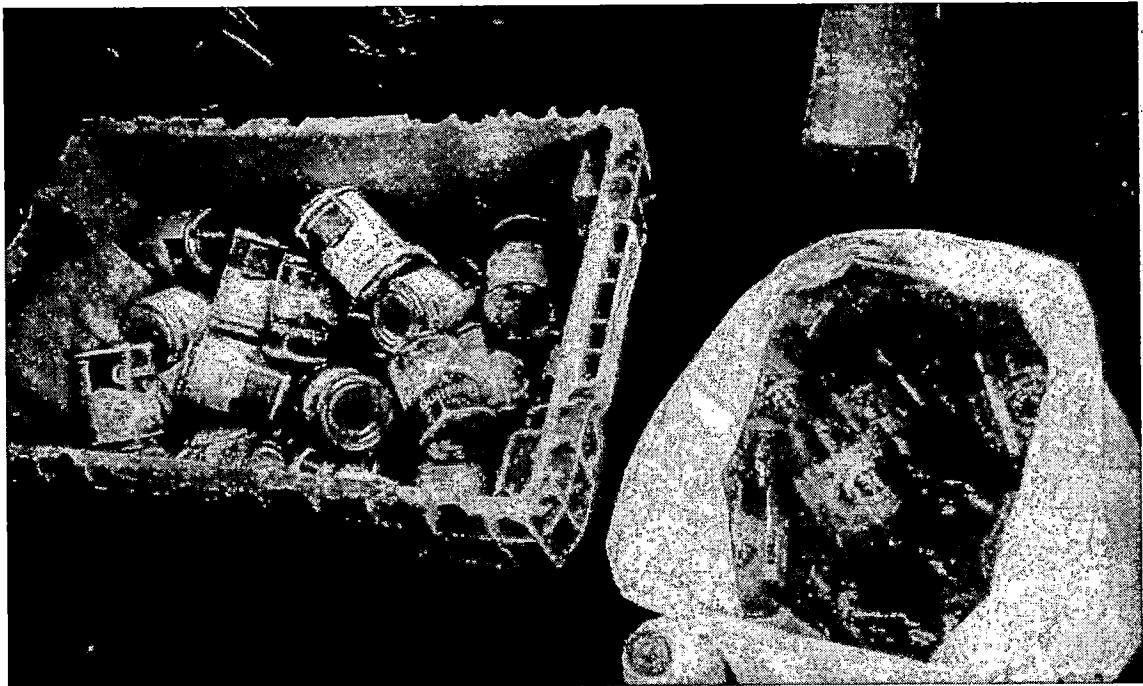

การนำขยะแปรรูปเป็นปุ๋ยหมัก

ภาพกองขยะในอดีต

การคัดแยกขยะ

บ้านต้นแบบ

